

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

FN-anställda och missionärer

Inledning och plan

Kongokrisen i början av 1960-talet är en konflikt som dröjer kvar i många svensks minne. Många kommer ihåg anhöriga som reste till Kongo som FN-soldater – under en fyraårsperiod var sammanlagt sex tusen svenskar i FN-tjänst stationerade där – och i frikyrkliga kretsar har man inte glömt de missionärer som hamnade i krisens centrum – när Kongo i juni 1960 fick sin självständighet fanns ett hundratal svenska missionärer i landet och flera av dessa fick fly för sina liv. Den svenska allmänheten följde konflikten genom det som skrevs i tidningarna och vad som rapporterades i radio och teve, men anhöriga och vänner till FN-soldaterna och missionärerna fick dessutom personliga uppgifter om konflikten och konfliktområdet genom brev och inte minst vykort.

De flesta objekten i detta exponat är vykort. Under FN-insatsens fyra år gav Republiken Congo ut 14 nya frimärksserier. Det första året användes emellertid även frimärken från Belgiska Kongo försedda med övertrycket CONGO. Ett par år existerade jämsides med republiken Congo utbrytarrepubliken Katanga, som på liknande sätt både höll sig med egna frimärken och använde frimärken från Belgiska Kongo försedda med övertrycket KATANGA. En vanlig företeelse är att olika typer av frimärken blandas. Men också andra iakttagelser kan göras när man studerar vykortet. Genom adressaten och kortets innehåll kan man också skaffa sig en uppfattning om vilka som var de vanligaste mottagarna och vilken bild av verkligheten som avsändaren ville förmedla.

En person som flera gånger uppträder i exponatet är FN:s dåvarande svenske generalsekreterare Dag Hammarskjöld. Denne hade en central roll under Kongokrisen och hans ställning är säkert en viktig förklaring till att Sverige så snabbt ställde upp med FN-personal. Den tragiska flygolyckan där Hammarskjöld omkom var sannolikt huvudorsaken till att den svenska regeringen inte nöjde sig med att skicka soldater utan även bidrog med ett antal svensktillverkade stridsflygplan av typen Saab J29 Tunnan.

I detta exponat används två olika stilsorter. Med vanlig stil meddelas historiska fakta om den aktuella utvecklingen i Kongo, om de svenska missionärernas arbetsuppgifter samt uppgifter om missionsstationer och platser där de svenska missionärerna var stationerade. Med *kursiv* stil kommenteras de olika breven och vykortet. Om dessa objekt lämnas fakta om hur de postbefordrats och biografiska uppgifter om avsändaren, i första hand dennes arbetsuppgift i Kongo och tiden för tjänstgöringen där. I vissa fall kommenteras även hur objekten frakterats och stämplats. Här kan en allmän förändring över tid noteras. Till en början har breven och vykortet frakterats med afrikanska frimärken, men efter en tid använder avsändarna allt oftare FN:s fältposttjänst. Försändelserna får då svenska frimärken som förses med FN-stämplor eller skickas som fältpost utan frimärken. Alla FN-anställda hade rätt att skicka ett visst antal brevöversändelser portofritt.

Uppgifterna om den svenska FN-insatsen har huvudsakligen hämtats från Jonas Waerns *Katanga* (1968), Nils Skölds *Med FN i Kongo* (1964), Inge Kamstedts *FN-soldat i Kongo* (1963), Olle Hederéns *Afrikanskt mellanspel* (1965), Leif Hellströms *Fredsflygarna, FN-flyget i Kongo 1960-1964* (2003) och Claers JB Löfgrens *Fredsknektarna* (1990). Huvudkällorna rörande det svenska missionsarbetet under Kongokrisen är *Storm över Kongo. En bok om Kongokrisen*, red. Av Arvid Stenström och Jan-Erik Wikström (1961), Arvid Svärds *Det hände i Kongo* (1961) och Petrus Gustafssons *Frihetsdrama i Kongo* (1962).

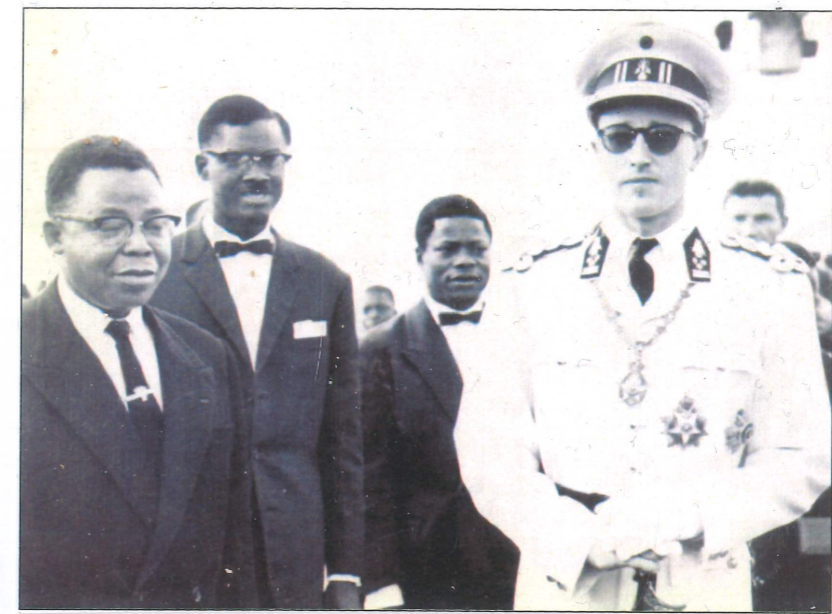
Inledning och plan	1	Svenska Teknikerkontingenten forts.	
Bakgrunden till Konflikten		Transports Aerienne Zairoise	34
Självständigheten 1960	2	Svenska FN-bataljonerna	
Nya frimärken	3	VIII 1960, Elisabethville	35-37
Katanga 1960-63	4	En överbefälshavares barndom	38-40
Lumumbas död	5	X 1961, Elisabethville	41
Svenska FN-personal till Kongo		XII 1961, Elisabethville	42
Svenska FN-styrkan	6	XII 1961, Kitona	43
Svenska fältposten	7	Dag Hammarskjölds död	44-46
FN-tryckta brevkuvvert mm	8	UN Fighter, F22 1961-63	47-49
Postgången Kongo-Sverige	9-15	XIV 1962, Elisabethville, Kamina	50
Brev till Dag Hammarskjöld	16	XVI 1962, Kamina	51-53
Svenska missionärer i Kongo 1960		Nedskjutningen av Dakotaplanet	54
Svenska Missionsförbundet	17-20	XVIII 1963, Kamina	55
Svenska Baptistmissionen	21	Bataljonspastorn Lagergren	56
Svenska Pingstmissionen	22-25	XX 1963, Kamina	57
Svenska missionärer i FN-tjänst	26	XXII 1964, Kamina, Luluabourg	58-59
Göte Egfors, Hemming Andermo	27	Kapten Stig von Bayer	60
Danska Röda Korsets sjukhus	28	Fritid och Permission	61
Svenska Teknikerkontingenten	29	Förändrat missionsarbete	62
Movement control	30	Älvsnabben	63
Svenska flygstyrkan	31	Summering och FN-veteranerna	64
Svenska journalister	32	Veteranernas återbesök 2016	65
Transair och charterflyg	33		

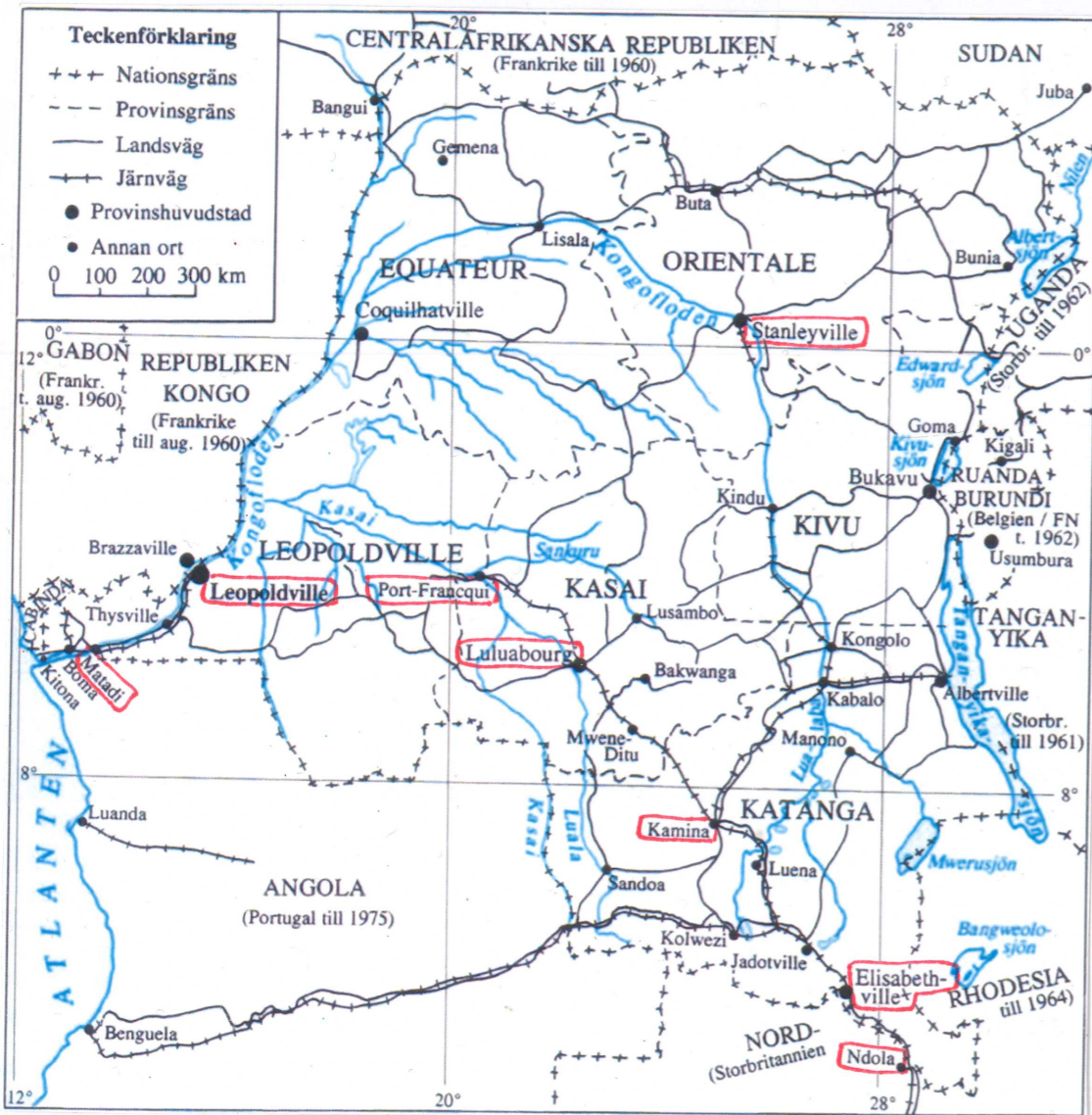
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Självständigheten 30 juni 1960

Den 30 juni 1960 ersattes Belgiska Kongo av den självständiga nationen Republiken Kongo. Den nya nationen var dåligt förbered för självstyre, inte minst därför att över nio tusen viktiga befattningar inom landets förvaltning innehafvs av belgare och de kongolesiska tjänstemännen endast hade fått arbeta inom de lägre nivåerna. Två dagar efter självständigheten utbröt oroligheter i landet och den kongolesiska armén upphörde att fungera som en disciplinerad krigsmakt. De belgiska officerarna avskedades och ersattes av kongolesiska underofficerare. I det kaos som följde dödades flera européer. Belgien satte in militära trupper och flertalet belgiska invånare lämnade Kongo i panik.

Tre av Kongokrisens huvudaktörer. Presidenten Kasavubu, premiärminister Lumumba och Belgiens kung Baudouin hamnade alla på frimärken.

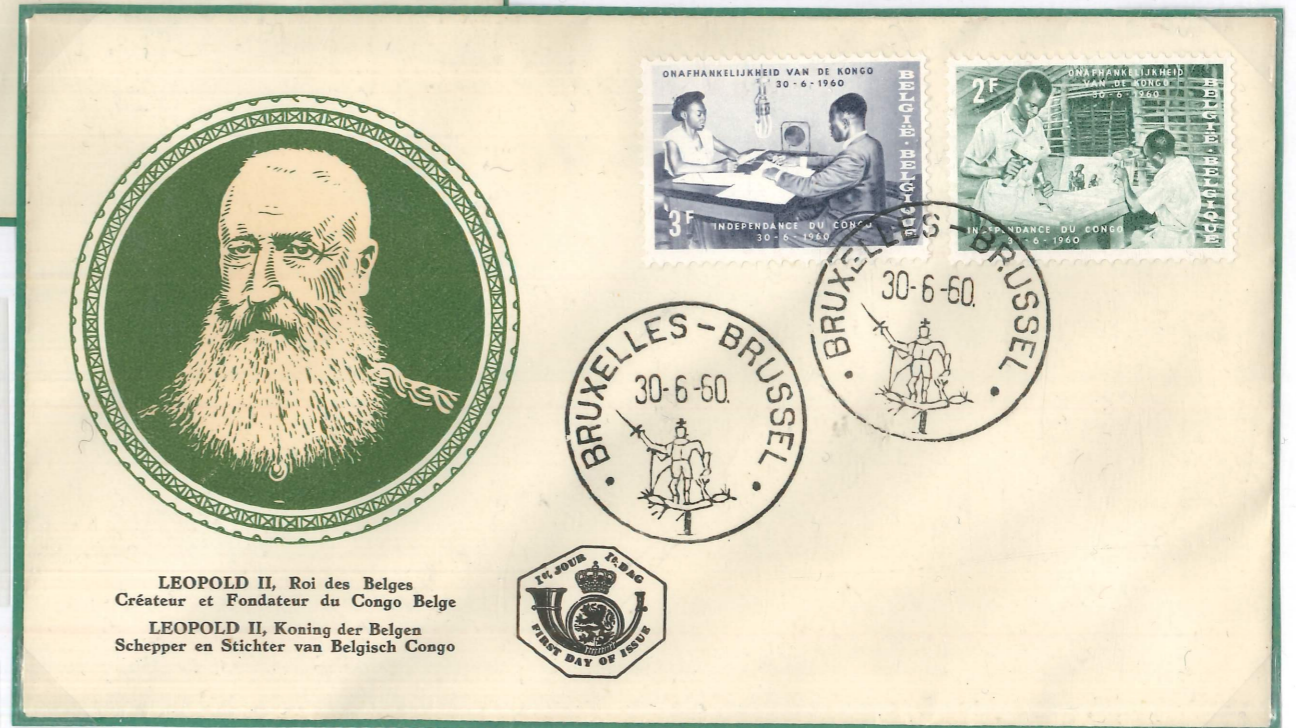
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Nya frimärken

Som ett sätt att manifestera sin självständighet gav Republiken Kongo den 30 juni ut en serie frimärken med en karta över dess territorium och med texten "Indépendance 20 juin 1960".

Även det forna moderlandet Belgien uppmärksammade kolonin Belgiska Kongos frigörelse den 30 juni 1960 med en frimärksserie om åtta märken med motiv från Kongo.

För att kunna bedriva posthantering behövdes emellertid fler frimärken, varför tre frimärksserier från tiden som Belgiska Kongo utgivna 1959-60 försågs med övertrycket Congo. En av dessa var en serie med afrikanska djur från 1959. Däremot gjordes inga övertryck på den Belgiska Kongos allra sista frimärksutgivning, en serie om fem frimärken med anledning av OS i Rom utgiven i maj 1960.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Katanga 1960-1963

Några dagar efter det att Belgiska Kongo i juni 1960 blev självständigt, skedde en utbrytning av den mineralrika provinsen Katanga. Ingen stat kom att erkänna Katangas självständighet, men den nya statsbildningen under Tshombes ledning fick indirekt stöd av de belgiska trupperna som skickats till Katanga för att skydda olika europeiska intressena. Finansiellt stöd fick Tshombe av det belgiska gruvbolaget Union Minière du Haut-Katanga. Kongos regering med säte i Léopoldville bad FN om stöd för att bekämpa utbrytarstaten. Efter ett tidvis mycket blodigt krig skaffade sig FN-trupperna till sist kontrollen över hela Katanga och landet tvingades den 17 januari 1963 tillbaka in i federationen Kongo. Under de dryga två år som Katanga existerade som självständig statsbildning hann landet med att ge ut flera frimärken. De första bestod av frimärken från Belgiska Kongo som försetts med Katanga som ett övertryck. Den första svenska FN-kontingenten till Katanga anlände den 12/8 1960.

Vykort från Gruvstaden Elisabethville med gruvans slagghög som en pyramid.

Katangas president Tshombe hälsar på Hammar skjöld.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Premiärminister Patrice Lumumba

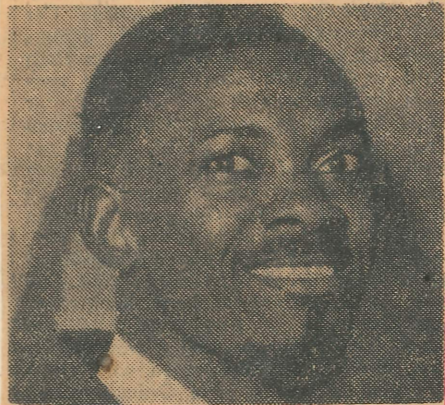
Vid det allmänna valet före självständigheten 30 juni 1960 blev det en stor framgång för Patrice Lumumba och hans parti Mouvement Nationale Congolais (MNC). Lumumba som hade varit postmästare i Stanleyville utsågs till premiärminister för hela Kongo. Vid festligheterna i samband med Kongos självständighet avbröt Lumumba den belgiske kungen Baudouin och kritiserade det belgiska kolonialstyret som han beskrev som en omänsklig behandling av kongoleserna som utsatts för bl.a. tvångsarbete, förmödmjukelse och spöstraff. Det var första gången en kongoles talade så öppet till en vit, en belgare och en kung. Talet kom att bevaras för framtiden genom bland annat en grammfonskiva. Lumumbas politiska karriär blev kortvarig. Efter att provinsen Katanga under ledning av Tshombe med stöd av belgiska gruvintressen bröt sig ur den nya staten vädjade Lumumba till FN och fick säkerhetsrådets beslut om insättande av fredsbevarande FN-styrkor. Hammarskjöld ville hålla stormakterna utanför konflikten medan Lumumba vädjade till Sovjetunionen om hjälp. Den 14 september tog Mobutu makten i Kongo genom en militärkupp. I november togs Lumumba till fånga och i januari 1961 fördes han med flyg till Jadotville i Katanga. Där mördades han den 17e januari. Senare framkom att amerikanska CIA fanns med i bakgrunden. USA var rädda för att Sovjetunionen genom Lumumba skulle få för stort inflytande i Kongo och hela Afrikas framtid.

P. LUMUMBA PARLE

WIR FORDERN:

Freiheit für Ministerpräsident Patrice Lumumba

**Par avion
Luftpost
By Air Mail**

**MIT LUFTPOST
PAR AVION**

**Mister
Dag Hammarskjöld**

**New York N.Y.
UNO-Building**

**EILDOTE
EXPRES**

Handwritten signatures and notes on the envelope, including names like F. Günther, J. Fischer, and others.

COLLECTION "TEXTE - IMAGE"
C.R.I.S.P. 35 Rue du Congrès - Bruxelles
33 1/3 T
**PATRICE LUMUMBA
PARLE**
PRÉSENTATION PAUL ROLAND

COLLECTION "TEXTE - IMAGE"

DISQUE I

FACE 1

- P. Lumumba en janvier 1960 : prisonnier sous le régime colonial.
- Le Roi Baudouin, le président Kasa-Vubu et P. Lumumba : le 30 juin 1960, cérémonie de l'indépendance.

FACE 2

- Lumumba à Stanleyville, en juillet 1960 : appel à la foule congolaise.
- Lumumba en août 1960 : contre ses adversaires coalisés.

LIBRAIRIE DES SCIENCES
76-78 - COUDENBERG
BRUXELLES I - Tél: 12.05.60

Fängslandet av Lumumba innebar protester i andra länder. I Östtyskland skickade man protestlistor med namnunderskrifter till FNs generalsekreterare Dag Hammarskjöld. Ovanstående brevkort postades 20 januari 1961 men var framme i New York först ett par veckor efter Lumumbas död.

Sovjetunionen och andra länder gav ut frimärken och sedlar med Lumumbas bild. "Folkets Vänskapsuniversitet i Moskva" som grundades 1960 fick det nya namn Lumumbauniversitetet. Här fick studenter från Afrika, Asien och Latinamerika stipendier till olika universitetsutbildningar.

I Sverige uppkallade Klings glassfabrik i Mariestad en stor glasstrut till Lumumba och vid en del bardiskar i Sverige kunde man köpa en drink som hette Lumumba vilken bland annat innehöll choklad med rom eller konjak.

Handwritten signatures and notes on the bottom right of the page, including names like G. Hoffmann, G. Meyer, and others.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska FN-styrkan

Den 17 juli 1960 vände sig FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld till den svenska regeringen med en begäran om att en svensk styrka skulle ställas till FN:s förfogande i Kongo. Eftersom insatsen behövdes snabbt, föreslogs att truppen skulle bestå av frivilliga från den svenska FN:s styrka som var stationerad i Gaza. Den svenska regeringen beslöt att tillmötesgå framställningen från FN.

FN-operationerna i Kongo gick under beteckningen ONUC (Organisation des Nations Unies au Congo). Trettiofyra länder bidrog med 70.356 man militär personal under den nära fyra år långa aktionen. Sverige bidrog med 6.332 man. 4.793 var vanliga FN-soldater som bildade en särskild bataljon. De övriga cirka femtonhundra svenskarna hade annan FN-tjänst. De var organiserade inom de så kallade Teknikergrupperna (fr.o.m. den 1 maj 1963 Teknikerkontingenten). Här hamnade bland annat FN:s speciella flygstyrka UNATF (UN Air Transport Force), UN Fighter Squadron F22, transportofficerare, sambandsofficerare i FN-högkvarteret och ingenjörssoldater.

Anställningsperioden för svenskarna var sex månader, men möjlighet till förlängning fanns. I genomsnitt tjänstgjorde omkring tusen FN-anställda svenskar samtidigt i Kongo under den aktuella perioden.

	<u>FN-soldater</u>	<u>Stationeringsort</u>	
Bataljon VIII	22/7 – 19/11 1960	490 ¹⁾	Léopoldville, Elisabethville
Bataljon X	19/11 – 7/6 1961	543	Elisabethville
Bataljon XI	hösten 1961	200 ²⁾	Léopoldville
Bataljon XII	7/6 – 15/12 1961	560	Elisabethville, (Kitona)
Bataljon XIV	15/12 – 1/5 1962	668	Elisabethville, Kamina
Bataljon XVI	maj – 11/10 1962	671	Kamina
Bataljon XVIII	11/10 – 20/5 1963	606	Kamina
Bataljon XX	20/5 – 1/12 1963	748	Kamina
Bataljon XXII	1/12 – 20/5 1964	370 ³⁾	Kamina, Luluabourg
		4.793	

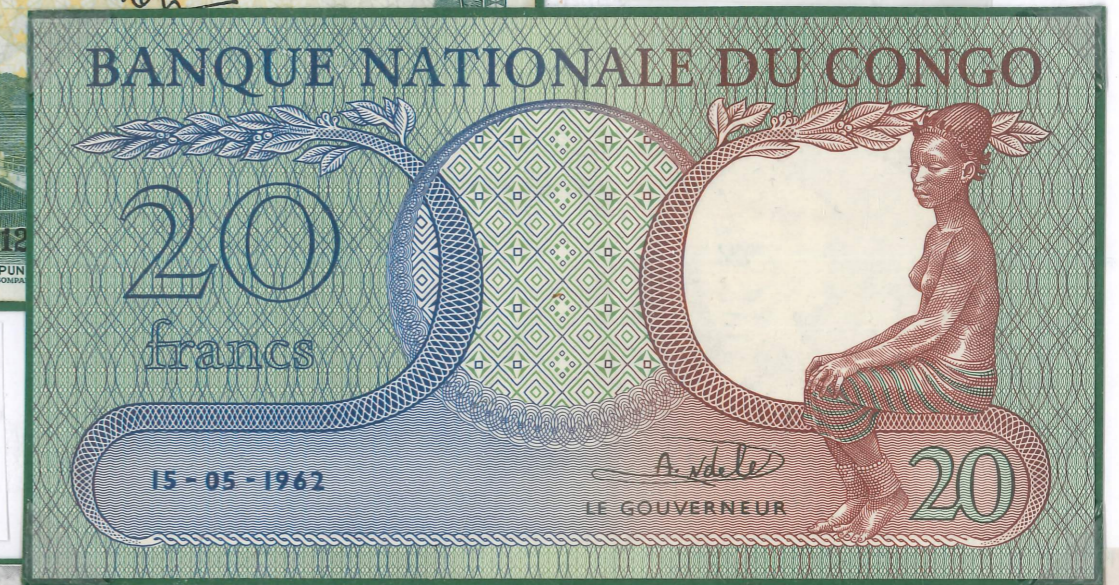
- ¹⁾ från Gaza-tjänstgöring
- ²⁾ från Gaza-tjänstgöring
- ³⁾ reducerad bataljon

På vykortet syns det nybyggda Hotel Royal utmed huvudgatan Boulevard Albert i Léopoldville. Här hamnade både FN:s militära och FN:s civila ledning under Kongokrisen. Huvudgatans namn kom senare att ändras till Boulevard de 30 Juin.

Den nya kongostaten skulle även ge ut egna nya sedlar och mynt. Man fortsatte att använda samma namn på den nya valutan, francs. Sedlarna trycktes i Holland.

Dag Hammarskjöld tar emot Ghana-brigaden. Till vänster generalen Carl von Horn.

Högsta chef för hela FN-operationen i Kongo blev amerikanen och FN:s biträdande generalsekreterare Ralph Bunche. Hammarskjöld utsåg sedan till överbefälhavare för de militära styrkorna i Kongo den svenske generalmajoren Carl von Horn och som chef för den civila FN-hjälpen svensken Sture Linnér. Generalen Carl von Horn kom från att ha varit chef för FN-styrkorna i Palestina medan Sture Linnér hade Hammarskjöld lärt känna under studentåren vid Uppsala universitet. Han hade doktorerat i grekiska och sedan skaffat sig utlandserfarenheter genom arbete inom Röda Korset, Electrolux och Lamco-gruvan i Liberia. Här var han chef när Hammarskjöld bad honom komma till Léopoldville och FN.

(FOR USE WITH FOREIGN SERVICE ADVANCE FOR AMS OF WEDNESDAY, JUNE 14)
 (NY14-June 12) COOPERATES WITH CONGOLESE--Dr. Sture Linner, head of the United Nations operation in The Congo for little more than two weeks, is achieving a new degree of cooperation between Congolese officials and the UN. Linner, 43-year-old Swedish economist and classical scholar, says he finds Congolese leaders "intelligent, quick and alert." (AP Wirephoto) (pr20959fls) 1961

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska fältposten

Den 20 juli 1960 flyttades FN-bataljonens fältpostkontor från Kairo i Egypten till Léopoldville i Kongo. Tre dagar senare anlände de officiella datumstämpelarna med ett kurirplan från Sverige. Efter en knapp månad flyttades fältpostkontoret till Elisabethville och därefter i april 1962 till Kamina. I januari 1962 fick Teknikergruppen ett eget fältpostkontor i Léopoldville.

Det säkraste och billigaste sättet att skicka brev till Sverige var att använda fältposten. Kontoret i Sverige där in och utgående post skulle passera var *Malmö 1, Utrikes*. Under de första månaderna var det emellertid vanligt att de svenska FN-soldaterna använde landets officiella postverk. Förmodligen ansåg avsändaren att mottagaren skulle tycka att det var exotiskt att få brev och vykort med kongolesiska frimärken. För de FN-anställda som arbetade inom teknikgruppen och låg utspridda över hela landet var detta för övrigt länge den enda möjligheten. Vilde man skicka brev till något annat land än Sverige var samtliga svenska FN-anställda hänvisade till det kongolesiska postverket.

Svenska fältpostkontoret

Léopoldville	23/7 1960 – 15/8 1960
Elisabethville	16/8 1960 – april 1962
Kamina	april 1962 – 9/5 1964

Teknikergruppens fältpostkontor

Léopoldville	jan 1962 – 10/6 1964
--------------	----------------------

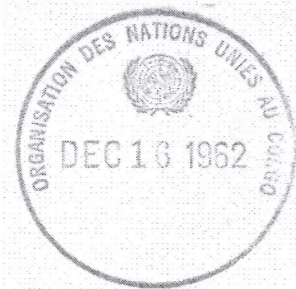
Personalstyrkan som rekryterades till fältpostenhet i Kongo var en fältpostmästare (kapten), en kontrollör eller överpostexpeditör (förvaltare eller löjtnanter) samt en överpostiljon (fanjunkare eller sergeant). Vidare ingick även en postiljon/bilförare som rekryterades ifrån bataljonens personal. Fältpostkontorets uppgift var att ombesörja postbefordran och postutdelning samt även kassarörelse. Man erbjöd samma service som på ett svenskt postkontor. Vidare kunde man sköta prenumerationer på tidningar samt sätta in och ta ut pengar på sina postsparbanksböcker.

Vid varje kompani inom Kongobataljonerna fanns speciella postombud som fungerade som en länk till fältpostkontoret. Flera av postombuden arbetade till vardags i Sverige inom posten vilket var en fördel. Postombuden vid kompanierna hade i huvudsak till uppgift att sköta lådtömning och distribution av ankommande post. Kassarörelsen i Elisabethville omfattade till en början stora penningmängder av flera främmande valutor som katangesiska franc, kongolesiska franc, US dollar och svenska kronor. 1962 genomfördes en stor förändring då alla FN-svenskarna fick ett s.k. FN-konto på postsparbanken dit hela lönen insattes i Sverige. Vid behov kunde sedan innehavaren ta ut pengar från fältpostkontoret i Kongo. Man slapp nu en del extra växlingstransaktioner samt undvek kursförluster vid ev. devalveringar. Kongofrancen devalverades i december 1961 och i november 1963. Fältposten startade även ett nordiskt samarbete som innebar att dansk och norsk FN-personal via svenska fältpostkontoren också kunde utnyttja den svenska postsparbankstjänsten i Kongo.

Fältpostkontoren kom att använda olika stämplat.

Svenska Fältpostkontoret (Léopoldville, Elisabethville och Kamina)

Metallstämpel 23/7 1960 – 6/2 1963	Metallstämpel jan 1961 – 9/5 1964	Gummistämpel *) aug 1960 – 9/5 1964	Gummistämpel Hösten 1962 – 9/5 1964
---------------------------------------	--------------------------------------	--	--

Teknikergruppens fältpostkontor (Léopoldville)

Metallstämpel jan 1962 – juli 1963	Metallstämpel jan 1962 – juli 1963	Metallstämpel **) juli 1963 – 10/6 1964	Metallstämpel **) juli 1963 – 10/6 1964
---------------------------------------	---------------------------------------	--	--

STJ A. ROSENBERG
AG
TÖNKÖPING SVEDE

←
Detta brev från avsändaren 3161 Johansson på Fältpostkontoret har ordnat två fältpoststämplat på brevet av okänd anledning.

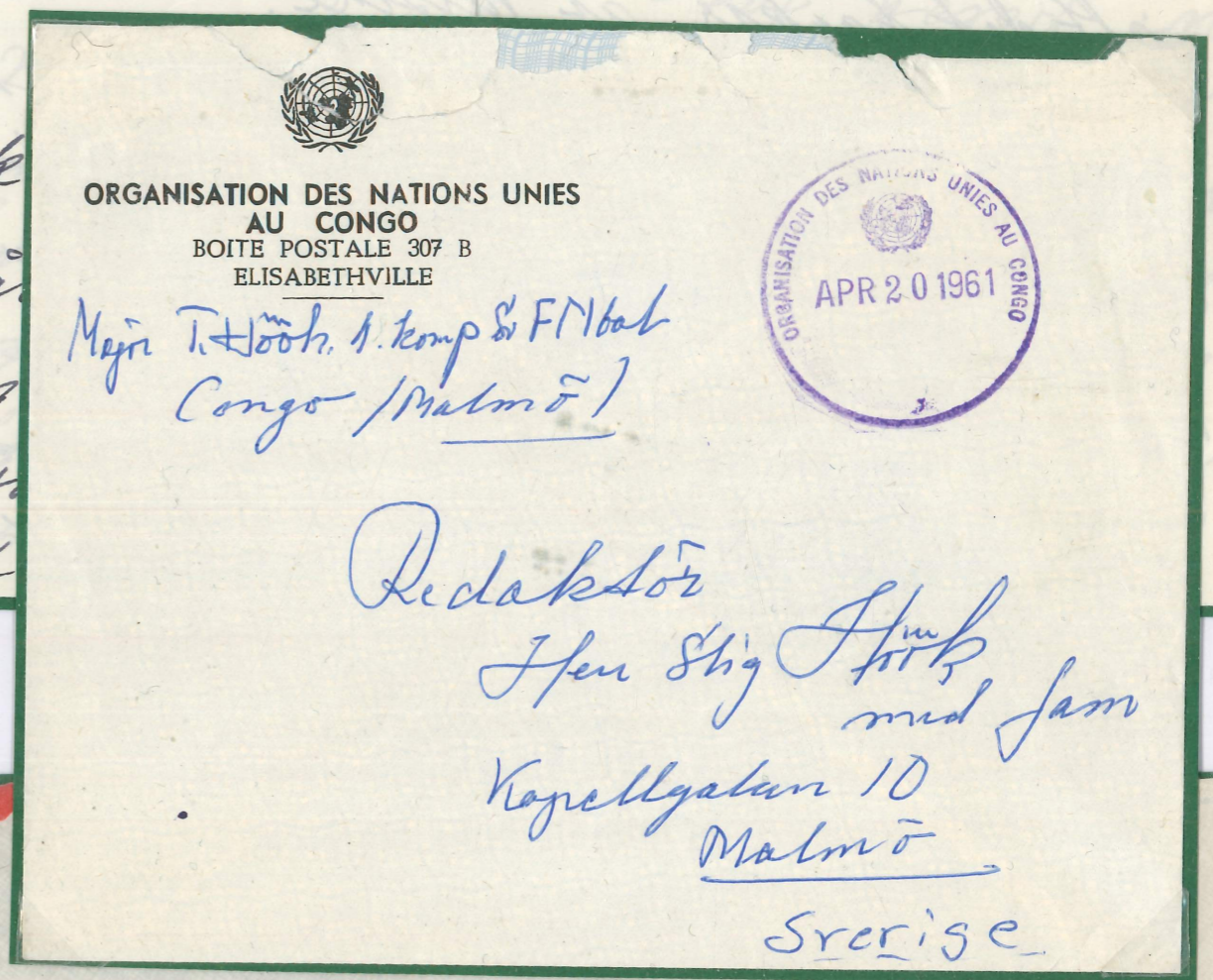
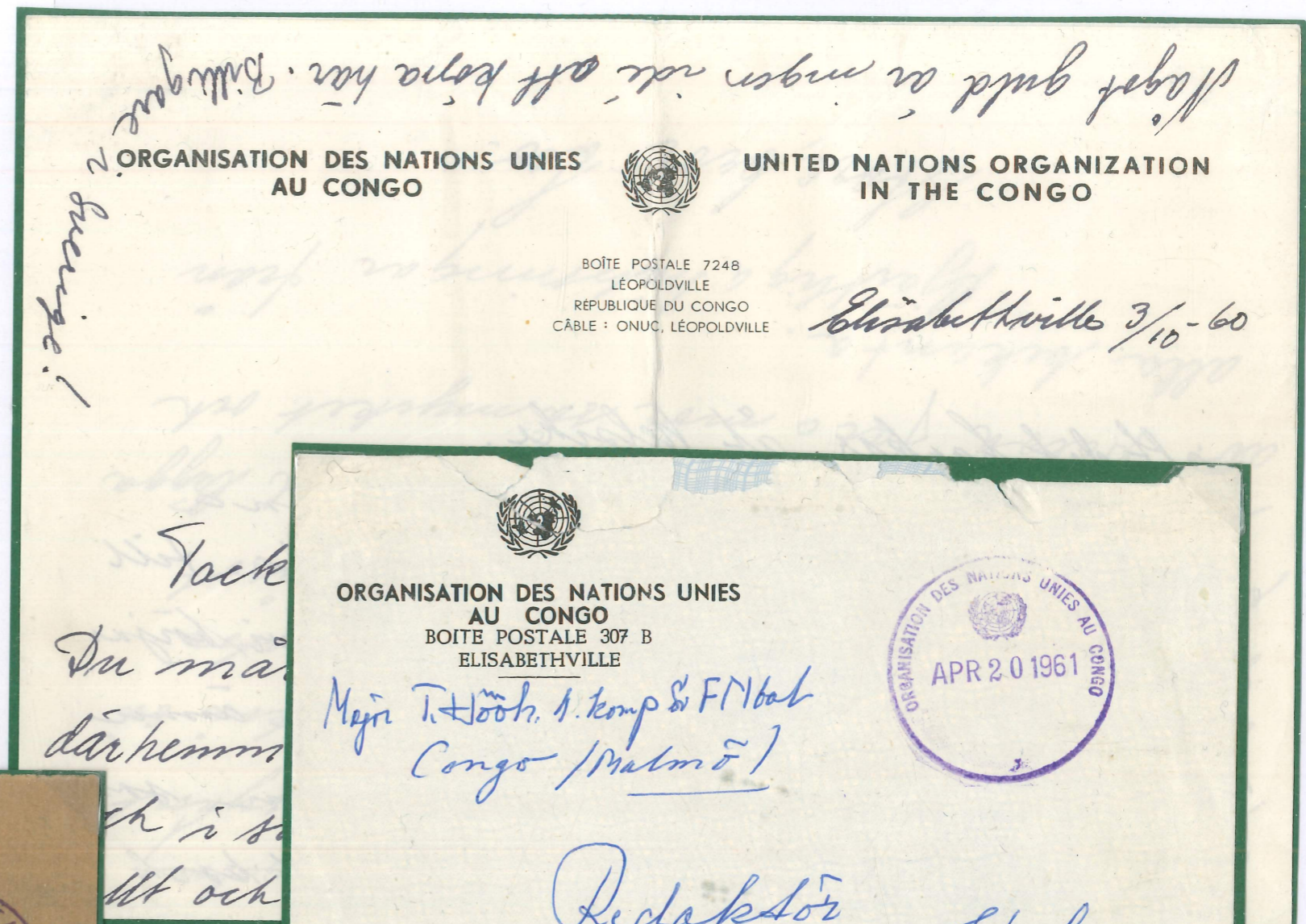
*) Användes även vid Teknikergruppens fältkontor.

**) Teknikergrupperna omorganiserades 1 maj 1963 och benämndes sedan "Tekniker-kontingenten".

Sverige och Kongo Krisen 1960-1964
 FN-tryckta brevkuvvert och brevpapper

Utöver fältpostkuvert och särskilda FN-stämplat fanns också särskilda kuvert på vilka man tryckt FN's logotype och information om basernas lokalisering.

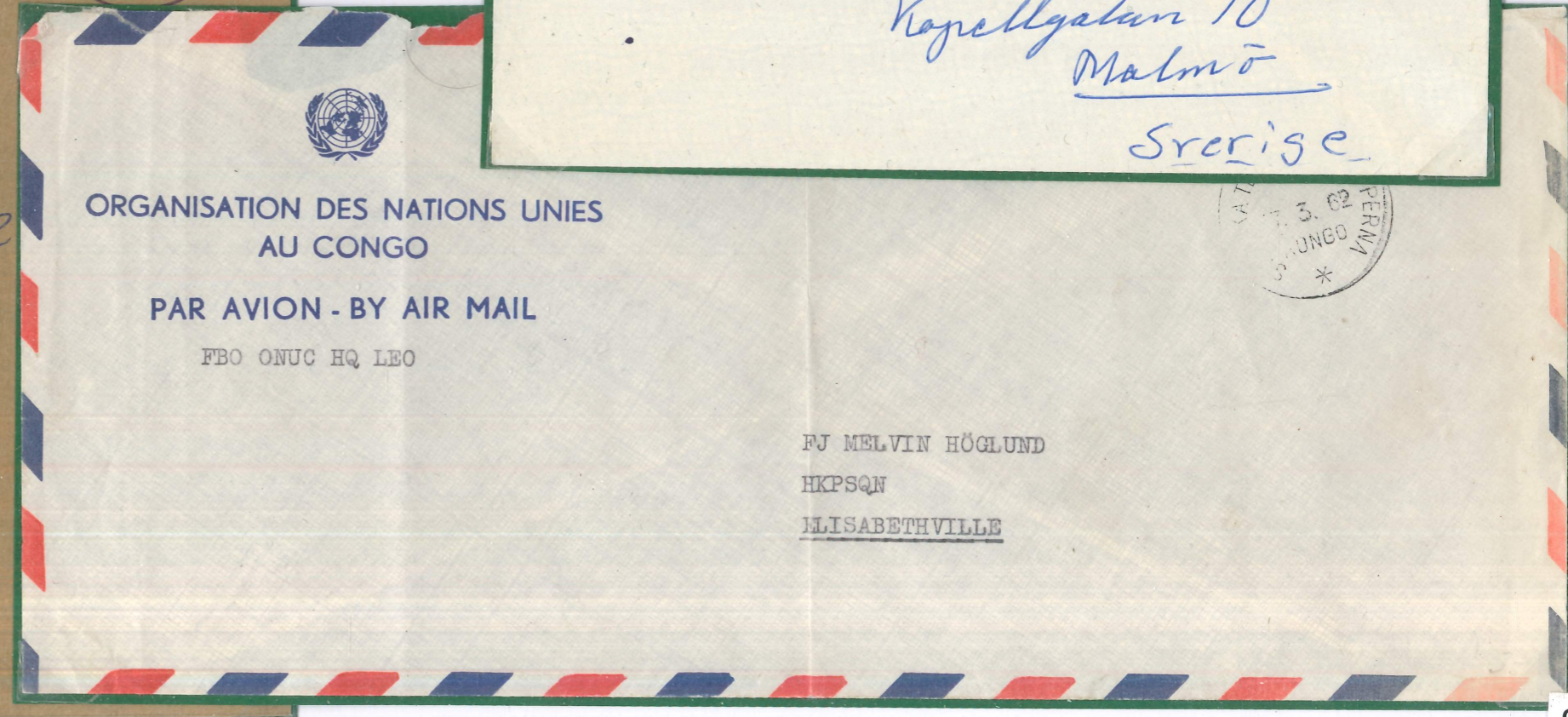

Tjänste
 Krigsmakten
 Svenska FN-bat
 Kongo
 Malmö I

AR

Tjänste
 Krigsmakten
 Kungl Livgrenadjärregementet
 LINKÖPING 2

Fj. A. HÅKNER
 TYSÄVD
 A. 6.
 Jönköping

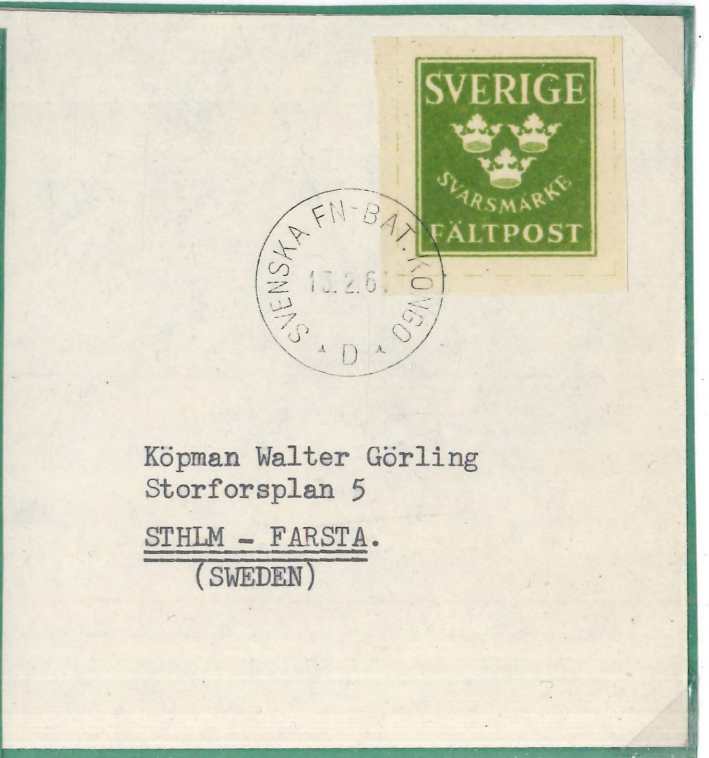
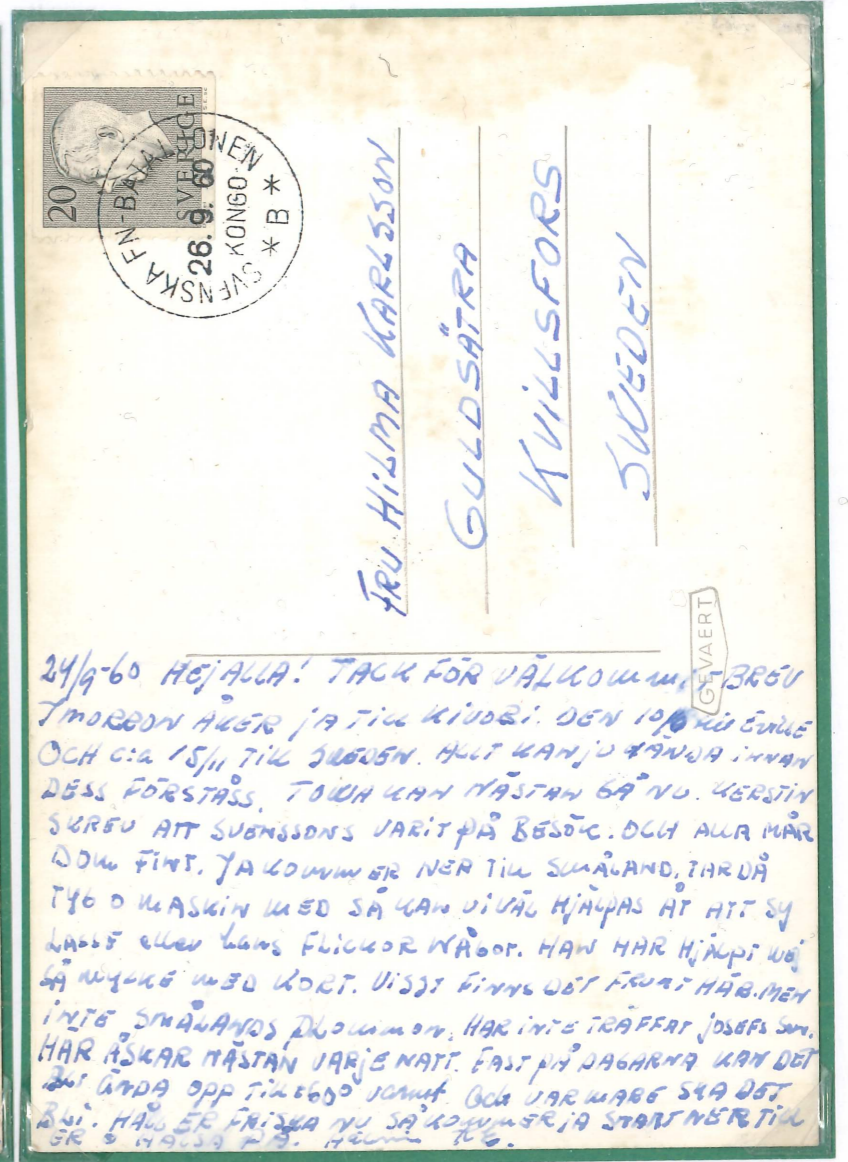
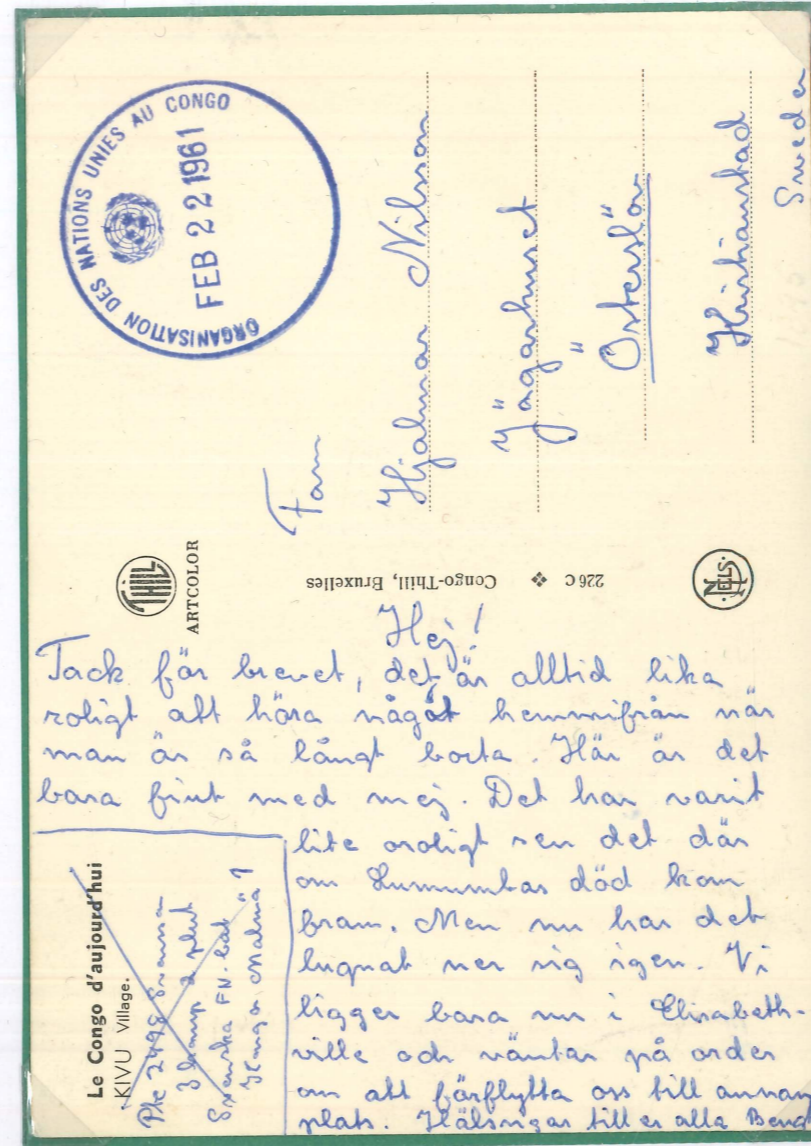
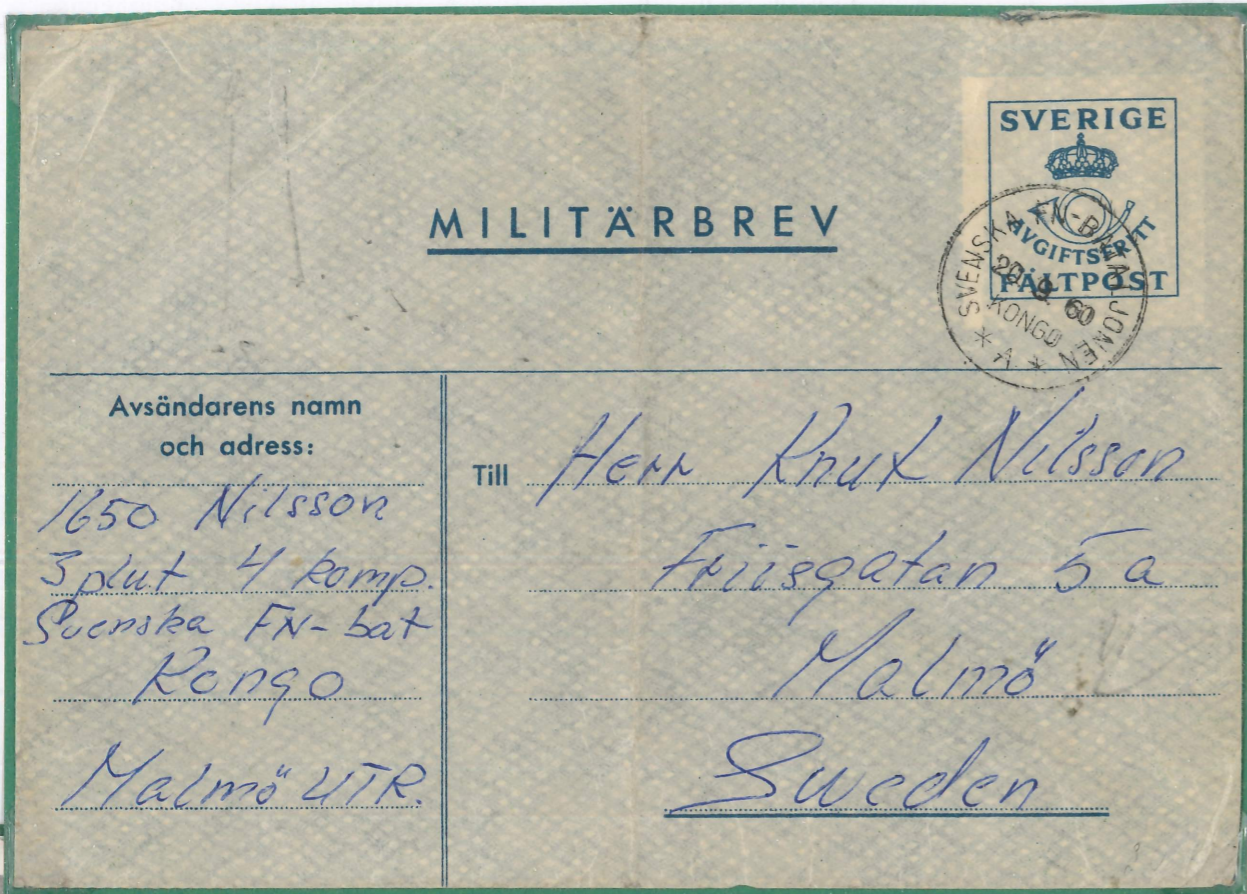

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Postgången mellan Kongo och Sverige

För postbefordringen mellan Sverige och fältpostkontoren utnyttjades reguljära flygförbindelserna. Det belgiska flygbolaget SABENA och det franska flygbolaget UAT flög Bryssel - Elisabethville t.o.r. tre till sex gånger i veckan. Dessa plan medtog förutom brevörsändelser som vägde högst 125 gram även vissa dagstidningar. Tyngre brev, korsband och paket sändes med de charterplan som flög för FN. Portosatserna för post till och från bataljonerna och Sverige var samma som gällde för svensk inrikespost. Från Kongo skickades även så kallade "free mail", dvs. försändelser där FN svarade för portokostnaderna. Dessa försändelser saknade frimärken och försågs enbart med en särskild FN-stämpel. Alla brev från Sverige till Kongo sändes först till Malmö Utrikes, där de samlades ihop för vidare befordran till Léopoldville eller Elisabethville via Bryssel.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
Postgången mellan Kongo och Sverige

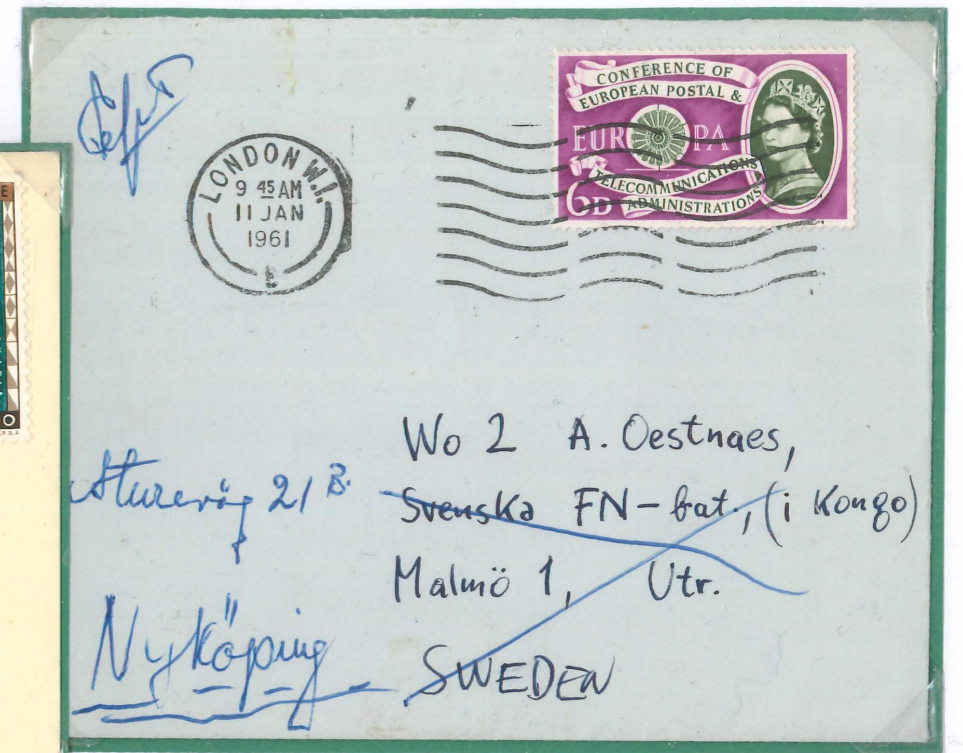
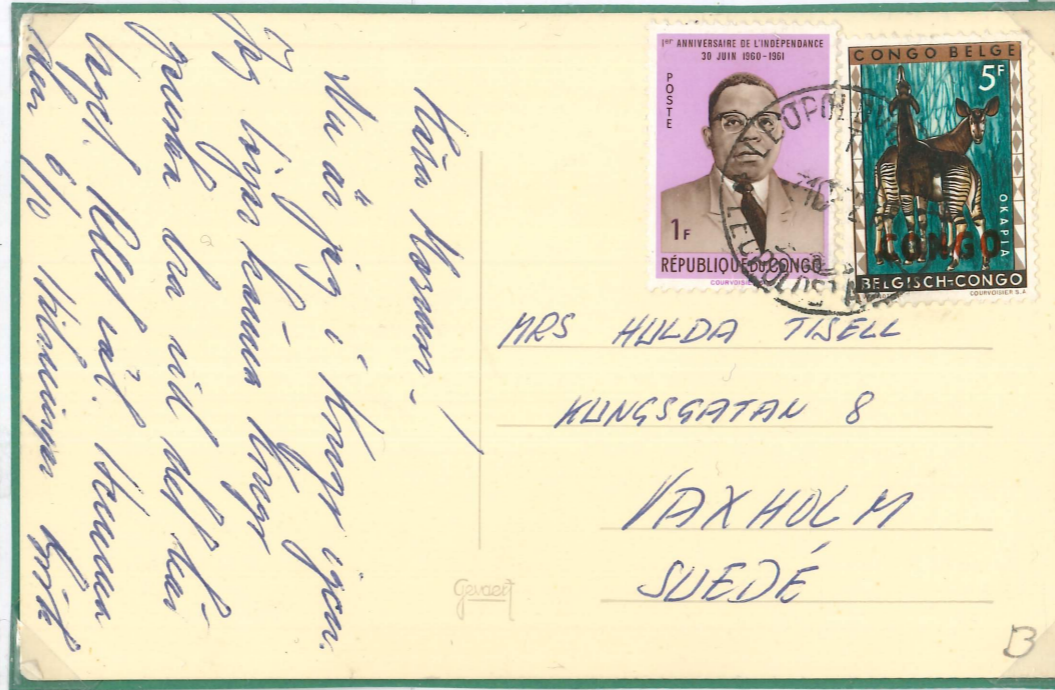

Under 1961-62 var det vanligt i Kongo att man använde gamla frimärken med övertryck CONGO tillsammans med landets nya frimärken. Det var vanligt att man även använde gamla frimärken från Belgiska Kongo-tiden om man kom över. För den svenska FN-personalen var det inte så noga att frankeringen var riktig utan det gällde istället att få tag många färggranna frimärken så det blev ett "vackert brev".

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
Postgången mellan Kongo och Sverige

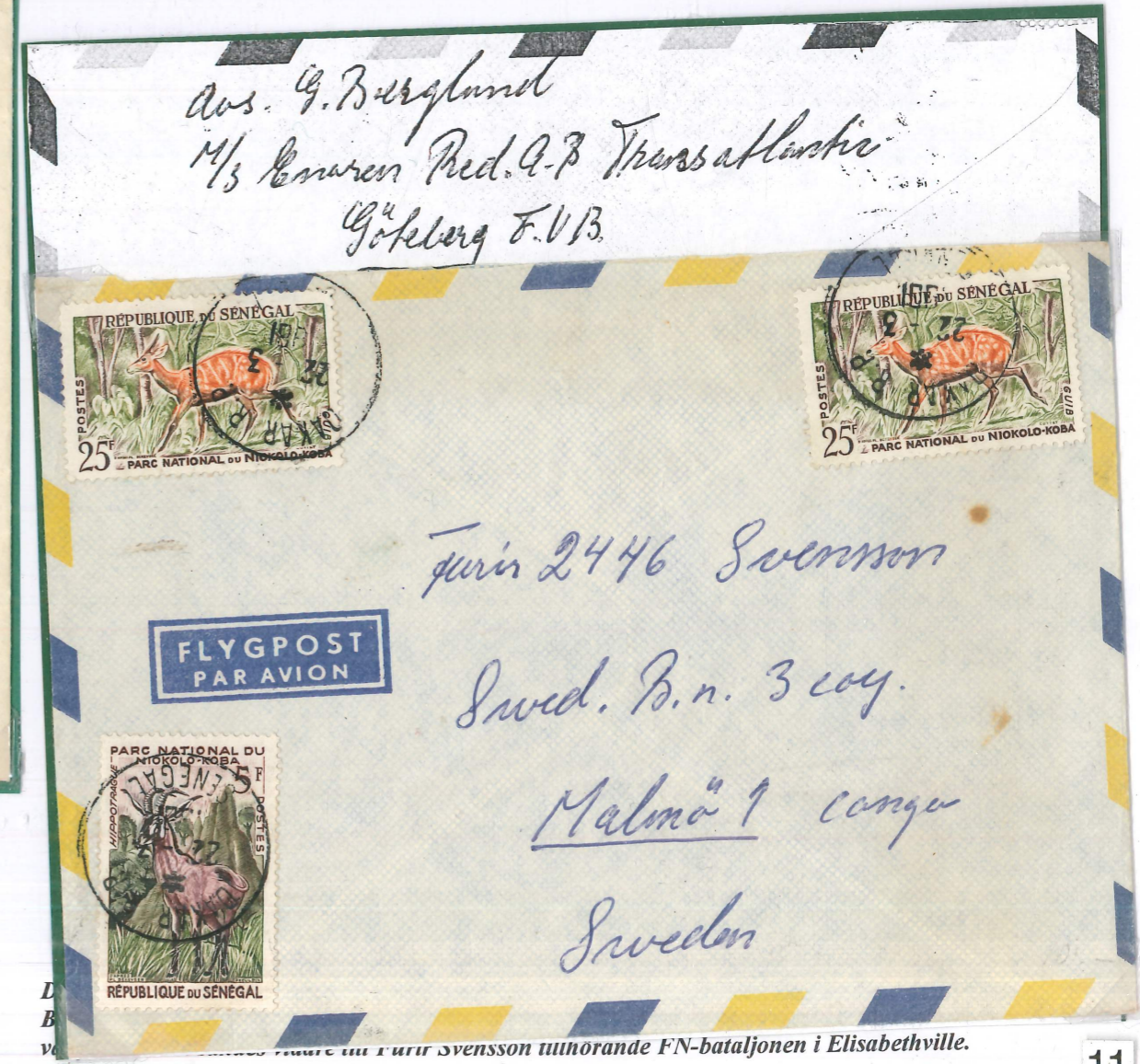

Brevet till Östnäs skickades från London 11/1 1961 till Malmö och vidare till Elisabethville. Adressaten hade lämnat Kongo och åkt till Sverige så brevet stämplades på baksidan (14/1 1961) och eftersändes till Nyköping.

Detta vykort till Arne Selin på F6 i Karlsborg innehåller inte någon information utan bara frimärken.

Två brev från Kongo till Sverige 1962. Fortfarande två år efter självständigheten kunde man använda frimärkerna ifrån Belgiska Kongotiden.

PARC NATIONAL DU NIKOLO-KOBA

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
Postgången mellan Kongo och Sverige

Fr: Major G Tsaksson
 ONUC, Congo, Malmö!

I början av 1960-talet var det viktigt med titlar även vid brevskrivande. Var man major, löjtnant, doktor, fil.mag, eller miss skulle det finnas med.

Herr O. Tsaksson
 Via Sveriges Dentaldepo
 Göteborg
 Sweden

WO EB VRANG
 Svenska Teknikergrupperna Kongo
 MC TEO, MALMÖ 1

ONU CIA

Fil. mag. Tore Hartung
 Samrealskolan
 Torsby (Värmland)
 SWEDEN

Löjtn. Hans Gästring
 Svenska tekn.gr. Kongo
 Kamina Base
 Malmö 1

Doktor Olof Smith
 Vultéjusvägen 32
 BROMMA
 Suède

20 F
 REPUBLIQUE DU CONGO
 AU CONGRES DE L'UNION POSTALE
 WO/3 Bertil Blohm
 Swed Bn (Kamina)
 ONUC Base Post Office
 LEOPOLDVILLE
 The Republic of the Congo

7 F
 REPUBLIQUE DU CONGO
 AU CONGRES DE L'UNION POSTALE

4 F
 REPUBLIQUE DU CONGO
 AU CONGRES DE L'UNION POSTALE

17-9-63

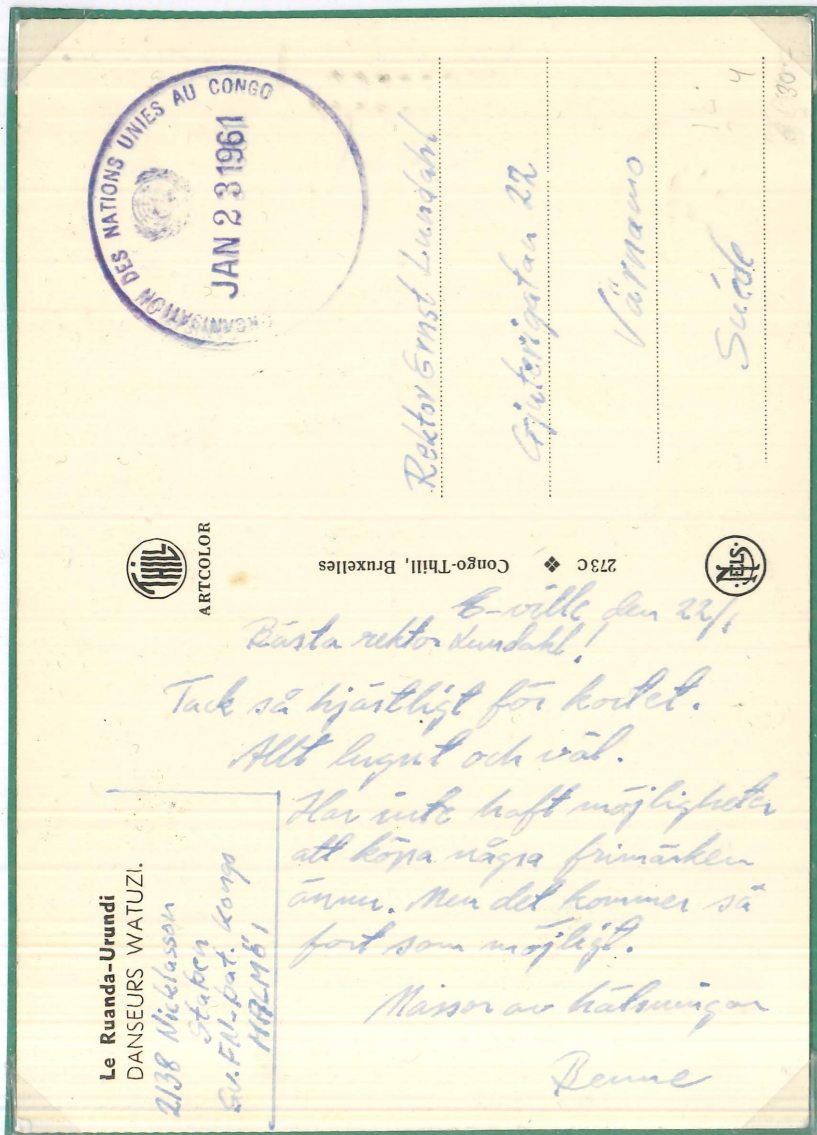
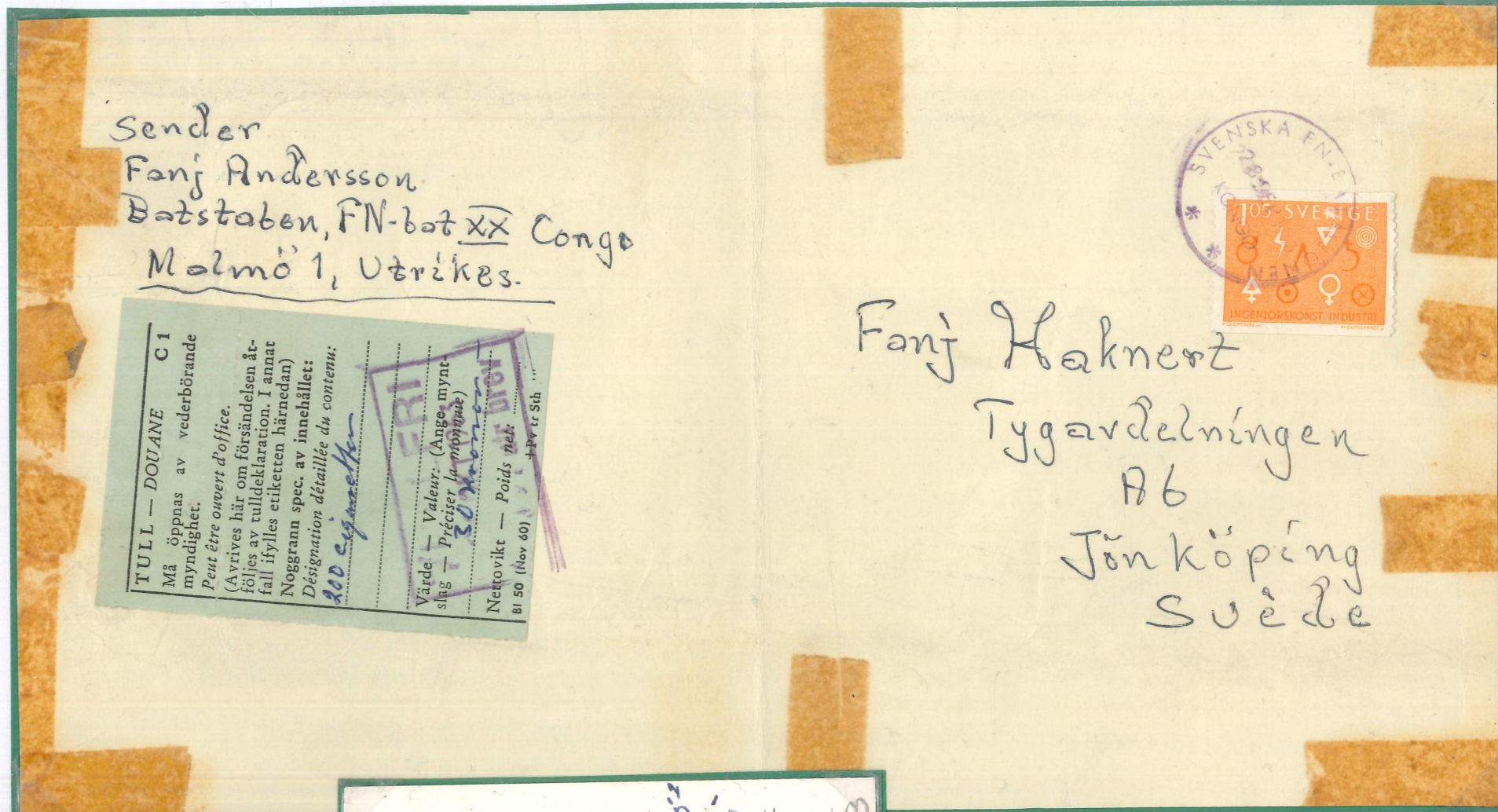
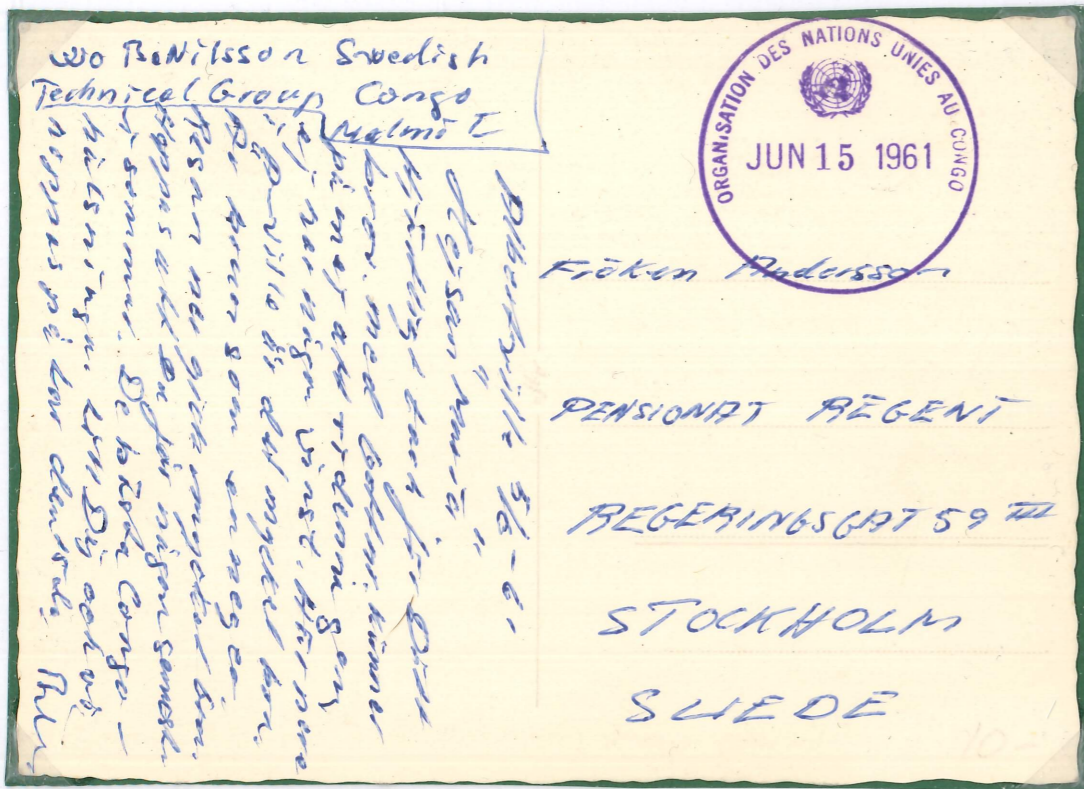
Miss ANITA LINDGREN
 c/o Finnigan
 1267 Windimer Dr
 LOS ALTOS
 California 94022
 U.S.A.

3

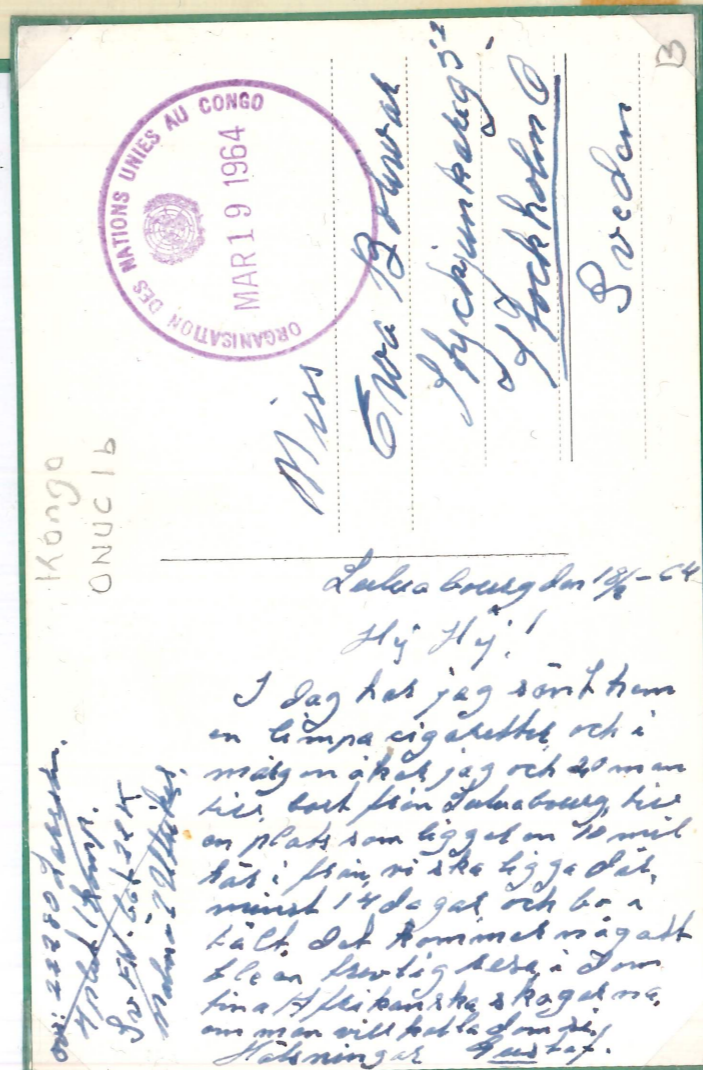
Brev från FN-anställda till mottagare i andra länder än Sverige måste skickas via Kongos postverk och frankeras med landets porto.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
Postgången mellan Kongo och Sverige

Fältpostkontoren i Kongo fick vidarebefordra flera originella försändelser. Paket med exotiska fjärilar, färgsprakande blommor och dekorerade ormskinn passerade kontoren på väg till Sverige. Från andra hållet kom pressade svenska blommor från flickvänner, och en gång skickade en mamma ett par grenar från julgranen till sin son. Men de mest populära gåvorna hemifrån var snus, ansjovis på burk, Kalles kaviar och svenskt kaffe.

Postsäckar som hanteras på Kaminabasen.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
 Postgången mellan Kongo och Sverige, Svenska Teknikergruppen

Stud. Sune Andersson

Bat 96
 Ljunghäcken, Störvägen

Mestad
~~Ljunghusen~~

Suède

RADIOOFFICER J. MOLLERS
 NAME - NOM RANK - GRADE
 ONUC Rm 713
 SERIAL NO. - NO. MATRICULE UNIT - UNITE
 B.P. 7248
 BPO - BFB DATE
 LEOPOLDVILLE
 CONGO

8f
 CONGO
 SMUTSIA GIGANTEA
 BELGISCH-CONGO

Her. Knut Möllers
 Växelmyntsgat. 35c,
 GÖTEBORG
 SWEDEN Suède

AIR LETTER • AÉROGRAMME • PAR AVION

cwo sundberg
 Sv. Tebn. grupp
 Kongo MAAMÖ I

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
 DEC 16 1962

Vectm.
 Gunnar Hinneberg
 F3 ord 6
 Malmslätt
 Snede

Teknikergruppens metallstämpel från Fältposten i Léopoldville är ovanlig. De flesta vykort och brev från Léopoldville är utan frimärken och stämplade med ONUCs gummistämpel.

LÖSEN
 60 öre
 Obs.! Beloppet skall redovisas med frimärken på försändelsen.

Aviserad den 18 kl. 7.15

16.5.62
 KONGO

Hr. S. Persson
 Box 195
 Malmö 1
 SWEDEN

F/le K. Andersson
 Swedish Techn. Group

SVERIGE
 SVARSMÄRKE
 FÄLTPOST

17.5.62
 KONGO

Örvarius V. Rosdahl
 Persborgsg. 13 A
 Malmö Sweden

BORÅS
 17.4.64
 11-14

SVERIGE
 SVARSMÄRKE
 FÄLTPOST

Kapten 22023 Ripadal
 Svenska FN-bat
 Kongo
 Malmö 1, utrikes

Detta brev till S Person i Malmö saknar frimärke och har därför fått en lösenavgift på 60 öre. På brevet baksida finns portot 60 öre som är stämplat i Malmö 21/5 1962. Brev hade behövt 5 dagar från Léopoldville till Malmö.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Frimärkssamlare skickar brev till Sverige

Två flygkaptener har skickat tre brev med olika frimärken till flygkapten Mauritz Hamrin som fanns kvar i Sverige och arbetade hos Linjeflyg AB i Bromma. Glädjen var nog stor när dessa brev kom i brevlådan.

KAPTEN MAURITZ HAMRIN
 LINJEFLYG AB
 BROMMA 10
 SUÈDE

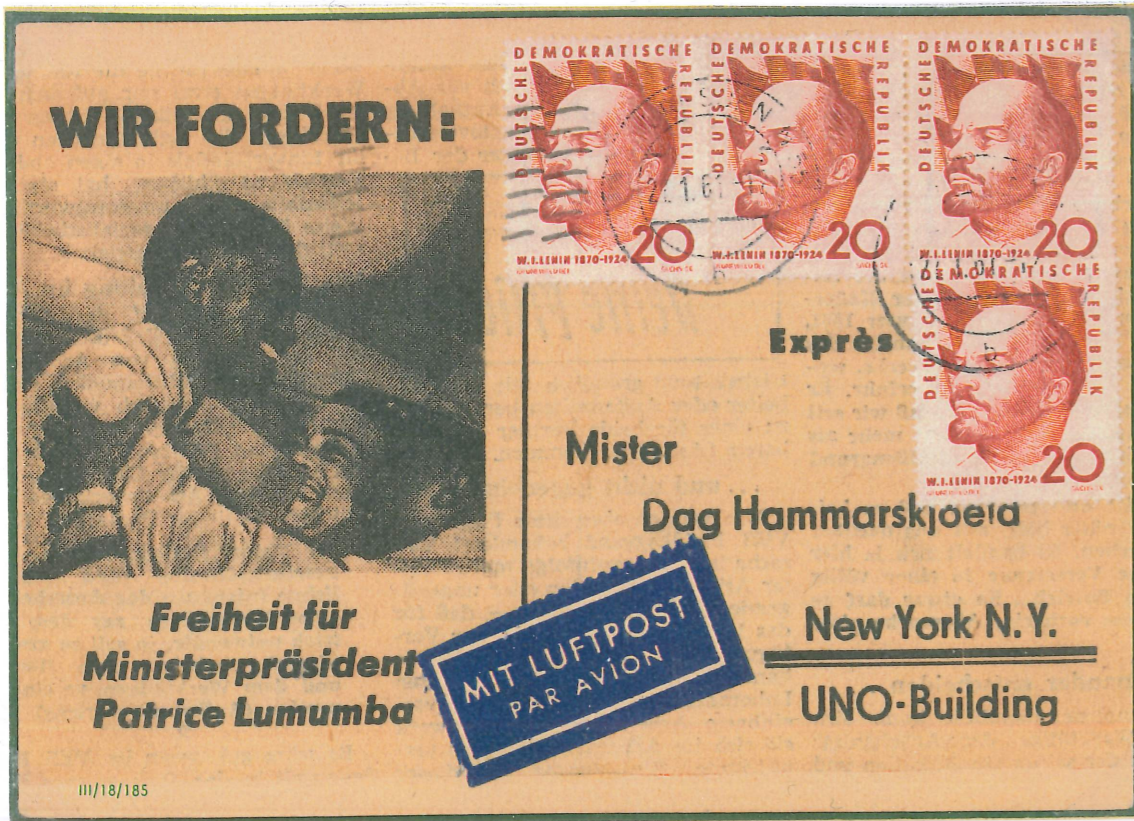
PAR AVION
 PER Vliegtuig

FLYGKAPTEN
 MAURITZ HAMRIN
 LINJEFLYG AB
 BROMMA FLYGPLATS
 BROMMA 10
 SUÈDE

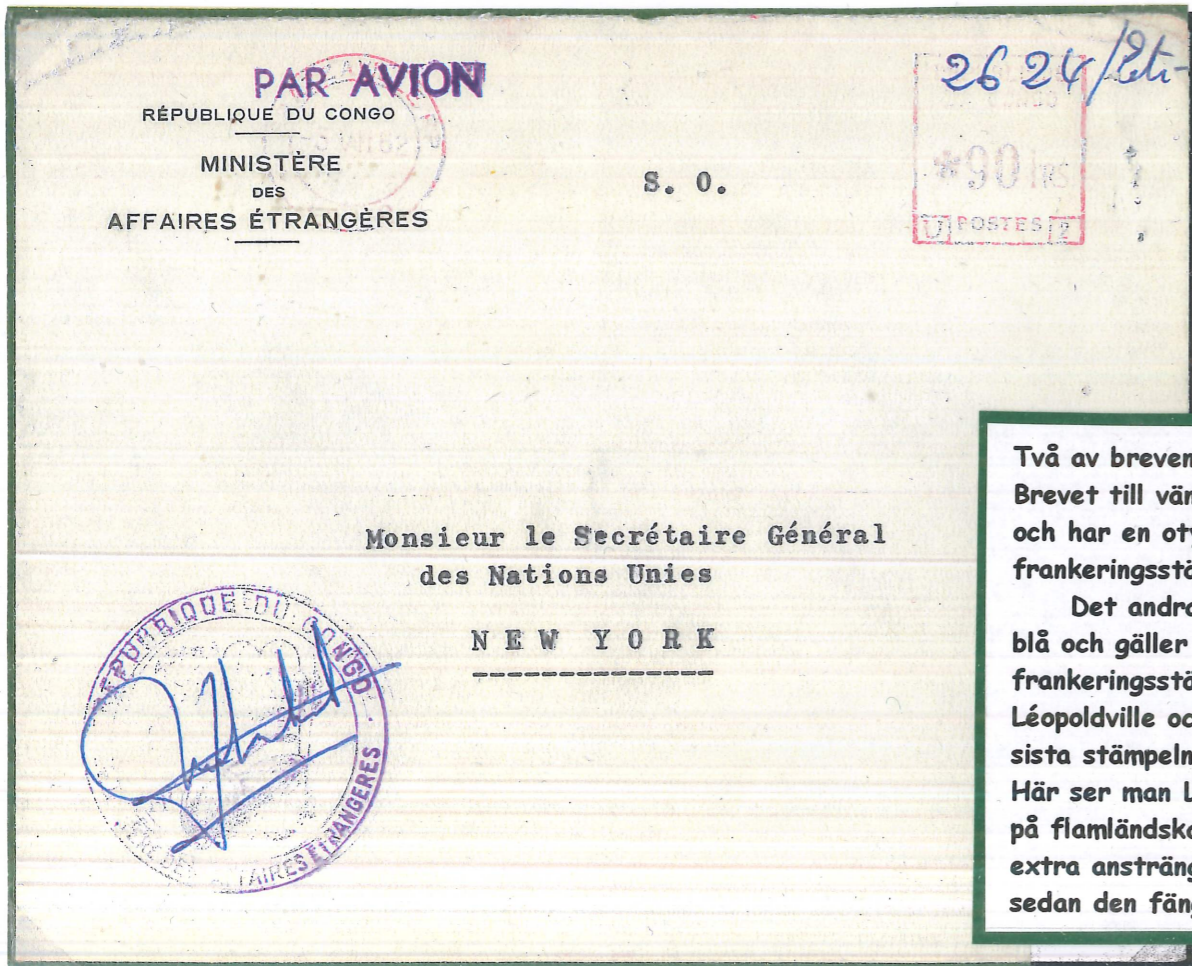
DE.
 KAPTEN BO DAHLSTRÖM
 C47 SQN LEO
 SVENSKA TEKN. GRUPP KONGO
 MALMÖ 1
 SUÈDE

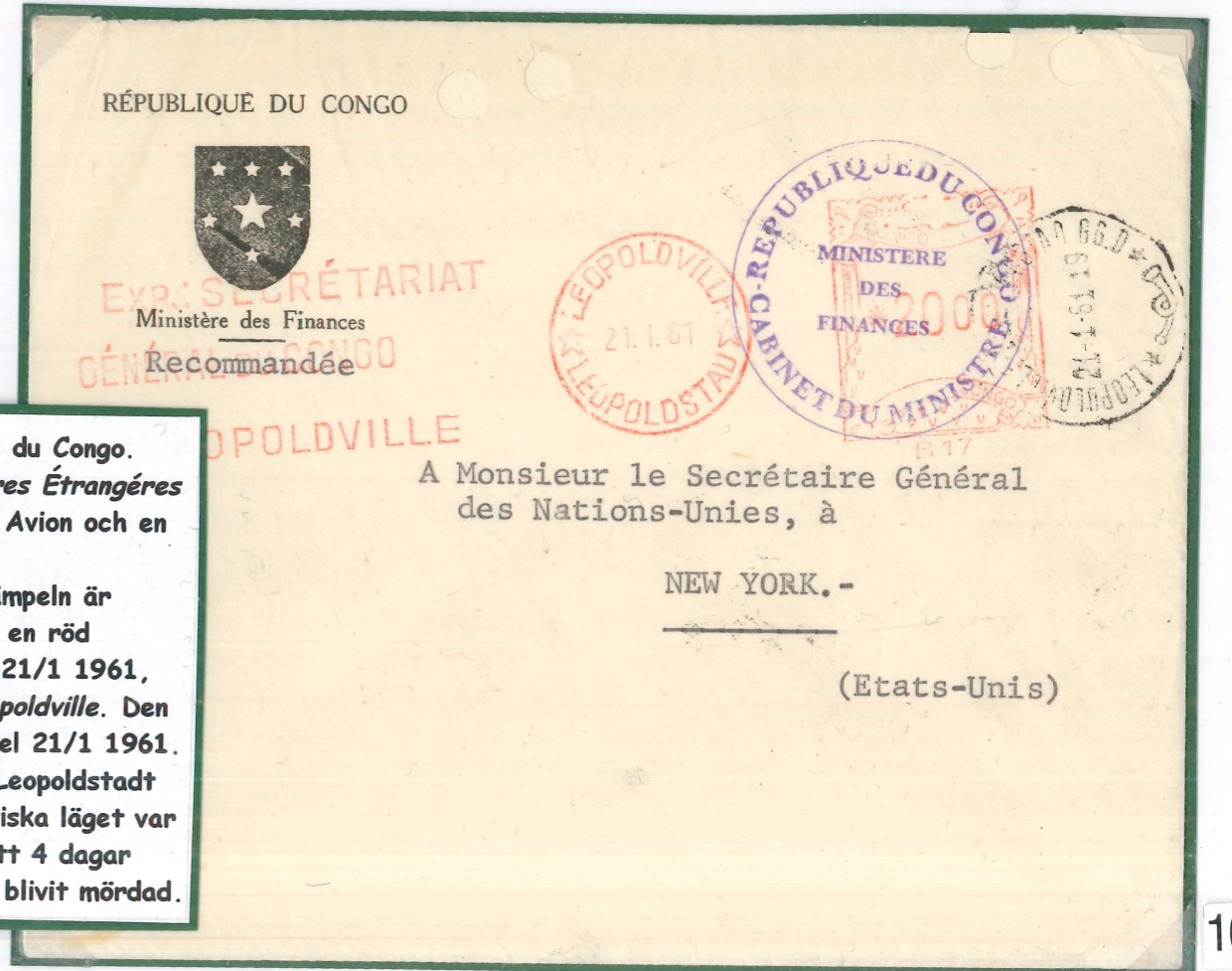
Sverige och Kongokrisen 1960-1964
Fyra brev till Dag Hammarskjöld

Brevet från Öst-Tyskland har på baksidan flera namnteckningar med budskapet till Dag Hammarskjöld att han skulle ordna så att Lumumba skulle släppas från sin fångenskap i Léopoldville.
Brevet ifrån Sverige med ett brevkuvert från Frälsningsarméns hotell i Stockholm har en okänd avsändare. Man kan undra över brevets innehåll men eftersom det inte har eftersänds så fick troligtvis Hammarskjöld brevet när han kom till Léopoldville i augusti 1960.

Två av breven kommer från myndigheterna i République du Congo. Brevet till vänster är skickat från *Ministère des affaires Étrangères* och har en otydlig datumstämpel, flygpoststämpeln Par Avion och en frankeringsstämpel med portot 90 francs.
Det andra brevet har fler stämplat. Den stora stämpeln är blå och gäller *Ministère de Finances*. Nästa stämpel är en röd frankeringsstämpel på 20 francs som även visar datum 21/1 1961, Léopoldville och *Exp: Secrétariat général au Congo-Léopoldville*. Den sista stämpeln är svart och är postverkets datumstämpel 21/1 1961. Här ser man Léopoldville tryckt på franska med också Leopoldstadt på flamländska. Brevets innehåll är okänt men det politiska läget var extra ansträngt den 21/1 1961 då det endast hade gått 4 dagar sedan den fängslade premiärministern Patrice Lumumba blivit mördad.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

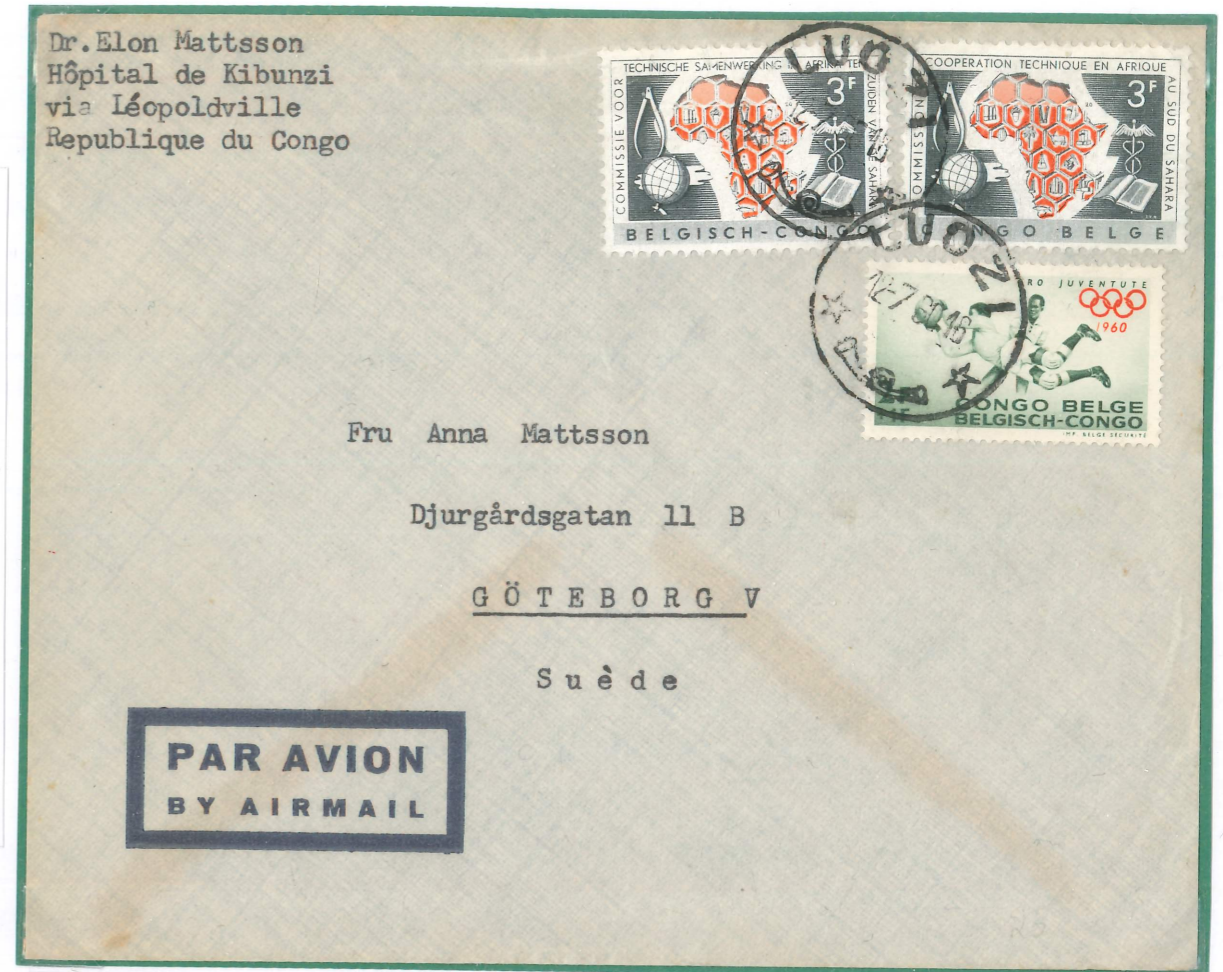
Svenska Missionsförbundet

Kibunzi

Sjukhuset på Kibunzi var med sin sjukvårdsskola centrum för Svenska Missionsförbundets sjukvård i Kongo. Vid självständigheten 1960 arbetade här ett tiotal svenska missionärer. Sjukhusets chef var dr Elon Mattsson från Göteborg. Han kom till sjukhuset redan 1932 och hade därefter haft huvudansvarat för sjukhusets utbyggnad. I juli 1960 skulle han återvända till Sverige och under ett år ersättas av den svensk-amerikanske läkaren Titus Johnson som redan fanns på plats. Rapporter om utvecklingen i Léopoldville och i Matadi nådde Kibunzi genom de dagliga radionyheterna.

Den 11 juli reste doktorerna Mattsson och Johnson till Luozi för att få en bättre uppfattning av läget. Det de såg där gjorde att de bestämde sig för att omedelbart lämna landet och försöka ta sig till grannlandet Congo-Brazzaville.

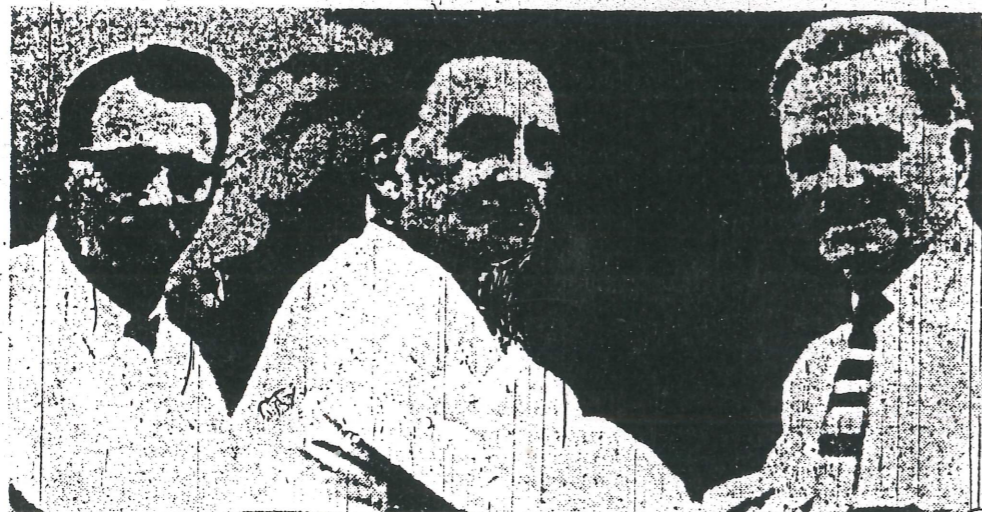

Detta brev från Dr Elon Mattsson till hans hustru Anna Mattsson i Göteborg är stämplat i Luozi 12/7 1960. Sjukhuset Hôpital de Kibunzi finns nu i Republique du Congo och inte längre i Congo Belge. Frimärkerna tillhör ett av de sista som gavs ut med beteckningen Congo Belge och Belgisch-Congo och verkar kunna användas även om den självständiga nationen Republique du Congo existerat i ett par veckor. Brevet är stämplat i Luozi 12/7 1960 vilket är dagen innan Elon Mattsson och de svenska missionärer flydde genom skogen över gränsen till Congo-Brazzaville.

Väntan i dike under bajonetter

Fransk präst fick soldater att ge vika Flykt...

(Forts. från sid. 1)

Dr Elon Mattsson, i mitten, tillsammans med dr Titus Johnson, t h; och svenske missionären Henric Arvidsson från Kisenge, fotograferade av DN-fotografen Lars Ohlsson i Svenska missionsförbundets trädgård i Brazzaville.

Min kollega, dr Johnson, som för resten kommit ut för att avlösa mig — jag skulle ha farit hem den 1 augusti — överlade, och vi beslöt oss för att göra en rekognosceringstur till närmaste större ort med post- och militärförläggning.

Våra onda aningar blev snabbt besannade. Redan på vägen dit stoppades vi av 16 vilda gevärsväpnade rebellsoldater. Ledaren var förmodligen berusad av hachhisch. Ögonen var röda och uppsvålade, och han betedde sig helt som en galning. Det lönade sig inte alls att tala med honom. Soldaterna svängde gevärskolvorna framför näsan på oss, medan anföraren okvädade oss på kingalla — soldatspråket. Plötsligt fick soldaterna en order. Vi fick bajonetterna i magen och tvingades ner i diket, medan anföraren förhörde våra svarta följeslagare.

Efter en stund fick de order att förvinna tillsammans med en katolsk abbe som vi haft i sällskap. "Ni skall ligga här över natten och äta 'mayaka' — det är de inföddas fattigmanskost av kasavarötter — skrek mysterianföraren till oss. Rädda för livhanken var vi inte direkt men att vi skulle komma loss räknade vi inte längre med.

Vi kom tillbaka och hann till och med att larma våra vänner på missionsstationen Kisenge, närmare gränsen. Vid midnatt skulke vi mötas allesamman vid ett vägskal och köra raka vägen mot gränsen med lättast möjliga bagage. Hade vi tur skulle vi kunna marschera genom urskogen över gränsen, hoppades vi.

Chaufförer och bärare fick vi med oss från stationen och en halvtimme efter hemkomsten var vi på väg igen. I vägskalet stod Kleken-gesfolket. Vi var då elva vita, därav tre barn, en baby på nio månader.

skog och savann, där det finns god om både eifanter och bufflar, kom vi in i den franska republiken Kongo. Den eländiga stigen vi följde går dock alldeles intill gränsen i fyra mil, och äkra var vi inte på länge än. Plötsligt kom det folk från den sista byn vi passerat och ville visa oss en bättre väg. Vi förstod att de ville ha oss tillbaka in på belgiskt område, och höll benhårt fast vid vår kurs. Den lilla bubyn skrek och vi undrade mycket över att vägvisarna var så angelägna om att tysta barn, en baby på nio månader.

manliga kolleger och framför allt sjuksköterskorna ute på stationerna. Historierna om våldtäkter och misshandel är inte överdrivna. De fanatiska och förvildade soldathopparna tar ingen hänsyn. Vita kvinnor är fritt vilibråd ute i djungeln nu, men märk väl, det är nästan uteslutande soldater som gör sig skyldiga till skändligheter. Folket i byarna gör inte de vita något ont. Det finns många exempel på att de varnat vita grannar, men hjälpa dem vägar de inte när soldathopparna är på väg.

Dagens Nyheter, Söndagen den 17 juli 1960

Två frimärkerna med anledning av samarbetet i Afrika söder om Sahara gavs ut 19/2 1960. Dessa fick övertrycket Congo. Här kan man fortfarande notera den stora språk-konflikten i Belgien mellan franska och flamländska. Man gav från början ut två frimärken med olika språk.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Missionsförbundet

Dr Titus Johnson och dr Elon Mattson

EN SJUKVARDSGRUPP på två läkare och tre sjuksköterskor skall nu sändas från Danmark till Kongo som svar på generalsekreterare Hammarskjölds vädjan om hjälp. Ledare blir dr Jacob Raft, som senast gjorde en uppskattad insats efter jordbävningkatastrofen i den marockanska staden Agadir.

GOTLÄNNINGEN
Tidning för Gotlands Län och Stad

ONSDAGEN DEN 27 JULI 1960

När Svenska Missionsförbundets läkare Elon Mattsson och Titus Johnson anlände till Brazzaville anställdes de omgående av FN och sändes med flyg till Matadi som fått ta emot många sjuka och sårade. Sedan de belgiska läkarna tvingats lämna Matadi saknade staden helt läkare. När situationen efter några månader stabiliserats kunde verksamheten på sjukhuset överlämnas till det danska Röda Korset som skickat en sjukvårdsenhet till Kongo.

Matadi. — L'Hôtel Métropole

Matadi, hotell Metropol torsdagen den 21 juli 1960

Kära Anna

Det har varit en händelserik vecka. Hoppas du fått mitt brev från Brazza. Jag sände det med de hemvändande svenska baptisterna.

Onsdagen den 20 juli. Fick telegram från dr Linnér, FN, som bad oss komma över till Leo. Ett flygplan sändes till Brazza för att ta Titus och mej över till Leo. På flygplatsen ville de sända oss direkt till Matadi. Jag begärde få tala med dr Linnér först i Leo, och så släppte de ned oss på flygfältet i Leo och direktören för Air-Brousse tog oss direkt till FN:s högkvarter på Hotell Stanley. Där mötte vi dr Ralph Bunche och dr Linnér, konsul Åkerrén m.fl. De bad oss för allt i världen fara direkt till Matadi, där de varit utan läkare i 10 dagar med flera sårade sedan striderna förra veckan. Vi fick ett flygplan direkt, inga som helst grejor hade vi med oss, inte ens rakdon eller tandborste och bara kläderna vi stod i. Vi fick 2 "security officers" som livvakt och så bar det iväg från Leo med flygplanet. De vågade inte fara över militärorter av rädsla för beskjutning. Ett tåg med marockanska soldater hade tidigare på dagen gått ned förbi Thysville och kommit fram till Matadi sent på kvällen. Huruvida flygfältet i Matadi ännu hölls av rebellerna visste vi inte. I skymningen landade vi. Rebelsoldater med maskingevär omringade planet, men de hade respekt för våra FN-bindlar och våra blå mössor vi i sista stund fingo i Leo. I mörkret färjades vi över floden och möttes av applåder och glädjerop av de svarta i Matadi. Togo in på hotell Metropol och började ordna för organisationen av Matadi sjukhus.

Fortfarande har jag bara min mörkblå kostym jag hade med mej vid flykten från Kibunzi och 2 skjortor. Natten som gick fick jag sova utan pyjamas.

Mat finns här ännu och på hotellet bo vi bra och äta utmärkt i FN:s regi.

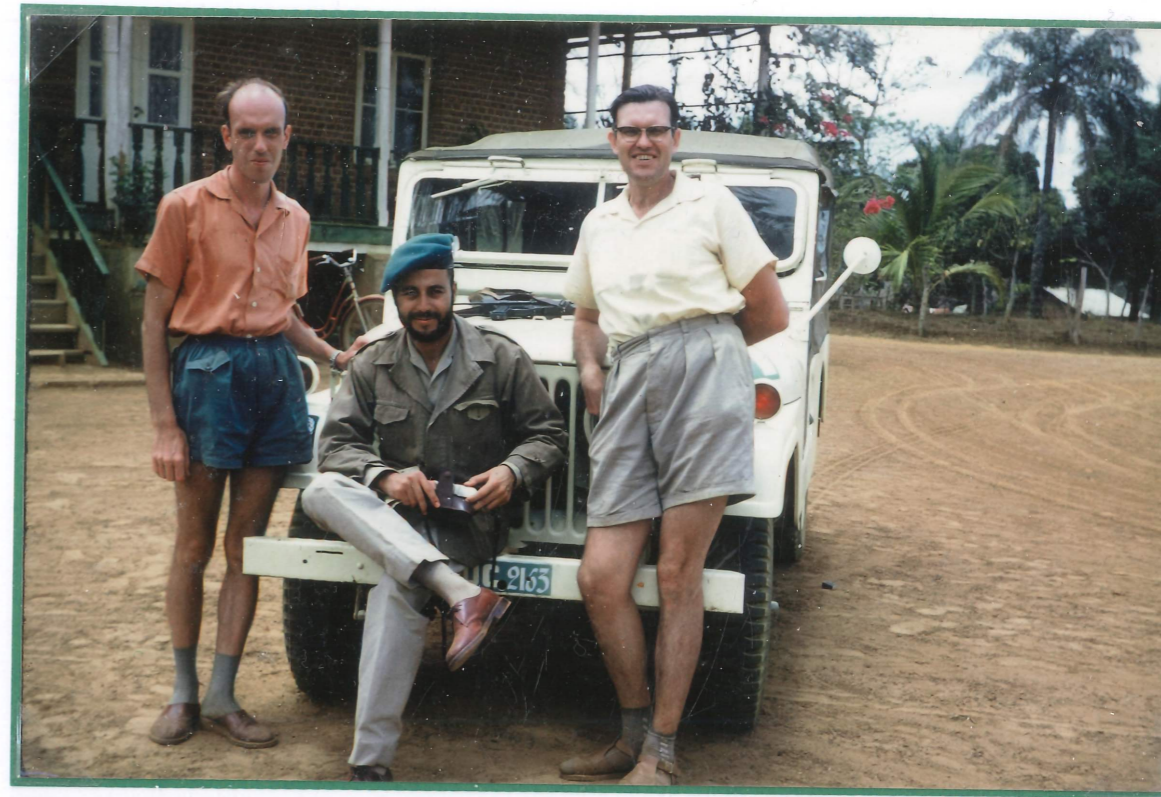
Generalen för FN kom i kväll och hälsade oss med att nu är en doktor värd en bataljon trupper, så vi kände oss som 2 bataljoner. Massor av journalister och TV-män från jordens alla hörn svärma kring oss. Tyvärr ockupera de alla telefoner. Har idag sänt upp en sjukvårdare direkt till Kibunzi för att jag skall få ett besked om de plundrat även på Kibunzi. Det är inte troligt. Har idag rapporterat direkt till general von Horn i Leo.

Norrmannen Konow är här för att försöka få hamnen i ordning. Hur länge vi skall stanna här på sjukhuset vet jag ännu inte. Men befolkningen, av vilken jag ju är väl känd, synes vara mycket belåten med vår närvaro. Sjukhusköket har vi nu i full gång, likaså sjukhustvätten, vatten och elektricitet fungerar.

Hjärtliga hälsningar

Din Elon

Brevet är från dr Elon Mattsson till hans hustru i Göteborg och är hämtat ifrån boken Storm över Kongo.

Missionärerna Gösta Norevi och Folke Ström tillbaka i Kibunzi fotograferade tillsammans med en FN-soldat. Det var en bataljon FN-soldater från Marocko som fick ansvaret att bevaka området runt Matadi och Nedre Kongo.

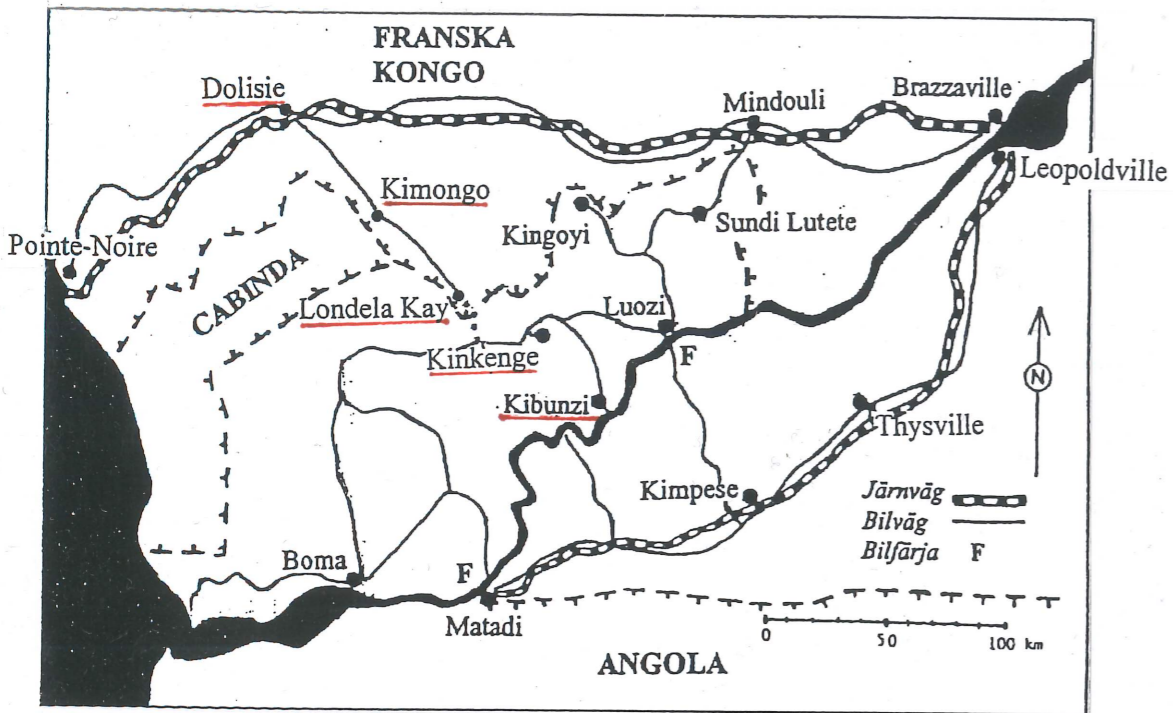
I Belgien gav postmyndigheten ut en serie av tre frimärken för att hedra alla de européer, som tvingades fly från Kongo när landet blev självständigt. Belgien satte in många extra flyg som evakuerade den mängd flyktingar som lyckats ta sig till Kongos grannländer Congo-Brazzaville och Burundi. De som flydde från Nedre Kongo tog sig i stor utsträckning med båtar från hamnstäderna Boma och Matadi.

P. 32

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Missionsförbundet

Karta över flykten från Kibunzi via Kinkenge, Londela Kay, Kimongo till Dolisie. Från Dolisie kunde gruppen senare åka med flyg och tåg till Brazzaville.

Svenska Missionsförbundets missionärer från missionsstationerna Kibunzi och Kinkenge flydde över gränsen till Congo-Brazzaville. Denna fd franska koloni hade blivit självständig i november 1958. Deras första president var den katolske prästen Abbé Fulbert Youlou.

Gruppen som flydde kom till Dolisie missionsstation i Congo-Brazzaville den 13 juli 1960. Missionärerna på bilden är (från vänster) Henric Arvidsson, Birgitta Norevi, Elisabeth Wikander, Folke Ström, Gunhild Marstorp, Alice Sandblom, Karin Ström, Elon Mattsson, Helga Palmsten, Marianne Karlsson och Titus Johnson. Barnen är Ingegerd Ström (5 år) och Marianne Ström (8 år).

Falskt telegram blev räddning för många

Den svenska gruppen på sjukhuset i Kibunzi har varit med om en dramatisk flykt undan oroligheterna. För DN:s utsände medarbetare i Brazzaville har doktor Elon Mattsson berättat om den strapatsrika färden.

Med hjälp av radion hade de undan för undan följt utvecklingen i Leopoldville och andra städer. Ef-

Doktor Elon Mattsson.

tersom det alltid rätt det bästa förhållande mellan dem och folket ute i byarna, och så var fallet även nu, lät det otroligt att vita mördades och misshandlades. Så småningom förstod man, att det började bli allvar. Eftersom det var ämnat att doktor Mattsson snart skulle få resa hem, har doktor Titus Johnson kommit till Kibunzi för att avlösa honom där. Vid en rekognoseringstur blev doktor Mattsson och hans kollega stoppade av berusade och vilda rebellsoldater. Med bajonetterna i magen tvingades de ned i ett dike, medan man förhöorde deras svarta följeslagare. En katolsk präst, som var med i sällskapet lyckades så småningom lugna ner soldaterna och tala om för dem att de var läkare, som hjälpt många svarta. Efterhand fick de komma upp ur diket och komma in i garnisonsorten. Där undersöktes bilen ungefär var hundra meter av soldater. "Då förstod vi", säger doktor Mattsson, "att vi så snart som möjligt måste ta oss över gränsen till Franska Kongo".

Flykt på skogsväg

I ett falskt telegram till Brazzaville meddelade man sedan, att allt var lugnt och att man beräknade kvarstanna. Eftersom soldaterna snart fick reda på, med ledning av telegrammet, att ingen tänkte fly, så fick de båda återvända. Skyndsamt meddelades också missionärerna på Kinkenge, och vid midnatt för en grupp på elva vita, därv tre barn, en baby på nio månader iväg i bilar. Doktor Mattsson kände till en liten svårframkomlig skogsväg, som gick nästan ända fram till gränsen. Bilarna höll trots stora påfrestningar, och inga rebellsoldater dök upp. När vägen tog slut fortsatte man till fots genom skogar och savanner. Många byar passerades, och i den sista byn kom det folk och ville lura in gruppen på en väg, som ledde tillbaka till belgiskt område. "Vi fortsatte dock vår kurs", berättar doktor Mattsson vidare, "och slutligen kom vi till en fransk vägsgräns. Där hälsade en byhövdning välkommen, och några mil längre bort fanns en lastbil som rymde alla. Detta var nästan alltför fantastiskt, ty till dessa trakter kommer mycket sällan någon bil. Den förde hela gruppen i säkerhet till Dolise, där SMF här en missionsstation, på vilken flyktningarna fick vila ut.

Svensk Veckotidning
1960-07-22

Svenska Missionsförbundets huvudbyggnad i centrala Brazzaville var den plats där alla svenska flyktingar samlades på andra sidan Kongofloden. Här bodde man i väntan på att kunna återvända till sina missionsstationer eller att kunna ordna flygförbindelse hem till Sverige. Här hamnade också ett antal missionärer från svenska baptistmissionen och en del amerikanska baptistmissionärer. Vidare bodde här även några journalister som var utsända från svenska tidningar och Sveriges Radio.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Baptistsamfundet

Nioki

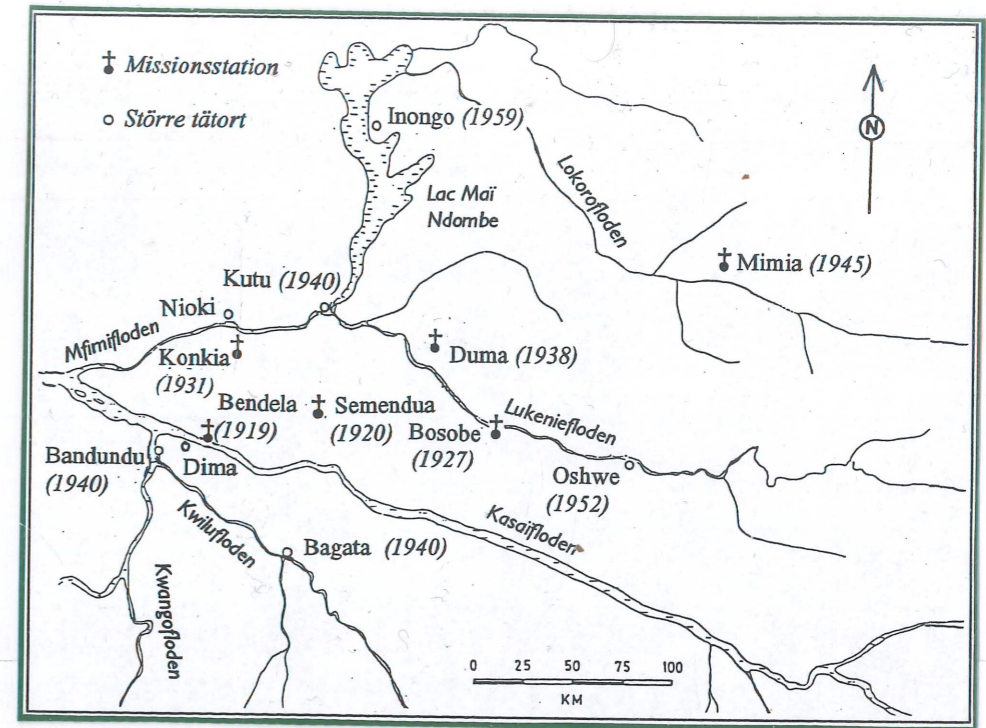
Från de svenska baptisternas missionsfält drygt 50 mil norr om Léopoldville nära den stora insjön Lac Mai Ndome skedde uppbrottet snabbt och utan större problem. Missionärerna här följde nyhetsrapporterna genom radiosändningar från Léopoldville, Brazzaville och Sveriges Radios utlandssändningar. Lördagen den 16 juli var missionärerna och familjer samlade på missionsstationen Konkia. Man hade beslutat att alla kvinnor och barnen skulle lämna Kongo men på kvällen kom en ny order från UD i Stockholm via Sveriges Radio att samtliga skulle evakueras till Brazzaville med hjälp av amerikanska flygplan. Femtioen svenska missionärer med barn tog sig först med bil till Mfimiifloden och sedan med båt till Nioki där det vid Forescomes stora sågverk fanns ett flygfält. Härifrån kom de första två planen iväg måndagen den artonde med sex vuxna och fem barn. Efter 45 minuters flygning landade man i Brazzaville. Dagen därpå hämtade ett större flygplan de övriga. Många av de européer som var anställda vid sågverket försökte komma med på planen men tvingades vänta.

Från Brazzaville evakuerades de flesta svenskarna med ett amerikanskt Herkulesplan. I planet fanns inga vanliga flygstolar utan passagerarna de fick sitta på golvet utefter väggarna. Kvar i Brazzaville stannade fem manliga missionärer. De skulle avvakta läget och hoppades kunna återvända till missionsstationerna när läget stabiliserats. Herkulesplanet första stopp var Kano i Nigeria. Därifrån flög planet vidare till den amerikanska flygbasen i Tripoli, där man sammanträffade med ett svenskt Herkulesplan som medförde den första gruppen svenska FN-soldater på väg till Kongo. Denna grupp kom direkt från sitt tidigare uppdrag i Gazaremsan. På kvällen den nittonde var de svenska baptistmissionärer och deras barn framme i Bryssel där de togs om hand av Röda korsets personal. Följande dag fortsatte med ett SAS-plan till Bromma.

Den 29 juli vågade de fem kvarvarande missionärerna återvända till missionsstationerna i Kongo. I Léopoldville var fortfarande läget mycket spänt, men runt Lac Mai Ndome hade det blivit lugnare. Till Banningville hade en FN-bataljon från Guinea anlänt. Flera missionärsbostäder hade plundrats. Några belgiska missionärer som stannat kvar i området hade fängslade och en katolsk präst i Lokolama hade bara försvunnit.

Posten till baptistmissionärerna skickades under hela 1960-talet via Nioki med inrikesflyget Air Congo. Tidigare använde man båttransport via Banningville. Avsändaren UB = Urban Bothzén, var lärare på gymnasiet i Konkia 1962-68 som var den största centralorten i området. Mottagare var hans far i Lund.

I de svenska FN-trupperna som kom till Kongo under hösten 1960 ingick några personer med anknytning till den svenska baptistmissionen. En av dessa var missionären Hans Fernlund, som nu under sex månader kom att tjänstgöra som FN-tolk i bland annat Matadi. När han reste hem fick missionärerna ta över hans transistorradio inköpt i FN:s förråd i Léopoldville. En transistorradio som fungerade med batterier var hårdvaluta i Kongo på 1960-talet.

En annan FN-anställd med anknytning till den svenska baptistmissionen var Olle Colldén som kom till Kongo som sjukvårdare. Hans far David Colldén var en av de fem missionärer som hade stannat kvar i landet. Under en permission begav sig Olle Colldén med inrikesflyget Air Congo till Nioki för att besöka sin far. På flygplatsen där fanns soldater som undrade vem han var och började kontrollera hans bagage. När de fick se hans blå FN-basker och FN-uniform arresterades han anklagad för att vara en spion och försågs med handbojor. Genom djungeltelegraf fick David Colldén reda på att son var gripen och han tog sig dit och förklara sonens besök och få honom släppt.

1986-90 var Olle Colldén tillbaka i Kongo nu som rektor på sjuksköterskeskolan vid missionsstationen Bosobe. På 1980-talet fanns små flygfält på alla missionsstationerna. All post från Sverige sändes först till en postbox i Kinshasa som man skaffade 1972. Postboxen tömdes av personal från missionsflyget MAF som sedan vidarebefordrar posten med missionsflyget till respektive missionsstation.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Pingstmissionen

Till östra Kongo, där den svenska pingstmissionen arbetade, nådde oroligheterna först runt nyåret 1961. Motsättningar mellan centralregeringen i Léopoldville och de partier som stod i opposition ökade. Gamla motsättningar mellan olika folkgrupper fick ny näring och blossade upp. I Bukavu startade oroligheterna på kvällen den 15 december då österrikiska FN-soldater anlände till staden. Annandag jul blev Kivuprovincens folkvalda president kidnappad och bortförd till Stanleyville, där han sattes i fängelse. I början av januari 1961 utbröt nya oroligheter i Bukavu där pingstmissionen hade sex missionärer. Dessa flydde. Med båt togs sig missionärsfamiljerna över Kivusjön till Cyangugu i Ruanda-Urundi.

Den största koncentrationen av svenska pingstmissionärer i Kongo fanns 1961 på Lemera missionsstation. Här arbetade 12 svenskar, tre norrmän och två engelsmän. Hit nådde oroligheterna efter det att nyheten om att fd premiärministern Lumumba mördats i början av februari. De flesta av missionärerna i Lemera var engagerade i de olika skolorna som fanns här. Under terminstid bodde här också ett antal missionärsbarn som var elever på den svenska internatskolan. När oroligheterna nådde Lemera fanns de flesta av dessa barn fortfarande på jullov hos sina föräldrar som bodde på andra platser. Efter diverse förhandlingar och kontakter med olika myndigheter evakuerades hela missionärsskaran i en bilkolonn via Bukavu till Bujumbura i Ruanda-Urundi. Ett svenskt extraflyg sattes in och den 9 mars kom 18 svenska och tre norska pingstmissionärer till Bromma. De var alla sådana missionärer vars anställningsperiod närmade sig sitt slut. De övriga hade valt att stanna kvar i Ruanda-Urundi där pingstmissionen även bedrev verksamhet. Den Svenska skolan kunde inte öppnas i Lemera efter jullovet. När verksamheten så småningom återupptogs skedde detta i Bujumbura.

Molander, Gunnel
* 16.7.1929 † 16.5.1961
ankom till fältet
29.6.1954

g. Molander, B. P. 120, Kitega, Ruanda-Urundi

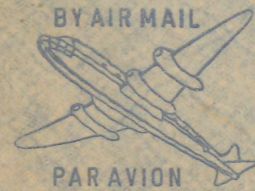

Fru Lisa Molander

Jägaregatan 9

Ulricehamn

Suède

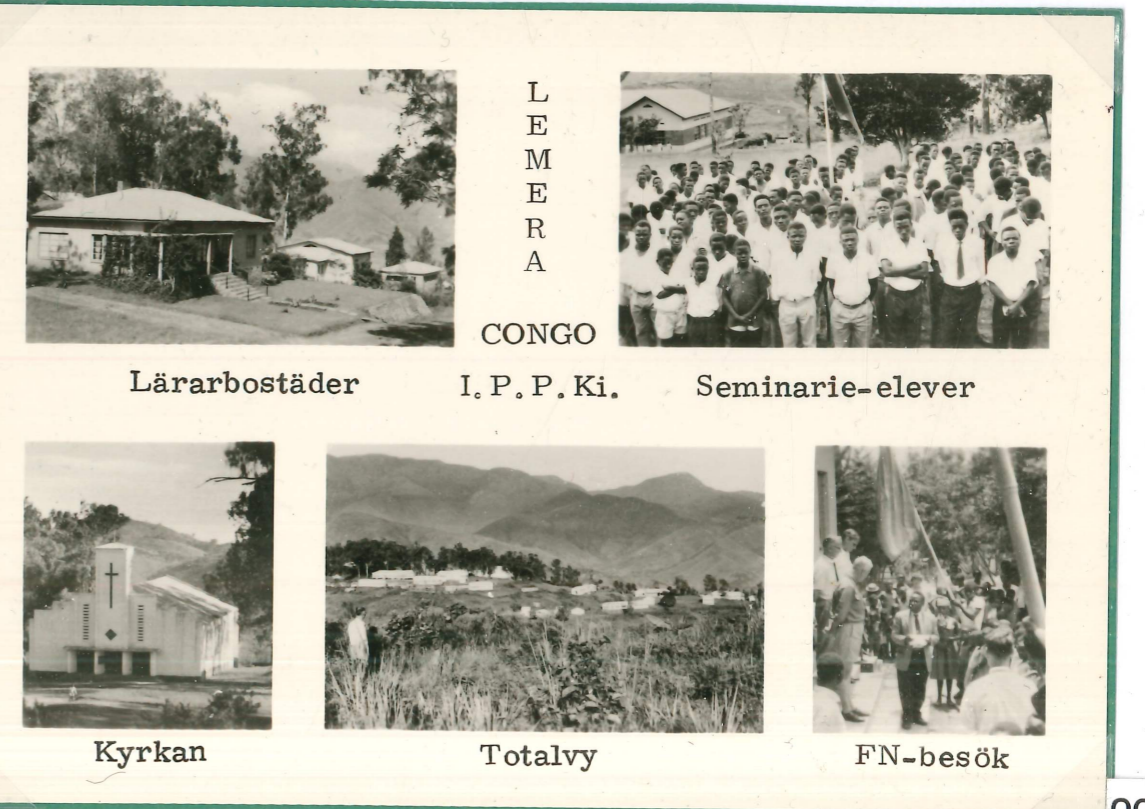
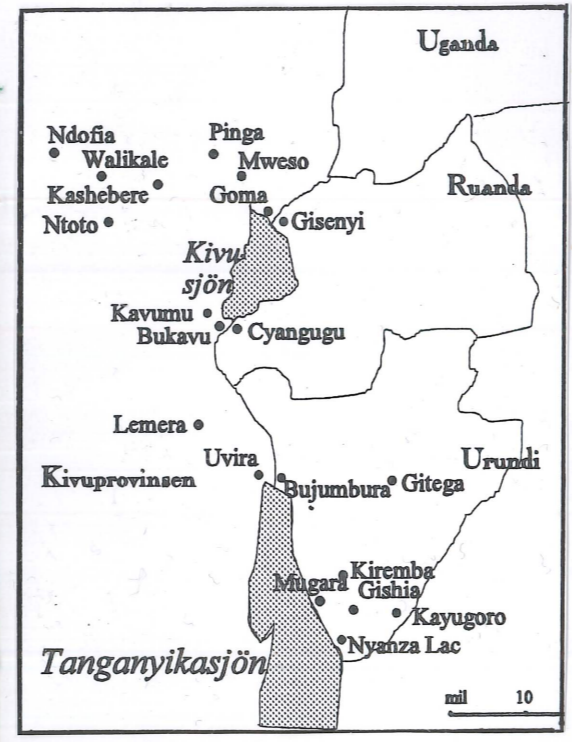

Detta brev till Lisa Molander i Ulricehamn är avstämplat den 20/4 1961 i Usumbura. Avsändare är adressatens dotter Gunnel Molander, som arbetade som lärare i Kitega (Gitega) i Ruanda-Urundi. Hon hade tidigare arbetat som lärare på seminariet i Lemera, där hon bland annat undervisade i matematik, sång och musik. Hon var också med om evakueringen vid oroligheterna i januari. Hon hade då nyligen återvänt till Afrika efter en viloperiod i Sverige. Hon avled i Kitega den 16/5 1961.

Ingemar Blom, M.D., Lemera, Bukavu
Republique du Congo

Rektor Sundwall
Gärdsässkolan
Kortedala
GÖTEBORG N
S U E D E

L
E
M
E
R
A

Lärarystäder

I. P. P. Ki.

Seminarie-elever

Kyrkan

Totalvy

FN-besök

Ingemar Blom, avsändare av detta brev till rektorn på Gärdsässkolan i Kortedala, var lärare på missionsstationen Lemeras svenska skola. Brevet är stämplat den 19/8 1960 i Usumbura (som senare bytte namn till Bujumbura) i Ruanda-Urundi. Oroligheterna i det nyligen självständiga Kongo gjorde att man redan då valde denna postväg via grannlandet vid kontakt med Sverige. Ingemar Blom tillhörde den grupp som evakuerades från Lemera i januari 1961 och var sedan med om att starta den nya skolan för de svenska missionärsbarnen i Bujumbura, som hade en internationell flygplats med flygförbindelse med Europa. Enda skillnaden mellan dessa frimärken från Ruanda-Urundi och motsvarande från Belgiska Kongo är landsnamnen.

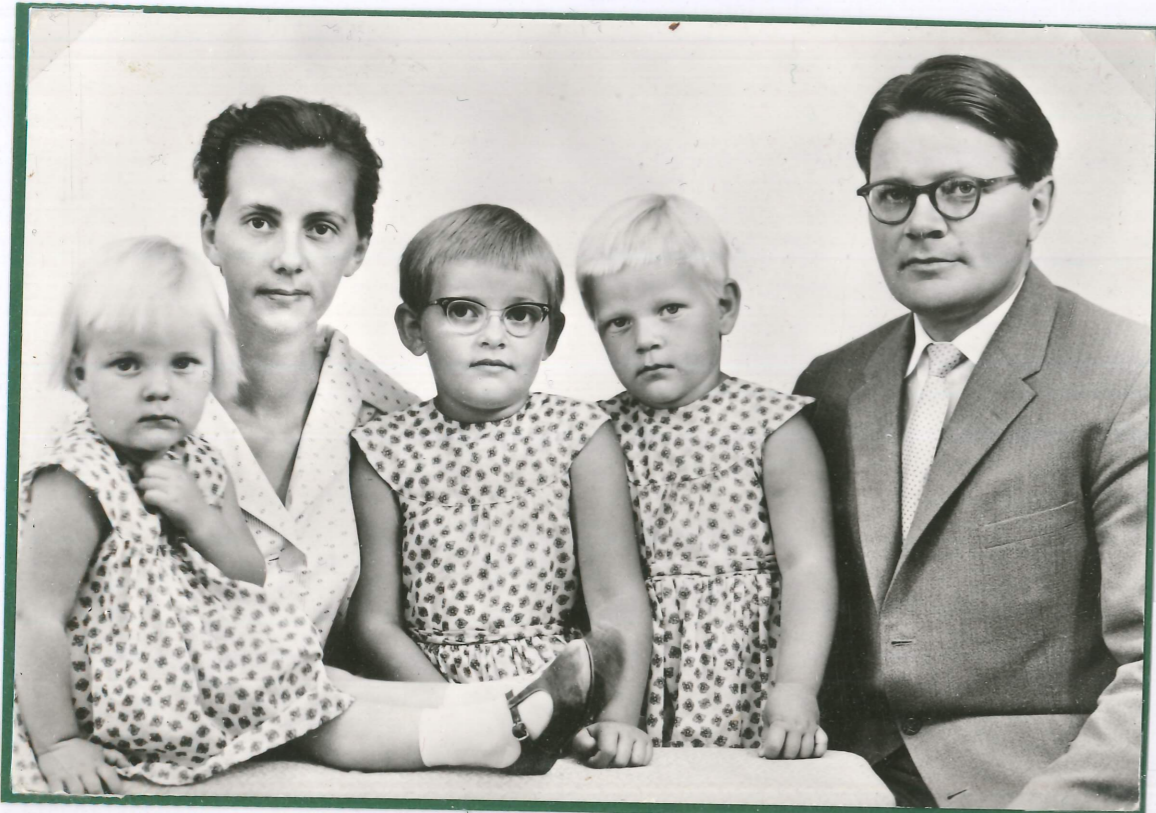

Blom, Ingemar
* 6.10.1931
ankom till fältet
11.8.1959

Sverige och Kongo Krisen 1960-1964

Svenska Pingstmissionen

Svenska skolans byggnad i Kanyosha, Bujumbura samt skolans elevers luciafirande i det tropiska klimatet.

Svenska skolorna på Lemera och Bujumbura

Lemera

Vårterminen 1956 hade man startat en svensk skola för missionärsbarn på Lemera missionsstation. Under första läsåret var det femton elever som delades upp i två klasser. En grupp för de yngsta barnen från årskurserna 1-3 och en annan grupp för barnen i årskurserna 4-6. Klimatet i Lemera var behagligt genom den höga höjden över havet och här bodde många svenska missionärer som bland annat arbetade med pingstmissionens lärarutbildning och ett tryckeri. Flera av de svenska barnen i den svenska skolan kunde bohemma hos sina föräldrar medan de andra barnen fick bo i ett internat.

Bujumbura

Vid årsskiftet 1960-61, som var sex månader efter Kongos självständighet, tvingades de svenska missionärerna med sina barn att hastigt fly för sina liv från Lemera till Bukavu och sedan vidare till Bujumbura i Burundi. Redan till höstterminen 1961 startade man i Bujumbura en ny skola för missionärsbarn. Det var i stadsdelen Kanyosha som man kom över lämpliga lokaler och här kunde man bygga upp en ny internatskola för elever vars föräldrar arbetade i Kongo, Rwanda eller Burundi. Skolan kom att vara i bruk under drygt 30 år tills den stängdes 1993. Elevantalet varierade genom åren med mellan 15 och 50 elever

Åke Bobergs olycka

Detta missionärsvykort med familjen Boberg producerades av Filadelfias bokhandel i Stockholm i samband med deras utresa till Kongo sommaren 1960. Deras första period 1955-58 arbetade Åke som lärare och rektor i Lemera. Efter två år hemma i Sverige reste man tillbaka några veckor innan landet skulle bli självständigt. Arbetsuppgifterna denna gången för Åke var som skolinspektör för pingstmissionens skolor i Belgiska Kongo, Burundi och Rwanda samt "Représentant legal" för hela pingstmissionen. Familjen skulle bo i Bujumbura dit den svenska skolan för missionärsbarn kom att flyttas från Lemera missionsstation efter oroligheterna i slutet av året.

Skolan var i en villa som man hade hyrt och här satt Åke och skulle dricka kaffe när några av skolbarnen kom med det som de trodde var en leksak. Den visade sig vara en handgranat som exploderade och slet bort Åkes ena hand. Han kördes i bil till sjukhuset som låg 5 km bort. När han kom dit var han medvetlös då han hade förlorat mycket blod. Han opererades av en belgisk militärläkare och fick nytt blod från en belgisk soldat. Åke överlevde men efter några veckor blev armen infekterad och han tvingades genomgå en ny operation där man tog bort ytterligare en bit av armen. Allt gick bra och efter två månader fick familjen flyga till Sverige där Åke senare kom att börja arbetet som missionssekreterare.

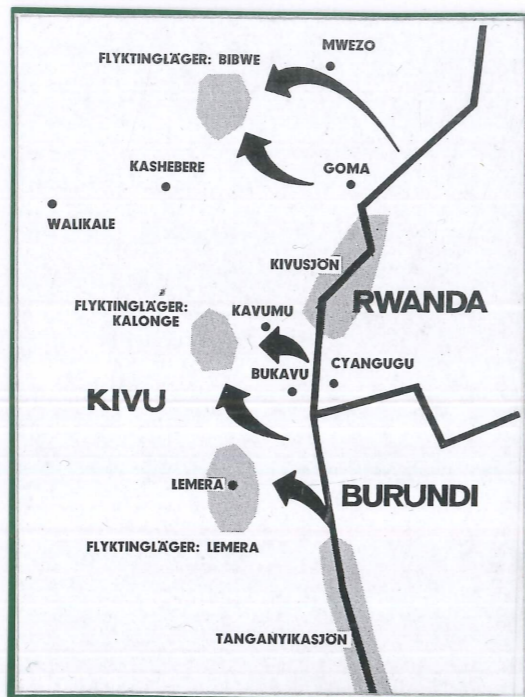
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Pingstmissionen

Katastrofhjälp och flyktingarbete hos Pingstmissionen 1961-1964

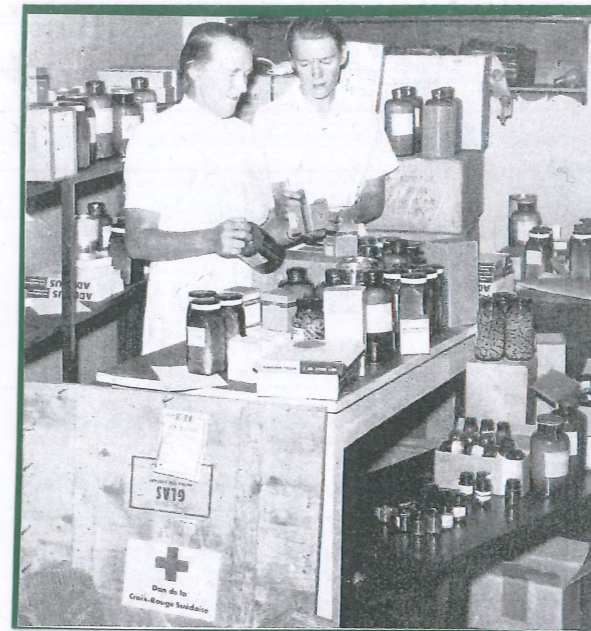
De politiska omvälvningarna efter Kongos självständighet skapade många problem som drabbade befolkningen i Kivuområdet. När de flesta européerna flydde landet var det många afrikaner som blev arbetslösa. Vidare var det många statsanställda lärare som också blev utan lön då statens kassakistor blev tomma. Befolkningen som bodde i städerna hade inga egna odlingar så de blev utan mat vilket ledde till svält och plundring. Befolkningen i tätorterna tvingades flyttade ut på landsbygden för att försöka få tag i mat för att överleva.

Pingstmissionens tidning DAGEN i Sverige gjorde en insamling till förmån för dessa nödlidande. Man fick även hjälp av Röda Korset, FN-organet UNHCR och flyktingorganisationen OXFAM. Pengarna gick till inköp av mat, medicin och transportmedel. I april månad 1961 började man samla ihop människorna i större flyktingläger för att kunna distribuera maten och kläder. Ett läger ordnades uppe i bergen vid Lamera. Ett annat läger i Kalonge cirka 6 mil norr om Bukavu, där norska pingstmissionen fick ansvaret. Ytterligare ett flyktingläger anlades norr om Goma vid Bibwe vilket administrerades av den katolska missionen.

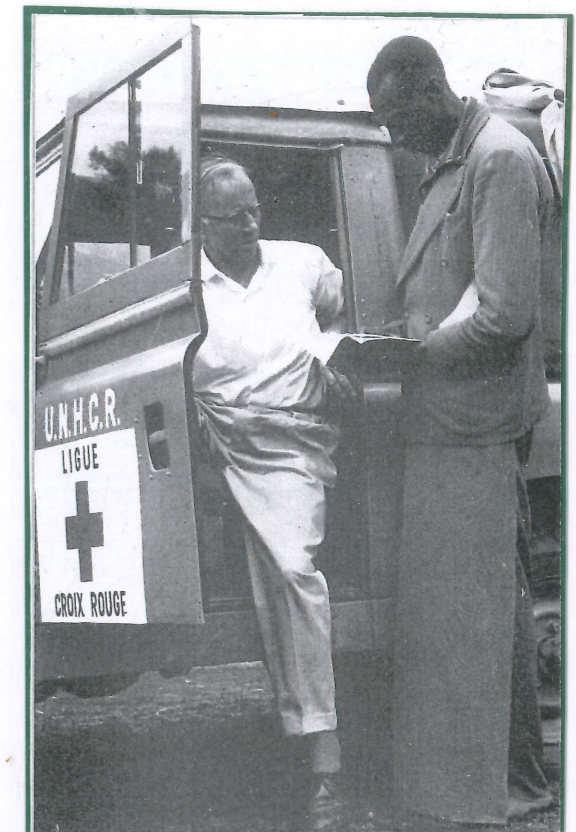

På kartan kan man se de tre flyktinglägren. Tanken bakom lokaliseringen var att man hoppades att flyktingarna efter ett tag själva skulle börja odla egen mat. Vid Lemerälägret fanns som mest 10.584 flyktingar under första halvåret 1963.

När man höll på med distributionen av mat började det efter ett tag dyka upp nya grupper bland flyktingarna nämligen watutsifyktingar från Rwanda. Detta visade sig vara början på den stora utrensningen som några år senare kom att drabba Rwanda.

Sjuksköterskorna Gothy Petersen och Alfhild Johansson packar upp medicin till flyktingarna.

Missionären Simon Petterson i en av Röda Korsets bilar.

Svenska Röda korset anställde till en början flera svenska doktorer och sjuksköterskor som kom att arbeta med att hjälpa flyktingarna. Det var bland annat doktorerna Haraldson och Magnusson och sedan ett antal svenska sjuksköterskor. Fyra hade tidigare arbetat för pingstmissionen, Linnéa Nyqvist, Inger Åkerström, Alfhild Johansson och Gothy Petersen. Två sjuksköterskor Agnes Svensson och Birgit Lindberg kom ifrån Svenska Missionsförbundet och fanns i Sverige och väntade på att få resa tillbaka till Kongo. När nu Röda Korset sökte sjuksköterskor till Kongo ställde även de upp och kom att arbeta bland flyktingarna i Uvira under tre månader.

Brev från dr Magnusson till hans pappa i Borås.

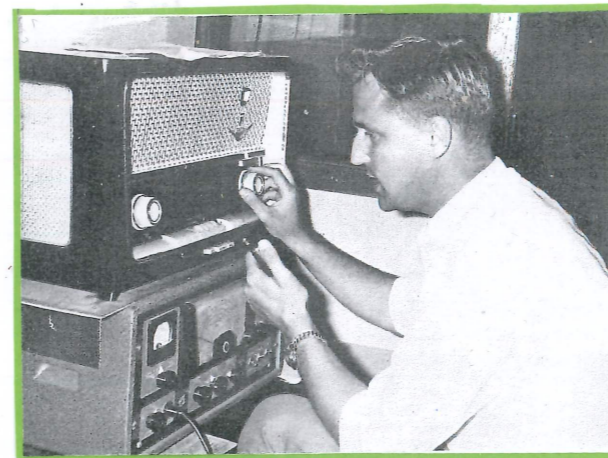
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska Pingstmissionen

Svenskt FN-flyg hjälper missionärerna på Lemera

I utlandssändningen från Sveriges Radio i slutet av maj 1964 kunde man höra "Det FN-plan, som sänts ut för att undsätta de i Lemera instängda missionärerna, har skjutits ner på Ruzizislätten av rebeller."

Bakgrunden var att två månader tidigare hade uppgifter kommit om att en blodig revolt i Kivu-provinsen i Kongo. Ledaren för rebellerna var Muele den tidigare undervisningsministern i Lumumbas regering. Genom kortvågstradion på Lemera missionsstation kunde man meddelande missionärerna om deras svåra situationen. Den enda bilvägen, från Lemera ner till huvudvägen mellan Bukavu och Uvira, var spärrad. På Lemera fanns ett 20-tal instängda missionärer och ett antal svenska barn.

Missionären Per-Olof Jacobsson arbetade i Bukavu. På missionsstationen i staden hade man 1960 lyckats skaffat en radiosändare och hade dagliga kontakter med de svenska missionärerna som fanns i Lemera och Pinga. Man hade radiosändningar på kortvåg där Bukavus radiosignal var 9QHB. Missionsstationen Lemera uppe i bergsområdet kallades på radiospråket bland missionärerna för "Berget" och missionsstationen Pinga beläget i regnskogen fick namnet "Paradiset".

Gothy Petersen arbetade som sjuksköterska på Lemera och tillhörde de instängda missionärerna. Det fanns inte något postkontor vid Lemera så all post skickades via kyrkans postboxar i Bukavu eller Uvira.

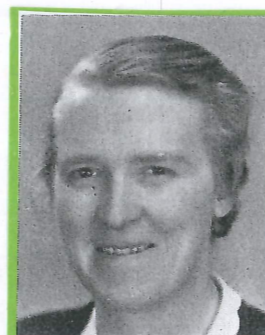
FN-flygplanet Otter 303

Flygplanet Otter 303 var ursprungligen stationerad i Katanga men den 6 maj 1964 fick besättningen en order om att flyga till Rwanda där uppgiften var att sedan utföra spaning i samband med det uppror som brutit ut i Kivu. Operationen beräknades ta tio dagar, men det hela slutade med i en flygkrasch. Flygplanet Otter 303 inom ONUCs lätta flygplansflotta var det enda som förstördes under hela Kongokrisens fyra år.

Regeringen i Kongo ställde upp med militärer, några jeepar och lastbilar men också ett spaningsplan från FN för att undsätta missionärerna i Lemera. Flygplanet ett enmotorigt Otterplan hade en besättning av tre FN-anställda svenskar, piloten Gunnar Elg 24 år, teknikern Gösta Kermark 36 år och radioteknikern den 24-åriga Mats Granlund. Ombord på flygplanet fanns ytterligare tre militärer som passagerare, en från USA, en från Schweiz och en från Kongo.

Kraschlandningen

Spaningsflyget passerade över Lemera och signalerade till "marktruppen" att de kunde fortsätta med sin bilkaravan upp i bergen för att undsätta missionärerna. Inga rebeller syntes till men när missionärerna höll på att göra sig i ordning för avfärd hände något oförutsett. Ett välriktat gevärsskott kom mot flygplanet från en gömd rebellskytt nere på marken. Skottet träffade oljeröret i Otterplanet och plötsligt försvann oljetrycket och planets motor skulle nu förstöras snart. Inget flygfält fanns inom räckhåll så det enda alternativet var att snabbt försöka nödlanda på landsvägen. Planets hjul hann ta mark men sedan slog ena vingen mot ett träd och hela flygplanet gled av vägen och kraschade. Alla personerna ombord klarade sig mirakulöst helskinnade medan flygplanet blev skrot. Gruppen ifrån planet som var sex personerna tog sig sedan till fots över gränsen till Rwanda. Efter ytterligare några dagars förhandlingar mellan missionärerna och rebellerna kunde man lämna Lemera. Man tog sig med sina bilar ner till Bukavu och sedan vidare över gränsen till Rwanda. Därifrån fick några sedan flyga vidare till Sverige medan de andra fick stanna i Rwanda och avvaktade läget.

Peterson, Gothy
* 18.9.1912
ankom till fältet
7.7.1939

Det kraschade Otterplanet som nödlandat på landsvägen mellan Bukavu och Uvira.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska missionärer i FN-tjänst

Några svenska missionärer och missionärssöner anställdes som tolkar inom FN:s teknikergrupp. I västra Kongo krävdes språkkunskaper i franska och för tjänstgöring i östra Kongo även kunskaper i kiswahili. Kännedom om landet och lokalbefolkningen var naturligtvis en merit. Inom den svenska FN-styrkan fanns totalt 84 tolkar.

Fyra missionärer anställdes som tolkar och de kom från Svenska Missionsförbundet. Det var Josef Lagergren, Göte Egfors, Bertil Renström och Eric Johansson vilka talade både franska och kikongo vilket var ett språk som en del talade i nedre Kongo. Missionären Hemming Andermo kom också ifrån Svenska Missionsförbundet och han arbetade under 1960-61 i Léopoldville för C.P.C. som administratör för alla protestantiska skolor i Belgiska Kongo. Efter självständigheten 1960 blev Hemming utsedd till svensk vicekonsul med uppgift att bland annat hjälpa till att evakuera alla skandinaver som fanns kvar i Kongo.

Westin, Helge
* 3.12.1909
ankom till fältet
29.6.1945

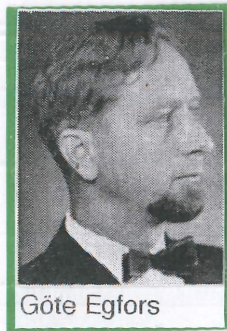
Pingstmissionärerna Elof Hjelte och Helge Westin var i 50-årsåldern och hade arbetat i Belgiska Kongo sedan 1945. Nu anställdes de som tolkar hos FN-trupperna på grund av deras språkkunskaper i franska och swahili men deras livserfarenhet gjorde att de även kunde hjälpa till med andra uppgifter bland de svenska FN-trupperna.

LAGERGREN, Josef Karl Gustaf, missionär, f. 7.11.18 i Österåkers s:n, Södermanlands län. Föräldrar: pastor Gustaf Lagergren o. h. h. Inga Margareta, f. Lindgren. Genomg. folkh.sk. 36-37, Teol. Sem. 42-46, språkstud. i Paris 46-47, i Bryssel 51, i London 57. Missionär i Kongo 47-55, studier i Sverige 58, lärare i Borås 58-61, tjänst i Svenska FN-bataljonerna 61-63. Gift 46 med Lisa Mirjam Rossie Gustafsson, f. 15.10.15.

Fernlund, Hans Johan.

Född 6/8 1935, Karlskrona.
Gift 2/5 1959 med Gudrun Molander.
Arbetsperioder: 1959-
Rektor för folkskolor på Boshwe och Konkia, 1961-1963. Pastor i Bryssel. Lärare och rektor vid gymnasiet på Konkia.

Göte Egfors

Hemming Andermo

Bertil Renström

Eric Johansson

Eriksson, John Paul.

Född 15/4 1910, Oviken, Jämtlands l.
Gift 15/8 1953 med Vanja Nyström.
Arbetsperioder: 1951-1964.
Arbetsledare för flera stora byggnadsprojekt på fältet, bl. a. kyrkbyggena i Bandundu och Konkia.

Missionärerna Hans J Fernlund och John Eriksson hade arbetat för Svenska Baptistsamfundet i Bandundu-provinsen och kunde lingala, det språk som talades i huvudstaden Léopoldville. Fernlund placerades som tolk i den s.k. "Mouvement control"-gruppen med placering i hamnstaden Matadi. Hans uppgift var att rapportera till HQ i Léopoldville om det FN-gods som anlände till hamnen och som därifrån skulle skickas vidare in i landet. John Eriksson, som under sin missionärstid varit ansvarig byggmästare, placerades på flygbasen Kamina med ansvar för det kraftverket som bland annat försåg Kamina-basen med elektricitet.

Från den svenska pingstmissionen i Kivu-provinsen anställdes 11 tolkar som talade kiswahili. Två av dessa, Elof Hjelte och Helge Wetsin, var missionärer som arbetat i Belgiska Kongo respektive Burundi. De övriga nio var missionärssöner (Ingvar Werlinder, Lars-Martin Pettersson, Rune Ingham, de tre bröderna Samuel, Roland och Bertil Lindholm samt ytterligare tre bröder Stig, Karl-Erik och Torsten Jakobsson.) Även om huvuduppgiften var att tolka, kom svenskarna också att arbeta med flera andra uppgifter. Stig Jakobsson fick under en tid vara arbetsledare på en jordbruksfarm som levererade grönsaker till Kamina-basen, och under en period fungera som förbindelseofficer mellan Kamina-basen och Kaminaville, som på nyåret 1963 intogs av den svenska FN-bataljonen.

Hjelte, Elof
* 22.8.1913
ankom till fältet
22.3.1946

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Missionärer som förbindelseofficer och svensk vicekonsuln

Informationstjänst vid FN:s högkvarter i Léopoldville 1961

Att Göte Egfors blev anställd inom informationstjänsten i Léopoldville beroende inte på hans militära meriter eftersom han gjort vapenfri tjänst. Istället var det hans språkkunskaper och kännedom om det kongolesiska samhället som var avgörande. Han hade bott och arbetat i Kongo i över tio år. Franska språket hade han studerat i Paris 1949-50 som en del av missionärsutbildningen. Göte var nu 47 år vilket var mycket äldre än de andra svenska FN-soldaterna där de flesta var i tjugoårsåldern så hans arbetsuppgifter blev lite annorlunda. Dessa var inom informationstjänsten och lite hemliga. Han skulle bland annat försöka bevaka vad som hände i Léopoldville och sedan rapportera till FN:s högkvarter som fanns i Hotell Royal. Efter cirka ett år var denna tjänstgöring avslutad och han kunde resa hem till Sverige och familjen i Borås. De båda sönerna var nu 7 och 11 år och gick i skolan. Göte fick ett tillfälligt arbete som pastor i Brämhult missionsförsamling i Borås. men redan efter några månader kom ett nytt erbjudande från den svenska FN-organisationen i Kongo. Nu gällde det en tjänst som Löjtnant och förbindelseofficer vilket han hade svårt att tacka nej till. Det var högre lön och andra bättre villkor som officer.

EGFORS, Göte Egvold Lennart, missionär, f. 20.5.13 i Madesjö, Kalmar län. Föräldrar: trädgårdsmäst. Carl Gottfrid Johansson o. h. h. Adelina Johansson. Genomg. evang:k. 32, 34, Teol. Sem. 37-41, språkstudier i Frankrike 49-50. Pastor i Villands Vånga m:krets o. Skånes m:sällskap 41-43, Blomstermåla 43-44, missionär i Kongo 44-60, informationstjänst vid FN:s högkvarter i Leopoldville 61, pastor i Brämhult 62, förbindelseofficer och tolk vid FN-förbanden i Katanga 62-63, lärartjänst i Borås 64-65, missionär i Kongo 66-. Led. av ETEK, Kongo, 69-. Gift 1) 43 med Saida Ekström, f. 12, död i Kongo 45, 2) 49 med Inez Naemi Elisabeth (Lisbet) Nelton, f. 3.7.20.

Dåvarande översten O Hederén tjänstgjorde under mer än ett år som militär chef för Kaminabasen och Sektor Kamina i Katanga. Under denna tid krossades slutgiltigt det katangesiska motståndet mot Kongos centralregering och utbrytarprovinsen Katanga inlemrades åter i den kongolesiska statsbildningen. Överste Hederén upplevde slutskedet av FN:s mandat på Kaminabasen, sedan denna hade underhållits och bevakats av FN-personal i närmare fyra år.

ANDERMO, Per Hemming, missionär, f. 9/2 05 i Hallens s.n., Jämtlands län. Föräldrar: disponent Nils Gustaf Andersson o. h. h. Märta, f. Nilsson. Avlagt studentex. 26, fil. mag. 32, dipl. All. Fr. 33, språkstud. i Bryssel 33-34, dipl. Ec. Col. i Bryssel 50, Agriée Ec. Secondaire latine et moderne 54. Missionär i Kongo 34-. Lärare vid folkh:sk. i Kalix 39-40, krigsfångesekr. i "Hjälp kriget offer", i Tyskland 40-41, i Frankrike 41-45, led. av M:rådet i Kongo 48-49, 53-, C. P. C. 47-49, 53-, insp. för missionens skolor i Belg. Kongo 53-. Gift 40 med Ida Marianne Nyman, f. 14/4 11.

Missionär som svensk vicekonsul

I januari 1960 flyttade Hemming och Marianne Andermo från missionsstationen Sundi-Lutete till Léopoldville för att där arbeta åt alla protestantiska skolor i hela Belgiska Kongo. Arbetsgivare var Conseil Protestant du Congo (C.P.C.) med sitt kontor bredvid Hotell Royal i den europeiska stadsdelen Kalina. Här fanns också en tjänstebostad för paret Andermo. Efter ett halvår den 30 juni 1960 var det dags för Belgiska Kongos självständighet och den 11 juli utropade sig provinsen Katanga till en självständig stat och därefter började alla oroligheter i landet.

Hemming och Marianne skulle främst arbeta med att organisera de protestantiska skolorna men situationen i Kongo innebar även en del nya arbetsuppgifter. Hemming blev utnämnd som svensk vicekonsul för att hjälpa till med att evakuera alla skandinaver som fanns kvar i landet. Den 15 juli 1960 kom den första bataljonen med 650 svenska FN-soldater från Gaza som fick börja tjänstgöra med bevakningsuppdrag i huvudstaden. Genom dessa svenskar i Léopoldville uppkom nya arbetsuppgifter för Hemming som fältpastor. Efter en månad anlände en sändning nödhjälp med bland annat mat från insamlingar i Sverige. Hemming fick ta hand om detta som skickades vidare med tåg till Matadi. Den svenska FN-bataljonen i Léopoldville förflyttades till Elisabethville i Katanga och kvar i Léopoldville blev ett hundratal FN-svenskar som arbetade med flygverksamheten eller andra civila arbetsuppgifter under ledning av Sture Linnér.

I samband med julen 1960 ordnade Hemming och andra svenska missionärer ifrån Brazzaville bland annat en julgudstjänst för skandinaverna i Léopoldville. Cirka 150 personer fyllde den engelska baptistmissionens kyrka i Léopoldville som man fått låna. En uppgift för Hemming var även att skriva en rapport till FN/UNESCO om alla protestantiska missionssällskap och deras problem med skolverksamhet i Kongo pga kongokrisen. Det var viktigt att starta upp alla gymnasieskolor igen och att anställa lärare till dessa skolor som tidigare haft lärare från Belgien. Under sommaren 1961 flyttade familjen Andermo till Sverige efter avslutat fyra år i Kongo.

"Hotel Royal" uppfördes mot slutet av 1950-talet vid Léopoldvilles huvudgata "Boulevard 30 juin". Under ONUC-operationen 1960-64 hade FN:s ledning sitt högkvarter i hotellet. Här fanns även CPC kontor med tjänstebostäder för Hemming Andermo med familj 1960-61.

Bataljon XVI; Bataljon XVIII

Placeringen denna gång var på Kaminabasen i Katanga. Arbetsuppgiften som förbindelseofficer var bland annat som tolk och att hjälpa till med att hålla förhör. När översten för den XVIII bataljonen Olle Hederén kom till Kamina fick Göte bland annat följa med honom som tolk i hans flygplan under olika samtal med stamkungar och myndigheter. Det fanns även en del tid till fritidsaktiviteter. Det var besök av fältartister från Sverige och ibland även önskemål att organisera jaktutflykter. I t.ex. en by hade befolkningen problem med elefanter som förstörde deras odlingar. Man bad FN-trupperna om hjälp och en jaktexpedition organiserades där en elefant dödades. Göte som i vanliga fall inte ville bära vapen ställde upp när det var frågan om jakt. Resultatet uppskattades av byinvånarna som nu även fick elefantkött som extra mat. Göte kunde också hjälpa till och skriva några artiklar i personaltidning *Djungeltelegrafen*.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Danska Röda Korsets sjukhus i Léopoldville

Danmarks insats i Kongo under frigörelsekriget i början av 1960-talet var bland annat att man skickade en katastrofambulans med sjukvårdspersonal i FN-tjänst. Den första gruppen var två läkare och tre sjuksköterskor som hamnade i Matadi där de efterträdde de svenska läkarna Elon Mattsson och Titus Johnson som kom ifrån Kibunzi sjukhus. De hade under några månader ställt upp för FN i Matadi där alla belgiska läkare hade flytt. Chefen för den danska sjukvårdsgruppen var dr Jacob Raft som hade vuxit upp i Schweiz och några andra länder där hans föräldrar arbetade för Sjundedags Adventisternas missionsarbete. Jacob Raft utbildade sig till läkare i Köpenhamn och kom sedan under 50-talet att arbeta för danska Röda Korset i Korea och Marocko. I Korea var arbetet att hjälpa skadade från Koreakriget och i Marocko var det skadade efter jordbävningen i Agadir. När Dag Hammarskjöld vädjade om sjukvårdshjälp till Kongo var den första insatsen tre månader i hamnstaden Matadi men man insåg då att behovet av sjukvård skulle behövas under många år.

EN SJUKVÅRDSGRUPP på två läkare och tre sjuksköterskor skall nu sändas från Danmark till Kongo som svar på generalsekreterare Hammarskjölds vädjan om hjälp. Ledare blir dr Jacob Raft, som senast gjorde en uppskattad insats efter jordbävningkatastrofen i den marockanska staden Agadir.

GOTLÄNNINGEN

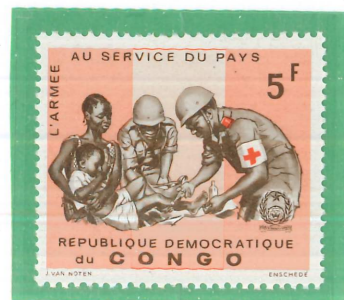
Tidning för Gotlands Län och Städ

ONSDAGEN DEN 27 JULI 1960

Hôpital Croix Rouge Danoise i Léopoldville.

Tillbaka i Danmark väckte dr Raft ett förslag om att danska Röda Korset skulle fortsätta med ett sjukvårdsprojekt som skulle utbilda sjuksköterskor som sedan skulle kunna arbeta ute bland människorna på landsbygden. I Danmark gjorde man en stor insamling med information genom TV-inslag. I Léopoldville fanns ett halvfärdigt sjukhusbygge i sex våningar som belgarna höll på med att bygga och som nästan var färdigt när självständigheten kom 1960. Dessa sjukhusbyggnader fick danskarna ta över och projektet kom att administreras av danska Röda Korset tillsammans med danska statens u-hjälp DANIDA som också satsade pengar. Det danska Röda Korsets sjukhus i Léopoldville blev Danmarks största och mest omfattande biståndsprojekt någonsin. Chef för sjukhuset blev dr Jacob Raft och sjukhuset byggdes ut med ytterligare lokaler till ett undervisningssjukhus där man började utbilda kongolesiska sjuksköterskor, barnmorskor och laboratoriepersonal.

När sjukhuset öppnades 1963 fanns bland personalen många från Kongo men ett 70-tal från Danmark som arbetade som läkare, sjuksköterskor, farmaceuter, tandläkare samt teknisk och administrativ personal. Bland den utländska personalen fanns även några från Sverige. Kapaciteten på sjukhuset var 250 sängplatser som senare kom att byggas ut med ytterligare 100 sängar. Planen från början var att personalen från Danmark skulle finnas med under ca 20 år och sedan skulle hela sjukhuset tas över av kongoleserna. Ett stort problem för hela projektet var när chefen på sjukhuset dr Raft 1971 plötsligt avled och det var svårt att finna någon som kunde ta över chefskapet. 1981 vid den slutliga avvecklingen fanns endast sex danskar kvar på sjukhuset.

Marie Pambi Pedersen, Kongos konsulin i Danmark, fotografert i 2004 foran den klinikken hun har opprettet i Kinshasa med utstyr donert av danske sykehus og midler innsamlet av bl.a. Rotary i Køge.

Danmark drev i 1963-81 et undervisningssykehus i Kinshasa, Det ble kjent som *Clinique Danoise* - den danske klinikk - og var ytterst populært fordi behandling og medisin var god og gratis. Foto: Jørn Stjerneklar.

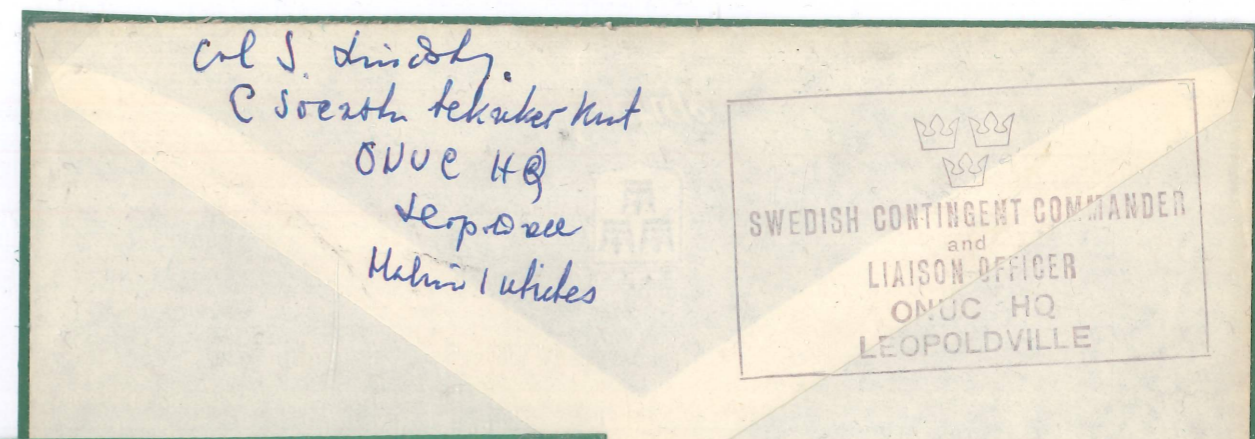
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Teknikerkontingenten

ONUC måste bygga upp en egen transportorganisation för att kunna försörja FN-styrkorna. Utrustning och förnödenheter från Europa kom till Kongo antingen med flyg eller med båt. Transportledarna från FN:s specialstyrkor arbetade i små grupper stationerade vid ett antal knutpunkter utspridda över landet.

Andra specialstyrkor bestående av byggnadstekniker och ingenjörer stationerades i städerna Léopoldville, Coquilhatville, Luluabourg, Stanleyville och Bukavu. Arbetsuppgifterna för dessa var att få igång reparationer av vägar, broar, skolor och brunnar. Svenskarna i dessa ingenjörsgrepp var i regel civilklädda och obeväpnade. Detta för att underlätta samarbetet med de regionala och lokala kongolesiska myndigheterna. När kontraktet för den första gruppen tekniker gått ut och den andra kontingenten anlände koncentrerades dess insats till Kamina-basen i Katanga.

Ingenjör Bengt Örne hamnade i Stanleyville som civil FN-anställd. Här måste han anlita Kongos postverk för att skicka ett vykort till Sverige.

SWEDISH CONTINGENT COMMANDER
and
LIAISON OFFICER
ONUC HQ
LEOPOLDVILLE

B. ÖRNE ONUC
Swedish Public Works engineers
Stanleyville

A TRAVERS LE CONGO 79
Léopoldville, Monument Stanley

*Major Sten Tersmeden
från Sveriges
tekniker-
gruppen, Congo
1961!*

Hej Gulle, 25-4
*På onsdagen när du
Du har ju varit och opererat
över Kongoflodens breda
vatten i närheten mot
Stanleyville och Kamina II.
Stycke generellt med
diverse, dolken, övervakning
från punkten och Lybia
etc. Spränningen i Katanga
och vilken färd Lybia
håller på att bli, vilken
vil kommer i samma område.
Älska ditt minne! Den lilla
Sten*

ORGANISATION DES NATIONS UNIES
Printed in Germany
Fritz Briekke
Söhne
Frankfurt/M.
APR 26 1961

Första rek. 2. Bronnesholmen
Kongl. Ulvhusbyggnaden
STOCKHOLM
Leif Adolfsson

Stanley-monumentet vid Kongofloden söder om Léopoldville vid Livingstonefallets katarakter var ett populärt vykortsmotiv för de FN-anställda. Vykortet i färg såldes snabbt slut. Något nytryck blev aldrig aktuellt efter självständigheten, eftersom Stanley då blev en negativ symbol för det koloniala förtrycket.

Major Sten Tersmeden från Skanör arbetade som stabsofficer vid ONCs högkvarter i Léopoldville från 4/4 1961 till 14/8 1961.

A TRAVERS LE CONGO 23
JEUNE FEMME BALUBA

*Printed in Germany
Fritz Briekke
Söhne,
Frankfurt/M.*

*Ficken Tupa Tupa
John Ericssons gatan 55
Karlsted
Suede - Sweden*

*Printed in Germany
Fritz Briekke
Söhne,
Frankfurt/M.*

*Sten Tersmeden
1961*

Photo Congopresse

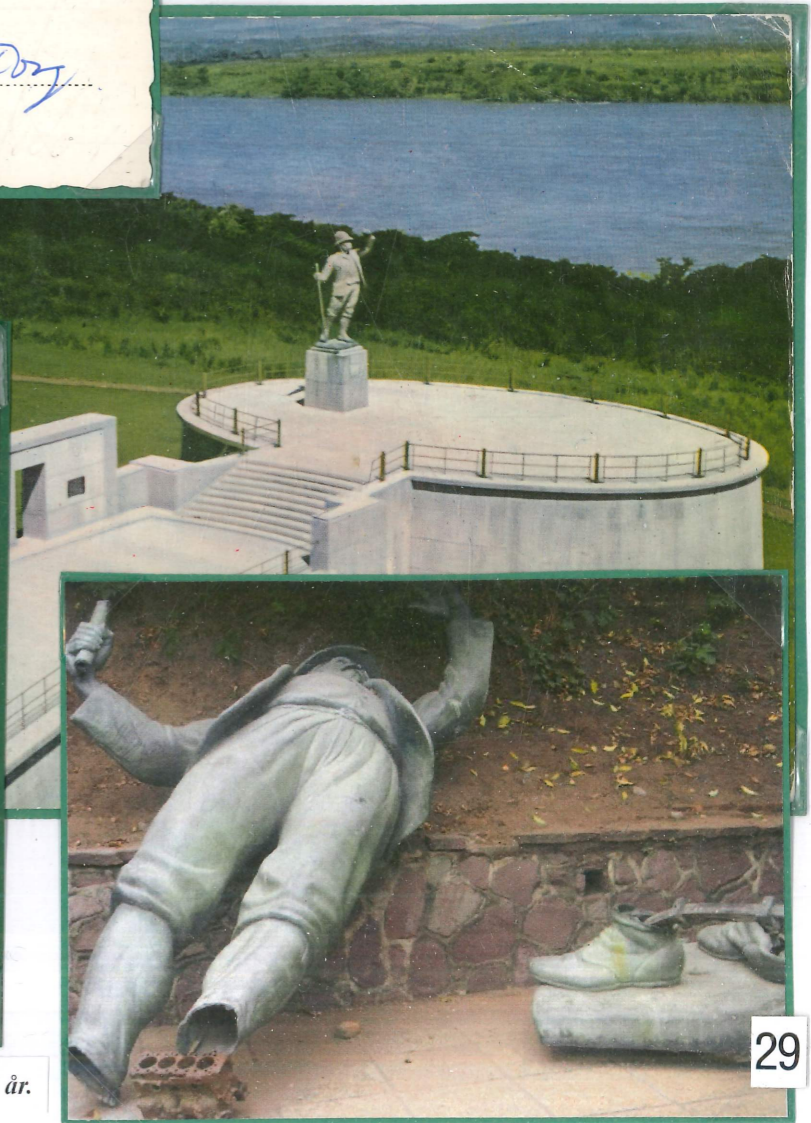
u/w A. ROSENBERG
NAME - NOM RANK - GRADE
5w TECH GROUPS
SERIAL NO. - NO. MATRICULE UNIT - UNITE
ONU CONGO MAMMOI
BPO - BPB DATE

MR
E. ROSENBERG
TRÄDGÅRDSG. 7
EKSJÖ SÖDE

AIR LETTER • AÉROGRAMME • PAR AVION

Allan Rosenberg var helikopterpilot och tjänstgjorde i Kongo under de tre perioderna 600725-610228, 610831-620504, 621210-630615. Han dog 37 år gammal 1967.

Monumentet förstördes och statyn revs ner efter några år.

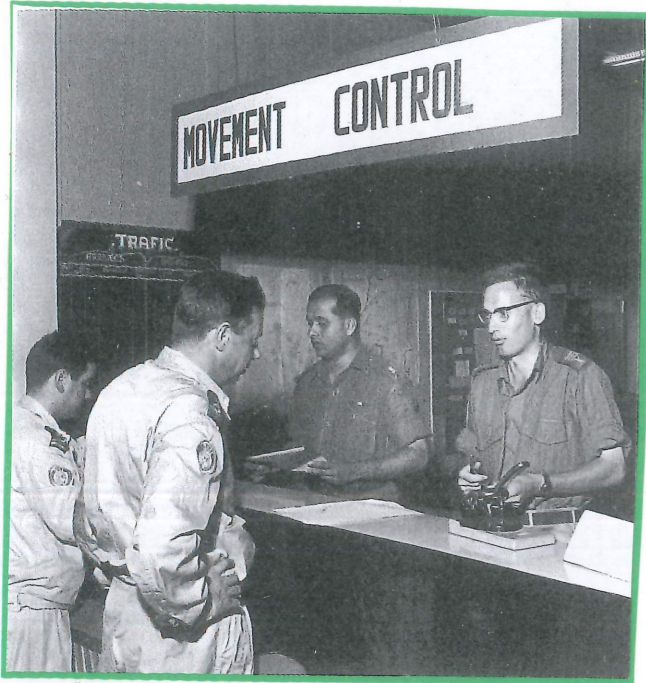

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Teknikerkontingenten - Movement Control

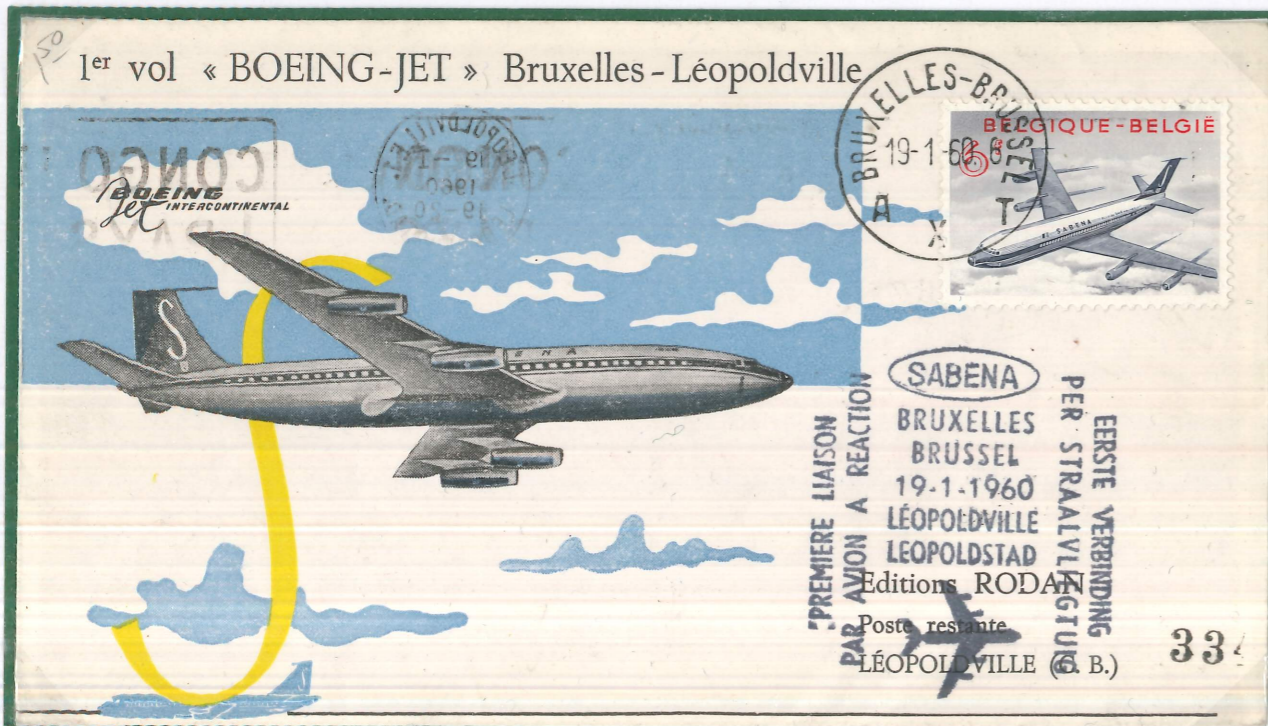
När den belgiska personalen lämnade Kongo 1960 upphörde transportsystemet att fungera. För att försörja FN-styrkoma och hjälpa befolkningen måste ONUC bygga upp en egen transportorganisation. Den kom att kallas **Movement Control** och man kom att administrera transportledningen av gods och passagerare som skulle flygas inom Kongo men även mellan Léopoldville och Europa. Några personer fanns stationerade på alla större flygplatser. Eftersom det var flera av FNs transportledarna som kom ifrån Sverige kom organisationen i Kongo att likna Luftfartverkets arbetssätt på svenska flygplatser. Movement Controls personal på N'Djili flygplats i Léopoldville fick en lista under natten från HQ så man kunde förbereda de första flygavgångarna på morgonen. Allt fungerade som en speditonsavdelning på flygplatsen och man hade hand om godsterminalen och alla flygpasagerare som skulle följa med olika flygplan. Det var endast några personer på HQ hade rätt att attestera reseordern beträffande datum och rutt.

Flyg mellan Léopoldville och Pisa

Redan efter de första dagarna av FNs uppdrag i Kongo upprättades en depå i Europa i Pisa (Italien) för utrustning och reservdelar avsedda för ONUC i Kongo. Man behövde en daglig flygförbindelse till Léopoldville för last och passagerare. Kanada fick frågan om man kunde ställa upp med flygplan och besättningar för ruten. Man hade erfarenhet från liknande uppdrag mellan Kanada och Europa. De kanadensiska flygplanen flög från Pisa via Tripolis, Kano innan de var framme i Léopoldville efter 18 timmar. De kanadensiska flygplanen fortsatte fram till juni 1964 och hade då totalt gjort 392 flygningar med över 2.000 ton frakt och 12.000 passagerare. Frakten innehöll bl.a. postpaket och brev som skickades mellan FN-soldaterna och Sverige genom Fältposten.

Kapten Edebrands "flygbiljett" till Sverige gällde den 25 maj 1962 och var utfärdad av chefen för Movement Control Lt Col W Nylin. Edebrand fick ta med sig 30 kg (66 lbs) i bagage och vid framkomsten till Pisa fick han genomgå en hälsokontroll på ett sjukhus. Bagaget skulle här genomgå en desinficering. Hur kapten Edebrand sedan lyckades ta sig vidare till Sverige från Pisa framgår inte. Troligtvis gällde ett nytt flyg eller tåg. →

ONUC MOVEMENT CONTROL PROCESSING CARD (PASSENGER)

To : CAPT EDEBRAND

Subject : TRAVEL

1. You have been booked on Flight No. F 3 departing NDJILI Airport at 0800 hours local time on 25-5-62.
2. You will report to Movement Control NDJILI Airport at 0700 hours local time 25-5-62. You are reminded that any passenger who do NOT arrive in time may NOT be accepted on the flight.
3. Please ensure that your baggage is properly marked, packed and handed over to Movement Control NDJILI. Baggage entitlement for each person is 66 lbs. Any excess will NOT be accepted on this flight.
4. Movement Control cannot provide any transport to or from the airport.
5. For travel outside the CONGO ONLY, ensure that:-

- (a) You return your Identity and PX Cards to Movement Control at the airport if being repatriated.
- (b) You are in possession of valid passport, Visas, International Health Certificate and other travel documents. If being repatriated or otherwise on mission be sure to obtain a PT-8 form from UN Travel Office.
- (c) You have a Transit visa for ITALY if you are a citizen of one of the following countries:-
  - (i) ARGENTINA (iii) CEYLON (v) ETHIOPIA
  - (ii) AUSTRIA (iv) CONGO (vi) INDIA
  - (vii) INDONESIA (viii) PAKISTAN

6. You are reminded that the trip LEO-KANO at present takes about 7 hrs and that catering is not provided for on the aircraft.
7. When arriving at PISA you will be taken to a hospital for checking of Health Certificate. Your smallpox vaccination must not be older than 12 months or you might be held for re-vaccination. Your baggage will be disinfected. This process takes about 5 hrs.
8. On departure please report to Movement Control at NDJILI for checking of travel documents, otherwise you will NOT be allowed to board the aircraft.

W. Nylin
Lt Col
Chief Movement Control Officer

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

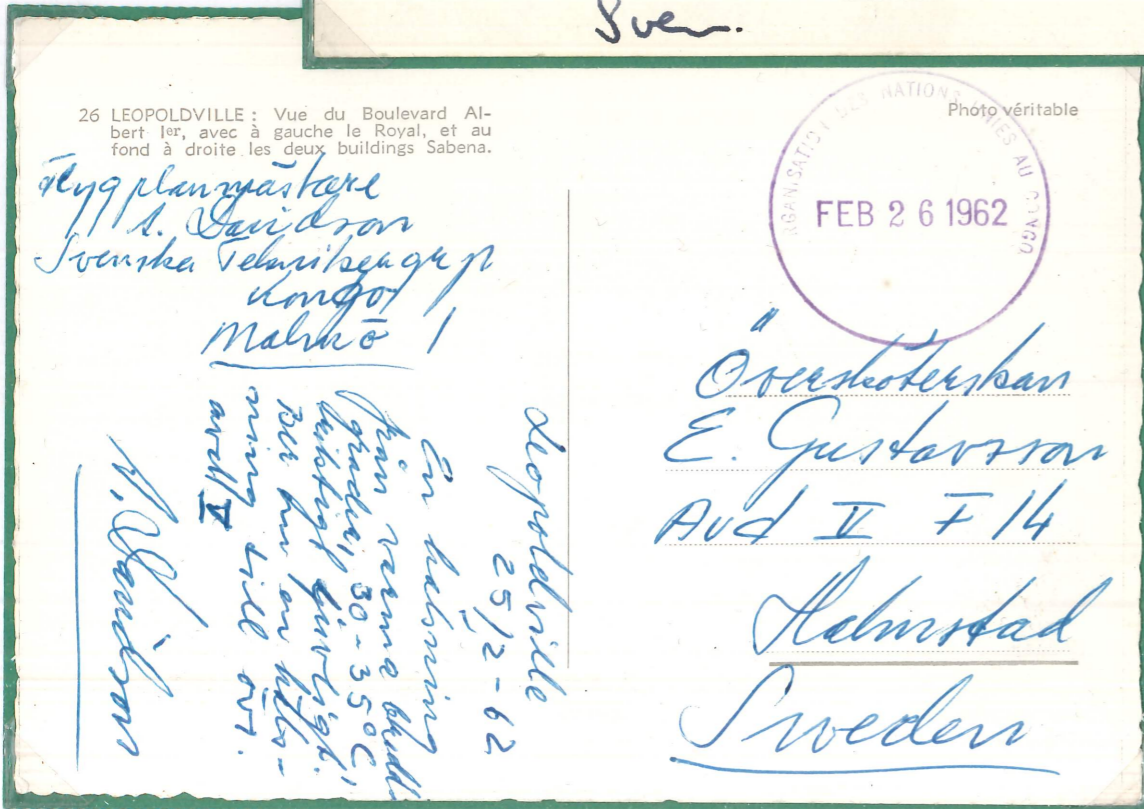
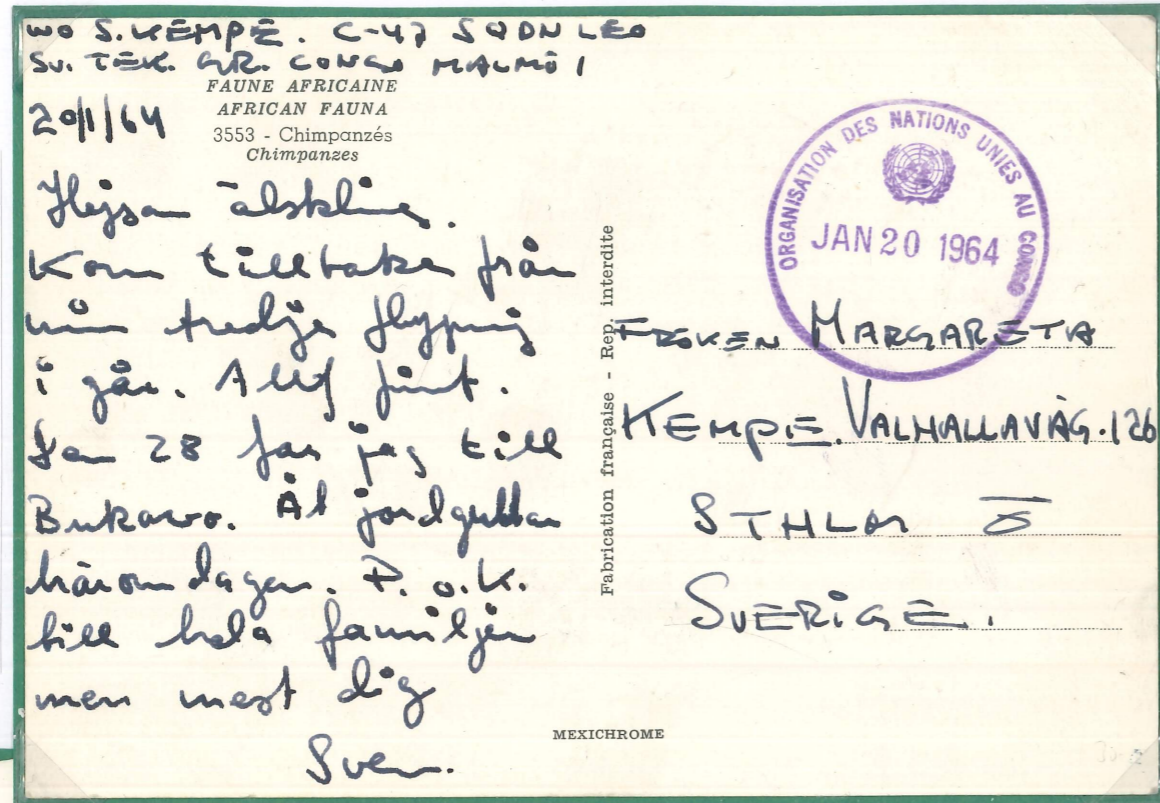
Teknikerkontingenten - Svenska flygstyrkan

FN rekryterade även personal i Sverige till en flygstyrka i Kongo. Av de över trehundra man som anmälde sig till tjänstgöring anställdes 41 för olika uppgifter. Den ena hälften var piloter, den andra hälften utgjordes av bland annat mekaniker och tolkar. Transporten till Kongo skedde i olika omgångar. Den första gruppen lämnade Bromma den 21 juli 1960. FN:s flygstyrka UNATF (UN Air Transport Force) kom att bestå av personal från Norge, Canada, Brasilien och Jugoslavien.

Under den första tiden opererade flyget från den gamla flygplatsen Ndolo nära Léopoldvilles centrum. Efter en tid flyttades verksamheten till den nybyggda internationella flygplatsen Ndjili några mil utanför centrum. Därifrån spreds flygplansflottan sedan ut över det stora landet. UNATF stationerades i Kamina, i Albertville och i Elisabethville i Katanga. Andra städer som fick FN-flyg var Bukavu, Stanleyville, Luluabourg och Matadi.

Sergeant Sven Kempe arbetade under två perioder som signalist. Först 22/3 1962 till 4/6 1963 då han fanns med i besättningen på DC3-an som blev nedskjuten. Han och tre andra svenskar som överlevde tilldelades senare Vasamedaljen för sin insats.

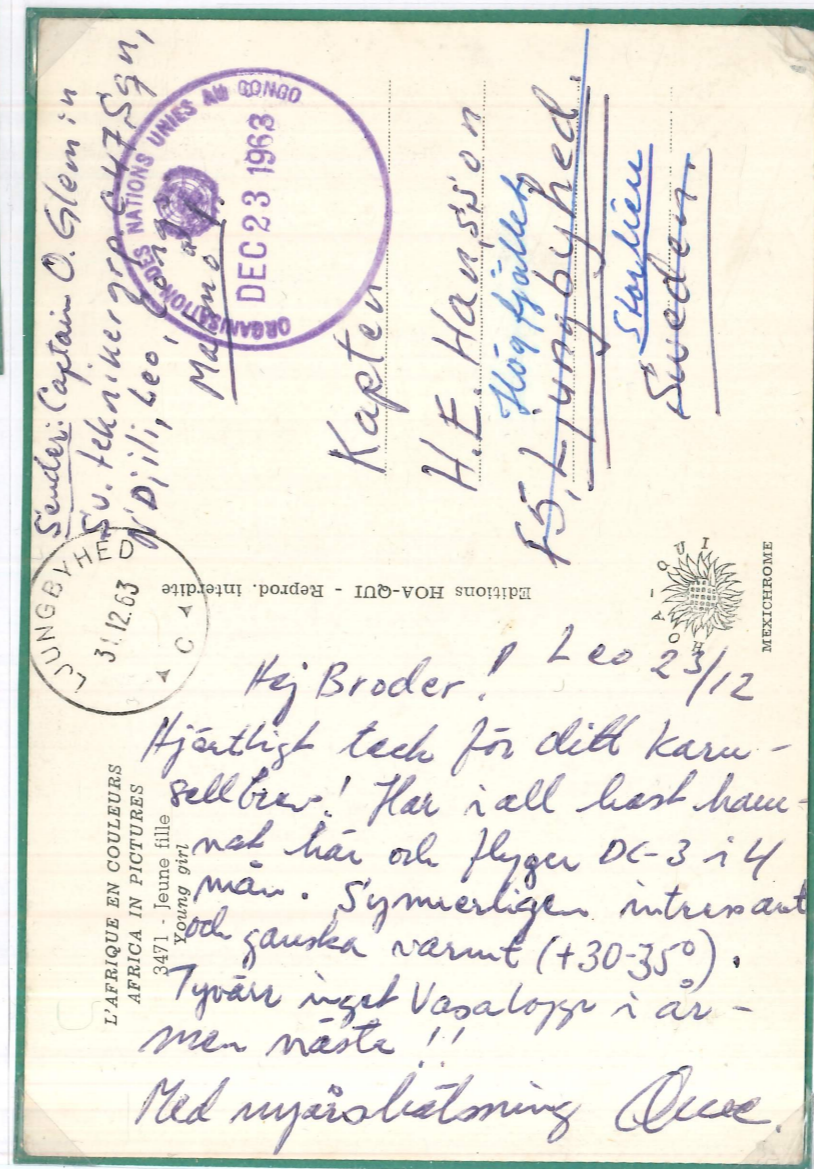
Kempe återvände för en andra period 11/12 1963 till 16/2 1964. Denna gång tjänstgjorde tjänstgjorde han i Léopoldville.

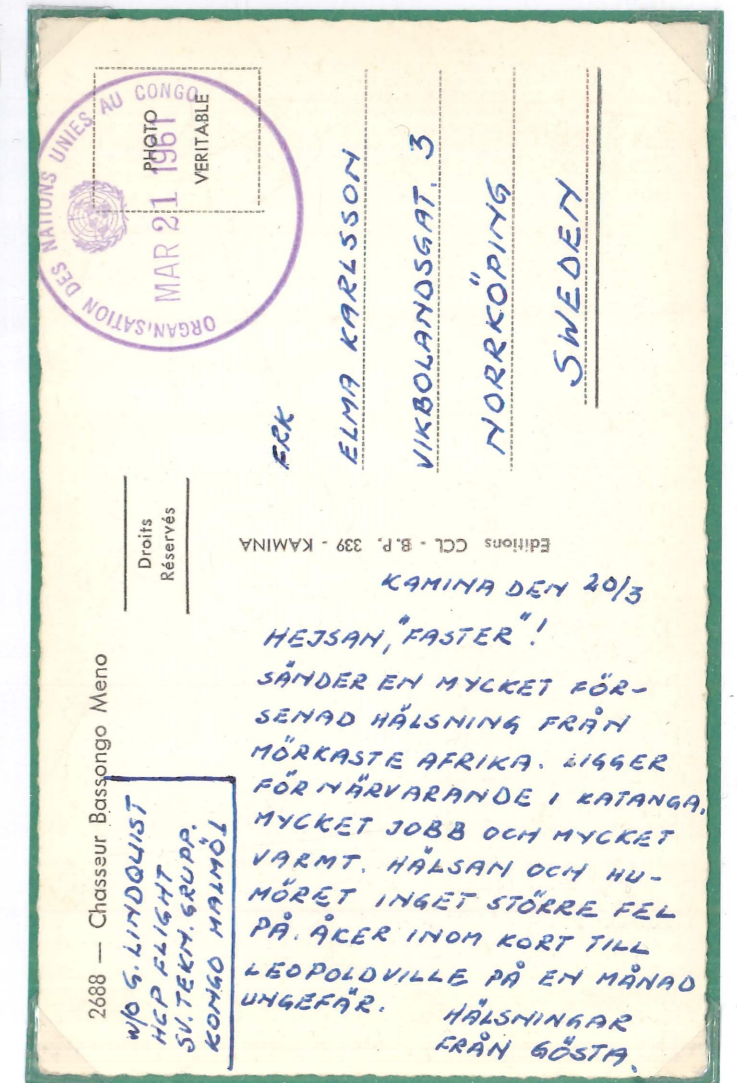
Flygplansmästare Arne Davidsson arbetade som tekniker i Léopoldville 15/2 - 14/8 1962.

Den 20 september 1962 blev en DC3a nedskjuten under en spaningsflygning över norra Katanga. Av planets svenska besättning på 6 personer dödades två. Planet fattade eld och tvingades till en nödlandning. Detta var den allvarligaste olyckan inom den svenska flygstyrkan i Kongo. Flygplanet var av den amerikanska modellen DC3 vilket finns på ovanstående svenska maxikort.

Kapten Ove Glemin var pilot och tillhörde C-47 från 11/12 -63 till 29/2 -64.

Sergeant Gösta Lindquist flög som helikopterpilot mellan 12/1 till 11/7 1961.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Svenska journalister i Kongo

Oroligheterna i Kongo i samband med landets självständighet blev en stor nyhet i svenska massmedia. Sveriges Radio och de stora rikstäckande tidningarna skickade journalister till Léopoldville och sedan vidare till Elisabethville. Anhöriga till de svenska FN-soldaterna visste inte mycket om Kongo men det gällde ju också att rapportera om de svenska missionärerna som flydde från sina missionsstationer inne i landet.

De stora dagstidningarna skickade egna journalister till Kongo som Sven Öste för Dagens Nyheter och Hans von Friesen för Svenska Dagbladet. Även veckotidningen Vecko-Journalen skickade dit journalisterna Christina Lilliestierna och Babro Bang Alving. Journalisterna Öste, von Friesen och Bang var över lag positiva över den svenska FN insatsen medan Christina Lilliestierna och senare även artiklar i veckotidningen SE hade en mer nedlåtande attityd.

HAMMARSKJÖLD Oppositionsledare i Katanga

Mer trupper till Katanga upp kampen med Tshombe

FN-chefens första krav

SVEN ÖSTE I ELISABETHVILLE: a legat ställa ett dygn på Elisabethvilles flygfält förflyttades en del av det svenska på lördagskvällen in till stadens centrum för att bevaka huvudstråk, post, polis- n. Resten av förbandet ligger kvar ute på flygfältet och har nu övertagit kon- hela aerodromen. Därmed löstes ett problem som uppenbarligen dominerat det

Från Dagens Nyheter utsände medarbetare Sven Öste ELISABETHVILLE, lördag.

Från Dagens Nyheter utsände medarbetare Sven Öste LÉOPOLDVILLE, fredag.

Dag Hammarskjöld inledde omedelbart efter landningen i Elisabethville på fredagen för handlingarna med Tshombes regim. Man väntade flera dagar — och man utgår ifrån att resultatet kommer att diskuteras om några dagar. Det gäller inte nu att diskutera om

Fredagen den 12 Augusti 1960

OMNAR SVENSK Tshombe på flygfältet möter Hammarskjöld

Detta brev skickades till Dagens Nyheter redaktion ifrån Léopoldville fredagen den 12/8 1960. Avsändaren var DN:s utsände Sven Öste. Brevet var rekommenderat vilket innebar ett högre porto och en säkrare distribution. Brevets innehåll kan man inte veta. I DN:s tidningar fredagen den 12/8 och lördagen den 13/8 fanns artiklar av Sven Öste ifrån Léopoldville. I söndagens tidning 14/8 fanns ytterligare en artikel från honom men den var daterad ifrån Elisabethville under lördagen.

Sven Öste kunde troligtvis följa med de svenska FN-soldaterna som i fem chartrade plan från SABENA flög från Léopoldville till Elisabethville fredagen den 12 augusti. Artikeln som fanns i DN:s söndagstidning den 14/8 har han troligtvis skickat som telegram. Brevkuvertet som Öste använde var ett hotellkuvert från det stora hotellet Le Régina i Léopoldville som låg vid huvudgatan Boulevard Albert nästan granne med huvudpostkontoret. De frimärken som användes var gamla Belgiska Kongo-frimärken med övertrycket CONGO.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Transair och charterflyg

Förutom ONUC:s eget transportflyg tillkom charterflyg. Till en början hyrde FN tjänster från Sabena. Charterflyget gällde främst transporter inom Kongo, men utnyttjades också för flygningar till och från Europa och inom Afrika. I slutet av juli 1960 chartrade FN:s stabspersonal för ett år ett SAS-plan som stationerades i Léopoldville. Planet användes bland annat för att transportera Hammarskjöld, generalen von Horn och andra personer ur FN-ledningen. I juli 1961 när kontraktstiden med SAS löpte ut tecknade FN ett kontrakt med Transair om att hyra flygplan. Det svenska flygbolaget Transair hade börjat som tidningsflyg under 1950-talet vid Bromma flygfält. 1958 flyttade bolaget till Malmö samtidigt som man mer och mer började ägna sig åt charterflyg.

Hela Transairs kongoprojekt handlade om sex flygplan vilket innebar en grupp på 25 svenska piloter och flygmekaniker. Chef för hela styrkan var Carl-Gustaf von Rosen som varit pilot under många år i Etiopien. Flyguppdragen i Kongo för Transair var främst att transportera FN-personal och livsmedel till flyktingar. Det flygplan från Transair som kom att bli mest känt var DC-6B, SE-BDY "Albertina" som man köpt från det amerikanska oljebolaget ARAMCO som var verksamma i Saudi-Arabien. Detta flygplan kom att vara med om den tragiska flygolyckan då bland annat Dag Hammarskjöld omkom.

Vykortet från Sven-Olov Linde skickades i november 1961 till Malmö. Sven-Olov arbetade för det privata bolaget Transair men eftersom man var chartrade av FN verkade det vara ok att skicka vykortet utan frimärke genom den svenska Fältposten i Léopoldville.

De två breven till Sverige från två andra transair-anställda har fina frimärken men det verkar inte vara någon riktig ordning på postosatsen eller användning av aktuella frimärken.

ur Levande Livet

NR 1 1962 2.1 PRIS 95 ÖRE (oms inräknad)

CARL-GUSTAF von ROSEN
FN-pilot i krigets Kongo

Avs: Flö S.O. Linde
Svenska flyggruppen
Transair unit
Leopoldville, Congo.
Malmö 1.

En liten hälsning från vår värdinna, en 35-årig kvinna i skuggan. Det är ganska lugnt här i Leo, men ute på landsbygden är det krig. Lite varstans. På andra sidan ser du ett par kalesjinger av högsta klass. De kallas av FN killarna för "tumbler". Hemma är det väl kallt och ruskigt nu. Ni är väl mycket ute och dusar och reor er nu när "gubben" är borta. Nu ska vi älla till en svimning pool och bada och sola oss några timmar. Ha så gott.
Hälsningar
Sven-Olov

Hälsn!
Leopoldville 17/11

NOV 18 1961
ORGANISATION DES NATIONS UNIES
LEOPOLDVILLE CONGO

Ex. Pia Johansson
% Körvendahl
Olofbergsgatan 1c,
Malmö S.O.

GEVAERT

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Transports Aeriennes Zairoise (TAZ)

Flera svenska piloter och flygmekaniker blev kvar och arbetade i Kongo även efter det att FN:s flyginsats upphört. Ett bolag som anställde många av dessa svenskar var WIGMO. Lönen där var bra med traktamente, fri bostad m.m.. Många av flyguppdragen gjordes för den kongolesiska staten. I början av 1970-talet upphörde bolaget.

Ett annat flygbolag med svensk anknytning som lyckades hålla sig igång ända fram till 1990-talets första år var TAZ (Transports Aeriennes Zairoise). Det ägdes av Åke ("Plast-Åke") Jansson. Han hade inte haft anställning inom FN-flyget, utan hade hamnat i Léopoldville 1964, då han som andrepilot hos Transair, transporterat förnödenheter för FN. Här arbetade han sedan för ett flygbolag som skaffat sig gamla DC-3:or för sina flygtransporter i Kongo. När detta företag gick i konkurs fick Åke istället för sin inestående lön en gammal DC-3:a. Med detta plan startade han flygbolaget TAZ som bland annat kom att utbilda flygare för det kongolesiska flygvapnet. Ytterligare ett antal flygplan anskaffades och TAZ växte och många kongolesiska fallskärmshoppare fick göra sina träningshopp från bolagets DC-3:or. Men efter 27 år tog allt slut. Den 7 oktober 1991 tvingades Åke Jansson och sex anställda tillsammans med en schäferhund fly från Kinshasa som då var i upplösning. Eftersom bolaget hade haft många uppdrag för den kongolesiska staten och presidenten Mobutu var det säkrast att snabbt ge sig av. Två DC-3:or och ett mindre sportplan lyckades man få med sig. Efter 32 timmars flygning och ett tiotal mellanlandningar landade planen till slut på Bromma. En av dessa DC-3-or används fortfarande som veteranflygplan.

Åke Jansson tillsammans med sin svenska hustru på TAZ kontor vid hangaren på Ndoloflygplatsen i Kinshasa 1987. Kongos dåvarande president övervakar kontoret och utanför står en av bolagets DC-3-or.

SVENSK VECKOTIDNING

10 juni 1988

Flygande solglimt

Hejsan!

Här kommer ännu en flygande solglimt från Zaire.

Det här är skolskjutsen för oss 15 zairebarn när vi åker till vår skola i Pointe-Noire i Kongo. Det är en häftig DC3:a. Han som kör flygplanet heter "plast-Åke" och kommer från Sverige. Han har kört 2000 får i det flygplanet. Man kan även köra noshörningar i det, så det är därför vi får åka med.

Även om vi tycker det är tråkigt att åka ifrån våra föräldrar och syskon så glömmet vi det när vi kommer in i det tuffa flygplanet.

Flygplanet startar i Kinshasa och går ner i Luozi för att hämta barn. Då sticker alla grisar och getter åt sidan från flygfältet. Sen kommer planet hit till Matadi och hämtar oss, resten av barnen.

Resan till Pointe-Noire tar ungefär 1 timme och 15 minuter från Matadi. När vi kommer fram till P-N så står personalen och de andra barnen där och möter oss. Ha det så bra.

Varma flyghälsningar
MARCUS BÖMAN
JOHANNES ANDREASSON

En lite annorlunda skolskjuts får barnen i Zaire åka när de ska till sin skola i Pointe-Noire i Kongo.

Ovanstående artikel ifrån Svensk Veckotidning 1988 är ett brev från två skolelever vid svenska skolan i Pointe-Noire. I denna skola gick främst missionärsbarn vars föräldrar arbetade inom Svenska Missionsförbundet i Kongo. Eleverna skriver om hur de fick åka till skolan med en DC-3-a.

Flygbolaget TAZ anlätades även av missionärerna som arbetade för Svenska Baptistmissionen. Här syns ett av bolagets mindre flygplan som just har landat på missionsstationen Semendua.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon VIII, 22/7-19/11 1960

Av de 646 svenska FN-soldater som fanns i Gaza tecknade 490 kontrakt för tjänstgöring i Kongo. Gaza-svenskarna, som leddes av överste Bernt Juhlin, landade i Léopoldville den 21 juli 1960. Med hänsyn till de nya uppgifterna förstärktes bataljonen med femton tolkar och två läkare, specialiserade på tropiska sjukdomar.

Huvuduppgiften för Bataljon VIII under de första veckorna blev att bevaka flygfältet i Léopoldville, men två kompanier tilldelades bevakningsuppdrag inne i Léopoldvilles centrum. Snart nog bestämdes emellertid att bataljonen skulle förflyttas till Elisabethville i Katanga. Den 12 augusti flögs 240 svenska FN-soldater dit. En pluton fick ta över bevakningen av Luano-flygplatsen i Elisabethville. En annan pluton stationerades i gruvstaden Kolwezi och en tredje hamnade i staden Jadotville. Den 26 augusti installerades en halv pluton i Kasenga och en annan halv pluton placerades i Sakina.

De första svenska FN-soldaterna var på plats i Elisabethville den 12/8 1960. Dessa två vykort som skickades till Sverige frankerades med frimärken från Belgiska Kongo försedda med övertryck Congo trots att det svenska fältpostkontoret redan fanns i Elisabethville. Congos frimärken tyckte avsändarna var exotiska. Portot till Sverige var 6 francs.

Avändaren av vykortet till Bengt Juhlin var hans far Bernt Juhlin som var chef för den första svenska FN-bataljonen i Elisabethville. Han skrev den första artikeln "Operation Kongo" i Kamelposten som var bataljon VIII's lokaltidning till soldaterna. Senare ändrades tidningens namn till Djungeltelegraf.

Operation KONGO

SEDAN SÖNDAGEN DEN 17 JULI, då jag tidigt på morgonen för första gången genom general Gyani fick meddelande om general Dag Hammarskiölds framställning om VIII. FN-bats förflyttning till Kongo, har händelserna utspelats snabbt och utan intervaller. Vi har de flesta av oss arbetat praktiskt taget natt och dag, men efter en vecka här i Léopoldville kan vi nu dra andan en smula.

Vi är nu här i Kongo, mer än 600 mil från vår föregående gruppering i Gaza och under helt skilda miljöförhållanden. Sällan har väl något förband och i alla händelser aldrig ett svenskt förband med så kort varsel, med materiel och allt, förflyttats så långt och så snabbt. Att så kunnat ske tyder på ambition, framåtanda och ett gott arbete på alla händer. Jag riktar till alla ett tack härför.

Vi har utan tvokan blivit väl mottagna här nere, och jag tror att vår härvaro i väsentlig grad har bidragit till att lugna sinnona och åstadkomma en gynnsamare situation för vidare fredlig utveckling. Detta resultat har nog säkert främst ernåtts genom allas - befäl och soldater, poster och patruller - korrekta, bestämda men vänliga uppträdande. Fortsätt i den stilen; släpp ej

av på något i fråga om personligt uppträdande! Sådant skapar respekt och aktning, ej bara hos landets innebyggare, vita som svarta, utan också hos andra kontingenter av FN-trupper.

Jag hoppas att vi lyckligt skall kunna fullfölja de viktiga och hedrande uppgifter som anförtrotts oss här, utan att behöva använda oss av andra medel än hittills - ATT VARA HÄR och uppträda som svenska FN-soldater. Kom ihåg att vi är här som fredliga soldater!

Bernt Juhlin, Öv

INNEHÄLLET DET TA NUMMER

Nyheter om och från Kongo.... sid 2-3
Sportnytt..... " 4

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon VIII, 22/7-19/11 1960

MILITÄRBREV

SVERIGE
FN-BATAL
25 7 60
KONGOKRISFRITT
* FÄLTPOST *

Avsändarens namn och adress:
Pte 1973 Sundh

Till *Marta Sunellin*

2 exemplar

*Sved Br
Kongo
Malmö l.
Utrikes*

*Shebohamning 352^{str}
Stockholm-Bandhagen 1
Sweden*

MILITÄRBREV

SVERIGE
FN-BATAL
24. 10. 60
KONGOKRISFRITT
* FÄLTPOST *

Fanjunkare

Bo-Örjan Knutsson

IngKS

Solna 6

Sweden

Obs!
Under kuvertets flik befintligt svarsmerke kan av mottagaren fränskiljas och användas såsom frimärke å till person vid krigsmakten adresserad brevfrösendelse om högst 500 grams vikt. Innehållet får dock endast utgöras av meddelanden eller trycksaker.

En svensk krigsman tiger med vad som rör försvaret.

Fältpostens svarsmerke som kunde klippas ut ifrån Militärbrev och sedan användas som gratis svarsporto.

MILITÄRBREV

SVERIGE
AVGIFTSFRITT
FÄLTPOST

Avsändarens namn och adress:
344 1720 Amberg

Till *Mr Uno Amberg*

*1 Coy Sved Br
Kongo
Malmö l. Utrikes*

*Box 343
Trångsviken
Sweden*

Avsändare: *Tvini 1975 Skagery*
(titel, nummer och namn)

Adress: *Skomp. Sö FN-batal*

Detta militärbrev som skickats som Fältpost är ett militärbrev av äldre typ ifrån beredskapstiden 39 - 45. Uppmaningen "En svensk krigsman tiger med vad som rör försvaret" förefaller lite malplacerad i Kongo.

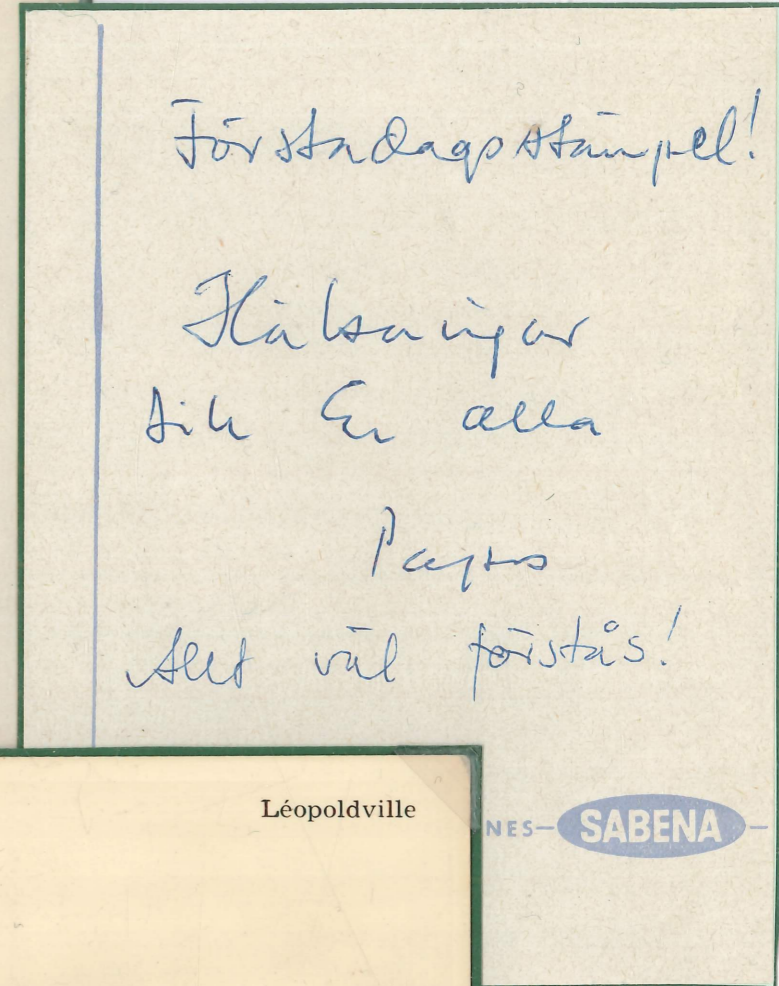
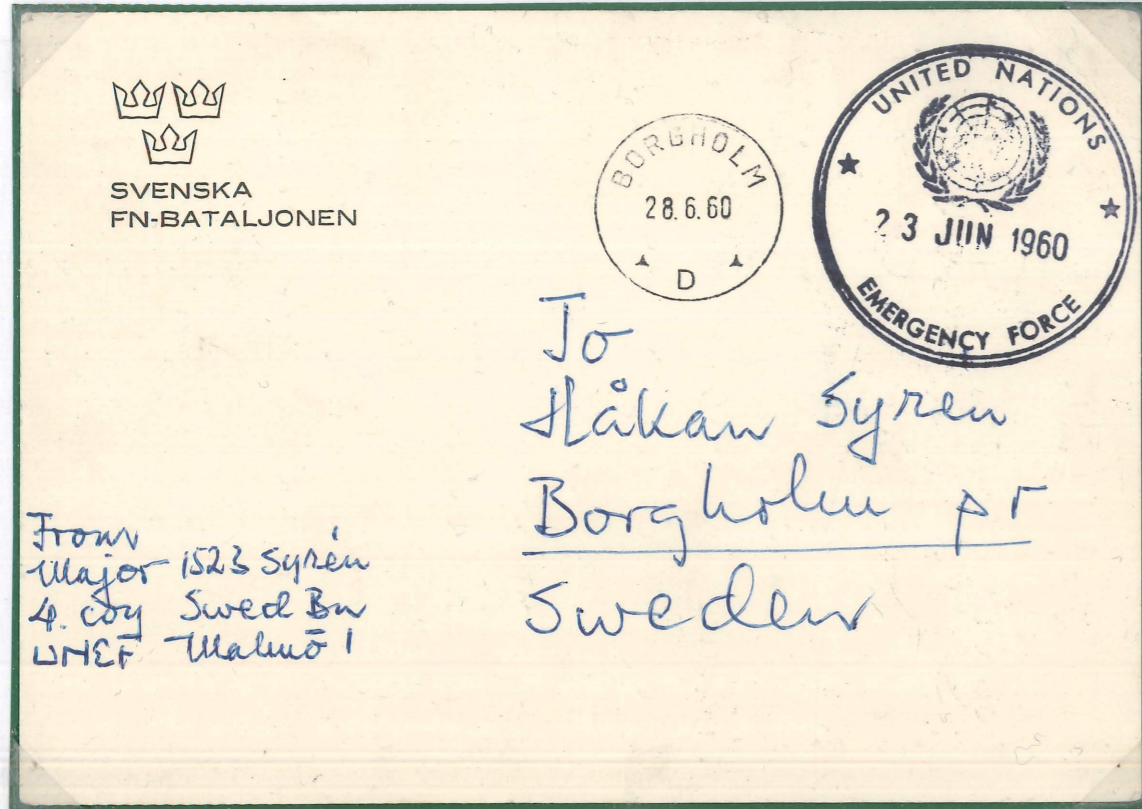
Militärbrevet ovan innehåller även ONUC:s brevpapper från huvudkontoret i Léopoldville.

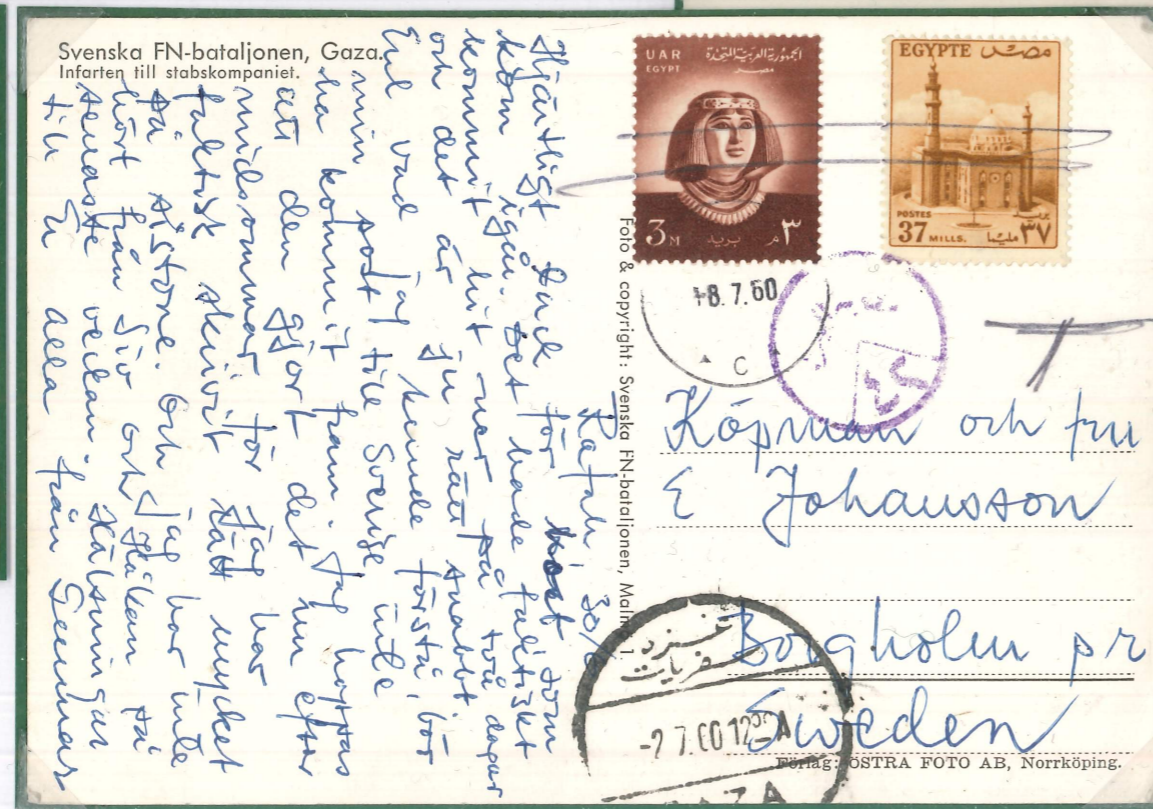
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

En överbefälhavares barndom

Major Gunnar Syrén var officer på Kronobergs regemente i Växjö men under våren 1960 gjorde han FN-tjänst. Sonen Håkan Syrén var 8 år när han den 2 juni fick ett brevkort från sin pappa som var kompanichef inom den VIII:e svenska FN-bataljonen i Gaza. 44 år senare 2004 var sonen Håkan Syrén försvarets högste chef vår överbefälhavare.

Håkan Syrén
Född i Växjö 31 januari 1952
Tjänstetid 1973-2012
General
Överbefälhavaren 2004-09

Brevkortet från Gaza som var stämplat med UNEF:s stämpel den 23 juni och skickats till Borgholm PR (Post restante) fem dagar tidigare. Håkan bodde annars i Växjö men nu var det sommarlov och han var på Öland tillsammans med sin mamma. Där de bodde fanns ingen vanlig postadress eftersom kortet skickades Borgholm Poste Restante. Till Borgholm PR skickade Gunnar även ett vanligt vykort med ett FN-motivet från infarten till stabskompaniet i Gaza. Detta frankerades med egyptiska frimärken och blev poststämplat den 2 juli 1960.

Det var fuktigt och varmt när FN-bataljonen landade på Ndjiliflygplatsen utanför Léopoldville den 22 juli. Förberedelserna och transporten hade genomförts på fem dagar. Till att börja med levde truppen på medförd reservproviant och bilar hyrdes i Léopoldville och på bildörrarna målades ONU med stora bokstäver. Redan den 23/7 1960 började FN-bataljonens fältpost att fungera så smått. Major Syrén lyckades som många andra skicka iväg ett första brev genom fältposten hem till sina anhöriga i Sverige. Själva texten var kort: Förstadsstämpel! Hälsningar till Er alla. Allt väl förstås!

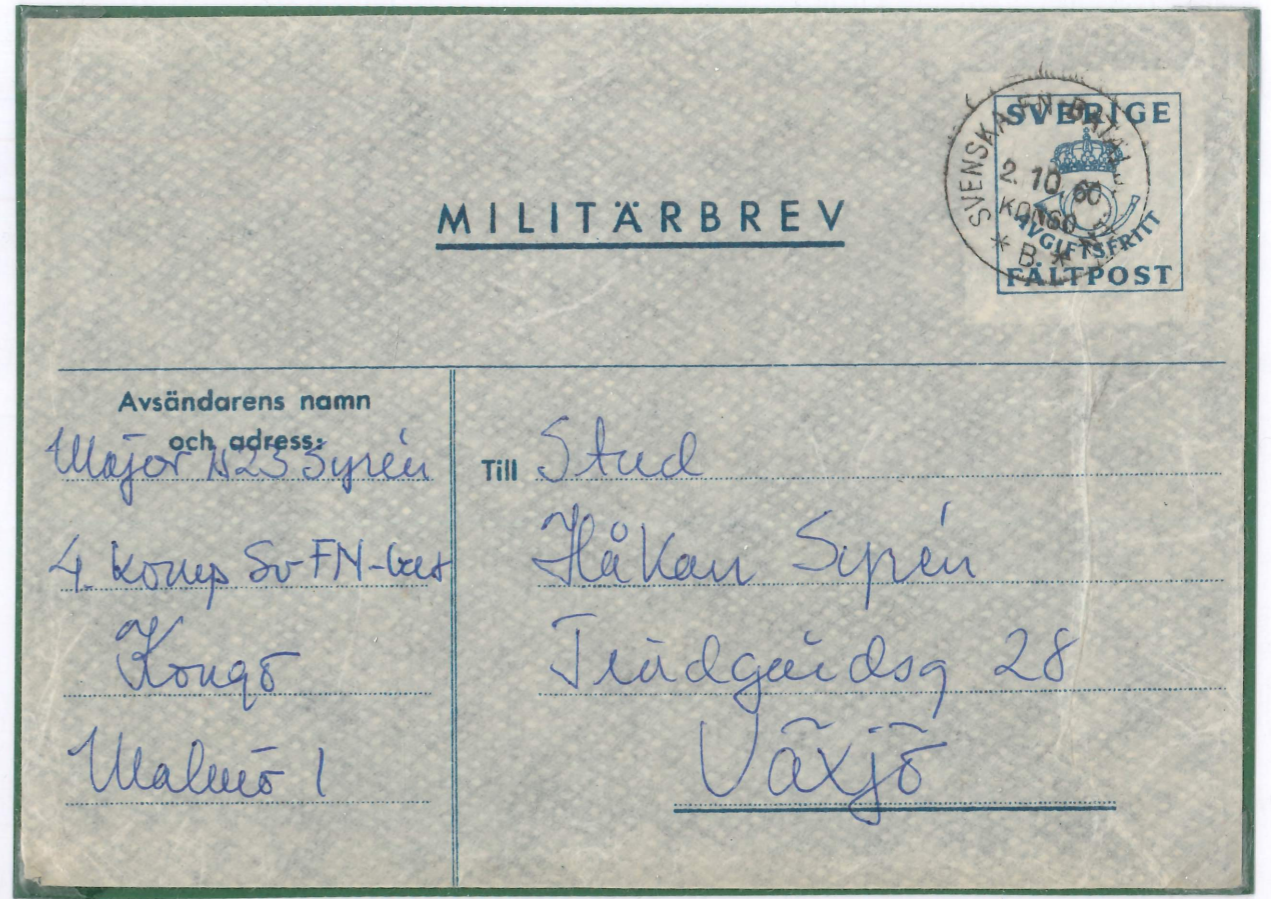

Sverige och Kongokrisen 1960-1964
En överbefälhavares barndom

Det sista vykortet ifrån pappa Gunnar hem till sonen är ifrån slutet av oktober ett par veckor innan hemresan till Sverige. Här dyker det första vykortet upp som inte är ett färgkort. Det verkar som om alla färgkorten har tagit slut i Elisabethville då det var många FN-soldater som ville sända hälsningar till Sverige. Fortfarande används gamla frimärken med övertryck Katanga men snart kommer även dessa frimärken att ta slut och FN-svenskarna börja nu skicka sina vykort och brev via fältposten. Där fanns inga snygga frimärken men portot var gratis.

Avsändarens namn och adress:
Major Hans Syrén
4 komp Sv-FN-bat
Kongo
Malindi 1

Till:
Stad
Håkan Syrén
Trädgårdsg 28
Vaxjö

Nästa brev till Håkan var ett militärbrev som Fältposten i Elisabethville stämplat den 2.10.60. De flesta vykorterna med afrikanska frimärken från FN-svenskarna i Elisabethville är från september 1960. Det var ju många FN-soldater som försökte skicka hälsningar hem till Sverige. Upplagan av vykort och frimärken tog snabbt slut och det fanns säkert små möjligheter att få fram nya vykort utan man fick istället börja använda gratis fältpost.

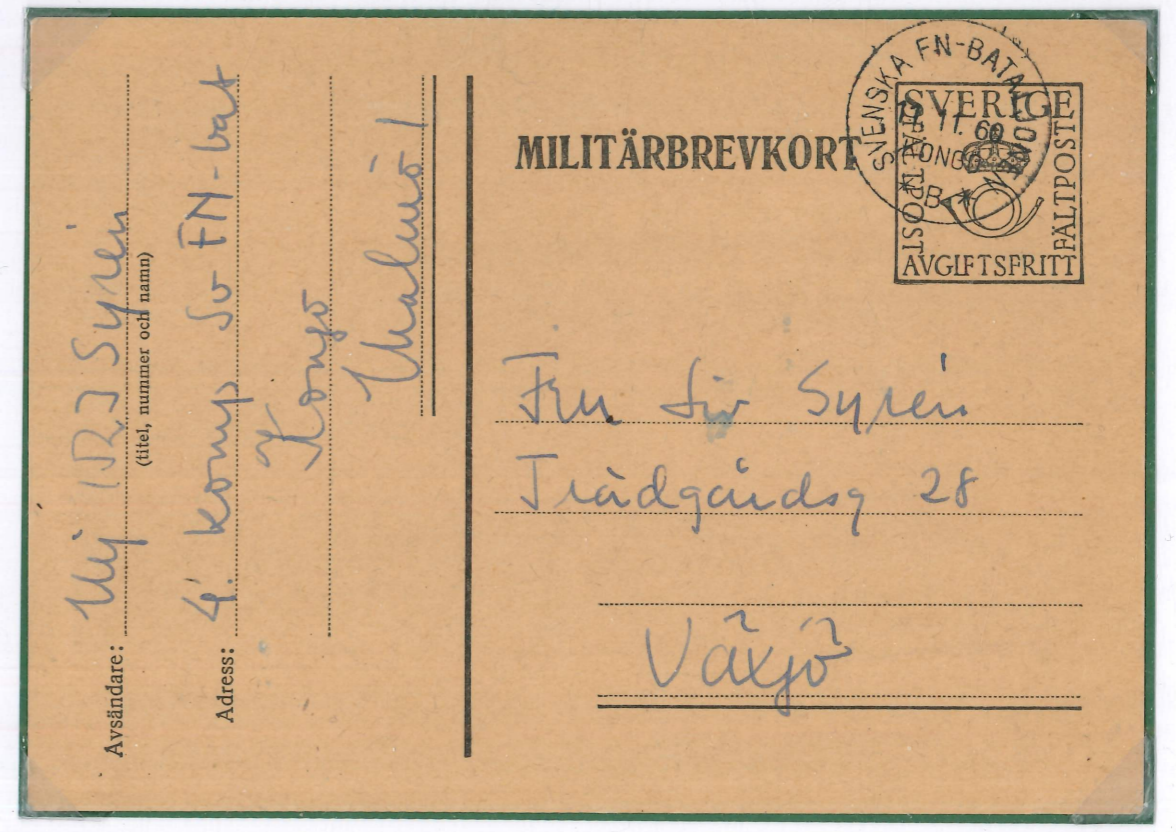
AUX-DE
CONGO BELGE
BEKATKUNO
5
OKAPIA
BEKATKUNO
Stud Håkan Syrén
Trädgårdsg 28
Vaxjö
SWEDE

ARTCOLOR
343C
Congo-Thill, Bruxelles
Elisabethville 18/10
Hej lille vän!
Här ser du en krigare.
han ser inte precis
ut som soldaterna
på TV, eller vad tycker
du? Pappa mår bra,
hoppas du gör det samma.
Puss till Mamma och
Papp

1F
BEKATKUNO
5
OKAPIA
BEKATKUNO
Stud Håkan Syrén
Trädgårdsg 28
Vaxjö
SWEDE

ARTCOLOR
36C
Congo-Thill, Bruxelles
Elisabethville 18/10
Hej Hocke! Här ser du
grabbar som håller på
med krigsdans. Men man
behöver inte hoppa och ha
sax för att hålla sig vaken.
det kan jag lösa. Tycker
du att det är kul med
såna här kort, så ska jag
sända flera. Skriv och
berätta. Puss Papp

Avsändare: Maj 18/10 Syrén
(titel, nummer och namn)

Adress: 4 komp Sv-FN-bat
Kongo
Malindi 1

MILITÄRBREVKORT
SVERIGE
KONGO
FÄLTPOST
ÄVGIFTSPRITT

Fru Siv Syrén
Trädgårdsg 28
Vaxjö

Den sista hälsningen från Kongo var ett militärbrevkort till Håkans mamma Siv. Det var skrivet den 11/11 och här kan man läsa att Gunnars Syréns tjänstgöring i Kongo börjar närma sig slut. Bataljon VIII kommer att avlösas av bataljon X och man beräknar att komma hem till Arlanda den 19/11 kl 12.00. Gunnar skriver vidare att soldaterna troligtvis skall gå Högvakt på slottet den 22/11 för att sedan avrustas den 24/11.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon X, 19/11-7/6 1961

FN:s ledning insåg snart att operationen i Kongo skulle kräva större resurser och ta längre tid än man från början räknat med. Sveriges regering fick motta en framställning om en ny bataljon som avlösning till Bataljon VIII. En sådan sattes upp. I den nya bataljonens personalstyrka på 533 man ingick 42 soldater som hade valt att tjänstgöra ytterligare en period på sex månader. Förberedelserna i Sverige skedde vid Södermanlands regemente (I 10) och till chef för Bataljon X utsågs överste Anders Kjellgren. Denna bataljon, som även innehöll åtta bevakningshundar, transporterades av det belgiska flygbolaget SABENA till Elisabethville i tre omgångar mellan den 18-22 november 1961.

FN sold. 2522
Johansson
Sv. FN. Bat.
3 Komp. 3 plot.
Kongo Malmö!

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
FEB 18 1961

Herr Runt Olsson
N:o 10. Tomelilla.
Sverige.

650F
INDEPENDANCE
11 JUILLET 1960
COTON D'OUVRIER
L'ÉTAT DU KATANGA

23-1-61 16
ELISABETHVILLE

3156 — FAUNE AFRICAINE - Jeunes Chimpanzés.

Droits Réservés

Editions C.C.L. - B.P. 339 Kamina

Eville 24/1-61

20
SVENSKA FN
KONGO
SVERIGE

Har du börjat skolan nu. Hoppas du söker dig väl. Jag var bara borta. Har idag varit inne i ston och plockat. Har ni mycket snö. Hålls på Rhön. Hållsningar Bengt.

Hej Åke!
Åke Karlsson
Mellangatan 24
Jönköping
SVEDE

Le Congo d'aujourd'hui
JEUNE FEMME.

ARTCOLOR

270 C Congo-Thill, Bruxelles

Vad tytt om den här lilla luktets-biten?

Carl-Yngve Johansson
Göteborgsv. 101
MÖLNÄDAL
SVEDE 20

ans. Sgt 2106 Johansson
Stabskomp TPC
Sv. F.N. Bat. Kongo
Malmö I

30
SVENSKA FN
KONGO
SVERIGE

Herr
Alfred Persson
avd. 6 D 4
St. Maria Sjukhus
Hälsingborg

Droits Réservés
Editions C.C.L. - B.P. 339 Kamina

Elisabethville 3/9

Hejsan!

Hur står det nu till med dej? Hoppas att du nu är på bättringsvägen och snart kan komma hem. Vi har det fint här nere må du tro, sol alltid och varmt som bara den. Nog för att det är lite väsen här men det redar nog upp sig för 109. Hjärtliga hälsningar
FN-soldat 3476
Ekeburd

025 2/2321 Johansson 2 Komp. 1 plot
Sv. FN Bat. Kongo Malmö I

Le Congo d'aujourd'hui
ESCALE.

Kongo
ONUC Ia

ARTCOLOR

326 C Congo-Thill, Bruxelles

Hej Hej!

Jag tänkte en hälsning på dig och beakta för brev och katten, som jag tyckte om bra. Här är bara bra dagen imorn julafton i dag ska vi stå och göra jul. fint jag sag i ditt brev att du varit borta på en trevlig tillställning. ja i morgon efter väl du till, ja jag har g lömt vad platsen heter, men jag hoppas att du får det trevligt.
Hälsningar Bengt.

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
DEC 23 1960

7
Ewa Bolivar
Styckjunker
Stockholm
Sveden

10
SVENSKA FN
KONGO
SVERIGE

10
SVENSKA FN
KONGO
SVERIGE

10
SVENSKA FN
KONGO
SVERIGE

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
DEC 23 1960

GÖTE KINELL
LUNDGAT. 12
GÖTEBORG Ö
SWEDEN

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon XII, 7/6-15/12 1961

I området runt Elisabethville arbetade omkring femtiosex tusen kongoleser som alla tillhörde baluba-stammen och härstammade från provinsen Syd-Kasai. Flera av dessa innehade nyckelpositioner i stadens industrier där de arbetade som förmän, kontorister och mekaniker. Eftersom denna folkgrupp stod i opposition mot Tshombe-regimen blev de utsatta för övergrepp i de inföddas stadsdelar. Sedan några tillhörande baluba-stammen i slutet av augusti 1961 blivit dödade började många stamfränder söka skydd hos FN-förbanden vid stadens flygfält. På ett kvadratkilometer stort område växte ett flyktingläger upp som bara efter några veckor hyste närmare femtio tusen människor. Ansvaret för detta flyktingläger med alla dit hörande problem som anskaffning av mat, sjukvård och hygien kom nu att åvila den svenska FN-bataljonen.

Även efter det att kontraktstiden för Bataljon X:s löpt ut fortsatte Sverige att stödja FN-operationen i Kongo. Ytterligare en bataljon utrustades. Personalstyrkan utökades denna gång till att omfatta 560 man. Ett 70-tal av styrkan var rekapitulanter, dvs. personer från tidigare bataljoner. Chef för denna bataljon XII blev Överste Jonas Waern. Tiden för utbildningen i Sverige utökades till tio dagar. Stor vikt lades på att informera truppen om de förhållanden som väntade i Afrika. Bataljonspastorn Josef Lagergren, som under åtta år arbetat som missionär i Kongo, var en stor tillgång under denna utbildning. 245 man ur denna bataljon förlades i augusti 1961 till Kitonaflygbasen tio mil väster om hamnstaden Matadi.

Le Congo d'aujourd'hui
KIVU Paysage.

ELISABETHVILLE 21/7-61 ARTCOLOR

HESSAN!
TÄNKTE BARA SÄNDA NÅGRA
HÄLSNINGAR FRÅN MÖRKASTE
AFRIKA. HÄR HAR VI DET
VARMT OCH SEÖNT. HUR HAR
NI DET? DET VAR SYND
ATT NI INTE HANN FRAM
I TID, MEN DET GICK JU
BRA ÄNÖÅ. HJÄRTUGA HÄLS-
NINGAR TILL DIG OKALLE
FRÅN
Lasse

FRU MAY CARLSSON
BRUNSKOGS BACKEN 27
FARSTA
SWEDEN

Congo-Thill, Bruxelles
228 C

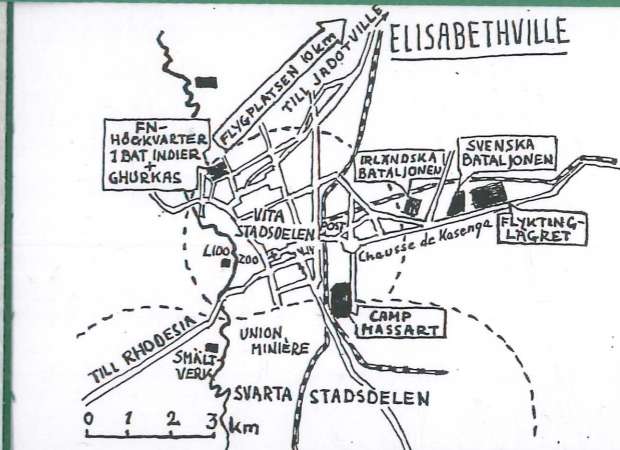
10c CONGO BELGE HIPPOPOTAMUS EQUITUS BELGISCHE CONGO

FN

AVEC LE PRÉSIDENT TSHOMBE
POUR LA VICTOIRE ET LA LIBERTÉ

30 BATA SVENSKA FN-BATALJONEN

Hessan!
Glen Hans Läderblom,
Anestad skola,
Främnestad,
Suede.

11/10 1961

MILITÄRBREV

SVERIGE SVENSKA FN-BATALJONEN KONGOKRISEN 1960-1964 GIVGIFTSFRITT FÄLTPOST

Avsändarens namn och adress:
Sgt 3128 Johansson
Shabshony T.P.C
So. F.W. Post. Kongo
Malmö I

Till Familjen
The Dietrich
Rönneholmsvägen 73 E
Malmö V

Militärbrevet är avsänt av Major Ulf Mide som var ställföreträdande bataljonschef för bataljon XII mellan juni - december 1961.

MILITÄRBREV

SVERIGE SVENSKA FN-BATALJONEN KONGOKRISEN 1960-1964 GIVGIFTSFRITT FÄLTPOST

Avsändarens namn och adress:
Major Mide
So F.W. Post
Vungo
Malmö I

Till Ingeniör och Fru
Lena Mide
Kronbygatan 6
Malmö
Suede

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

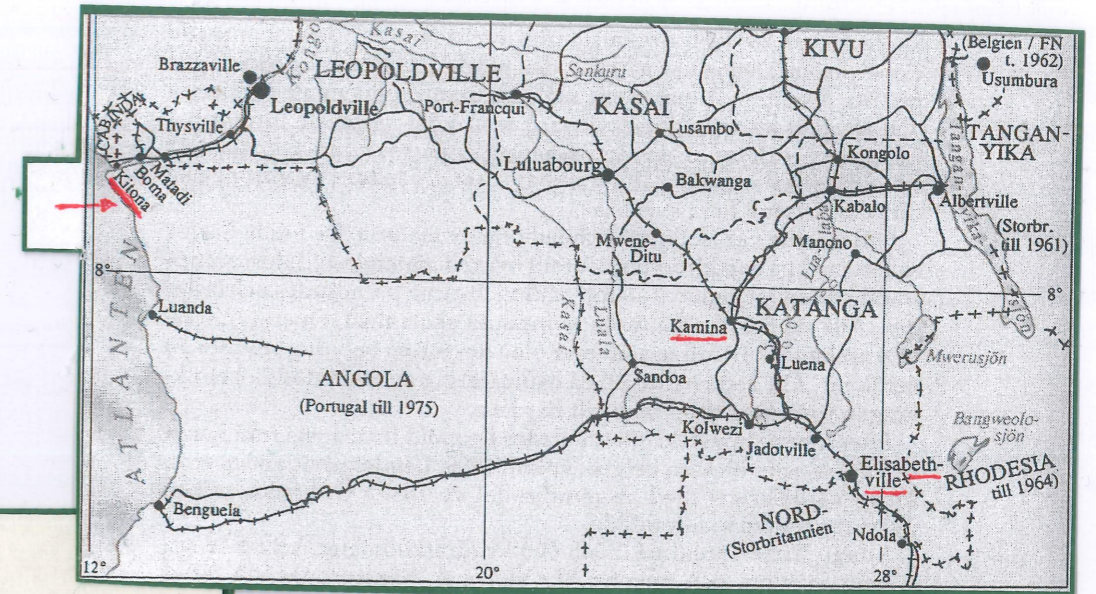
Bataljon XII, Kitonabasen aug 1961 - 24/10 1961

I början av augusti 1961 skickades ett förstärkt kompani om 245 man från bataljonen XII i Elisabethville till den tidigare belgiska militärbasen Kitona vid Kongoflodens mynning, ca tio mil nedanför hamnstaden Matadi. Uppgiften var här att bevaka militärbasen som de belgiska militärerna tvingats lämna. Bataljonspastorn Josef Lagergren följde med kompaniet hit eftersom han arbetat här som missionär för Svenska Missionsförbundet och därför behärskade språket kikongo som lokalbefolkningen talade. Den 24 oktober var uppdraget i Kitona för kompaniet slut och de svenska FN-soldaterna fick återvända till Elisabethville, där de stannade drygt en månad innan det var dags för hemresan till Sverige den 15 december.

En av soldaterna i kompaniet var Lennart Johansson som skickade brevet nedan till sin kompis Bo Nilsson i Borås.

Bataljonspastor Josef Lagergren.

Pase De Kitona den 4 aug - 61

Hej Bo!

Jag befinner mig på före detta belgiska militärbasen Kitona som förskattas av FN. Baren som mäter hela tre mil i omkrets är inte helt färdigbyggd, den skulle blivit natos största bar. Baren ligger vid Kongoflodens mynning en mil från orten Bomana.

Vi finns utmärkt här, gör vakt en vecka i laget och har redan fysisk träning och en del annan tjänst. Vi brukar äta mer till Atlanten och bada ett par eftermiddagar under den vaktfria veckan. Här är inte så varmt som i Elisabethville det blåser en härlig fläckande havsbris som gör att det inte blir en sådan tryckande värme som i Geo och Elisabethville.

Suede
Boras
Lennart Johansson 32
Bo Nilsson

3554 Johansson 3 Komp 3 plut svenska FN Bat XII
Kitona Kongo Malmö

3116 KALL

ARTCOLOR
KITONA, ATLANTKUSTEN
Hej Arvid! 14 aug - 61

Sänder dig en hälsning från Kongo som jag trodde du är ett underbart vackert klimat med solken boreala dag och ca 25 varmt. Jag tror det mycke bra väl och tror alldeles utmärkt fint trots språk svårigheter och klimatfrändringarna.

Hälsningar Cummar

Le Congo d'aujourd'hui
KIVU Village

3116 KALL

HEJ
ARVID JAHNARSSON
DÖSEBACKA
ROMELANDA
SUEDE

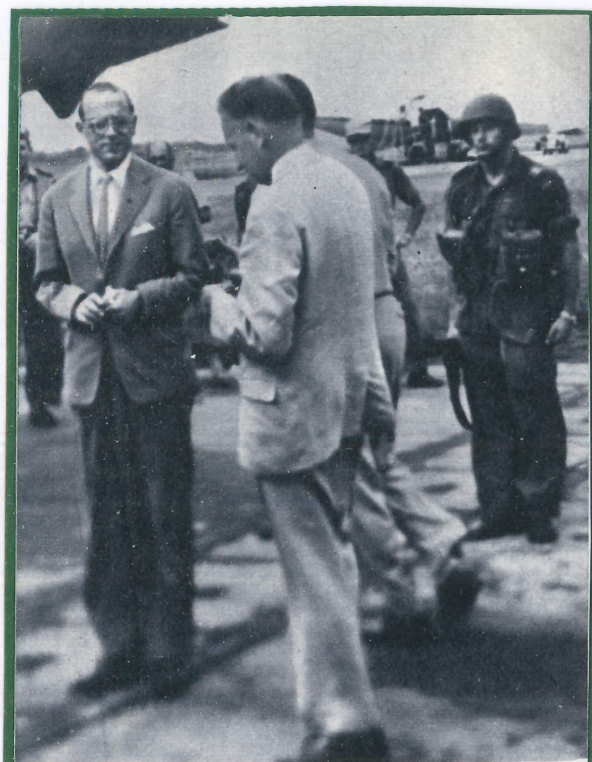
ORGANISATION DES NATIONS UNIES
AUG 16 1961
CONGO
Congo-Phil., Bruxelles

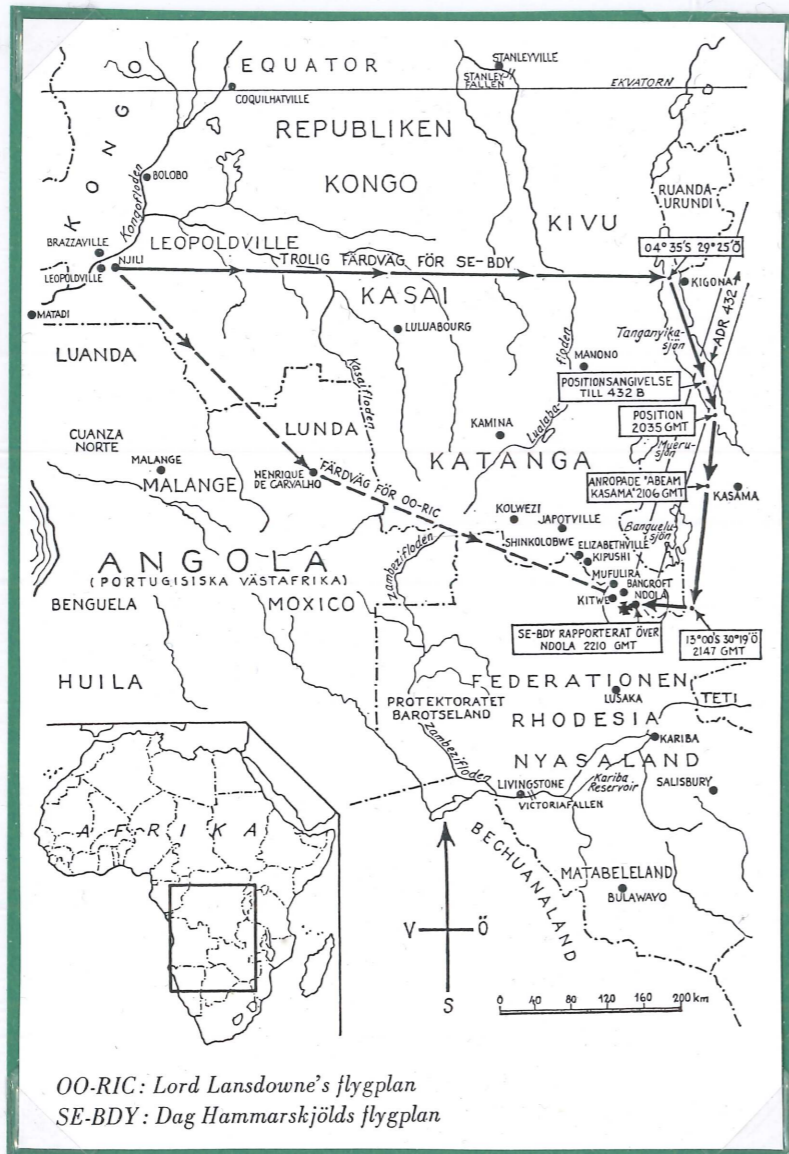
Sverige och Kongo Krisen 1960-1964

Dag Hammarskjölds död

På eftermiddagen den 17 september 1961 gick FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld på Ndjili-flygplatsen utanför Léopoldville ombord på flygplanet "Albertina" SE-BDY. Hammarskjöld åtföljdes av femton FN-tjänstemän och skulle resa till Ndola för att träffa utbrytarstaten Katangas president Moise Tshombe. Planet ägdes av det svenska flygbolaget Transair och var chartrat av FN. Besättningen utgjordes av tre rutinerade svenska piloter som alla var flygkapten. Under de närmast föregående dagarna hade allvariga strider blossat upp mellan FN-styrkorna och Katangas legosoldater. Syftet med Hammarskjölds resa var att försöka förhandla fram ett vapenstillstånd. Resan hade förberetts i största hemlighet. Flygplanet skulle göra en extra omväg för att undgå att upptäckas av Katangas flyg. Efter sex timmars flygning var planet framme och meddelade över radion att man påbörjat inflygningen. Därefter upphörde radiokontakten. Det dröjde ända tills morgonen därpå innan man upptäckte resterna av planet. Detta hade störtat och totalförstörts. Dag Hammarskjöld och ytterligare fjorton personer hittades döda. Orsaken till flygolyckan blev aldrig helt klarlagd. En teori är att Katangas flyg hade lyckats att skjuta ner planet, en annan att olyckan berodde på att av planets besättning hade gjort en missbedömning vid landningen.

Ledaren för FN:s verksamhet i Kongo, docent Sture Linnér, följde vännen Dag Hammarskjöld till flygplanet som skulle ha gått till Ndola.

OO-RIC: Lord Lansdowne's flygplan
SE-BDY: Dag Hammarskjölds flygplan

Generalsekreterare Dag Hammarskjöld anländer till Elisabethville den 12 september 1961. Till vänster om Hammarskjöld syns premiärminister Adoula och general Mobutu och till höger om honom syns ONUCs befälhavare general Sean Mac Eoin. Mellan Mobutu och Adoula skymtar chefen för FN:s civila verksamhet i Kongo Sture Linnér.

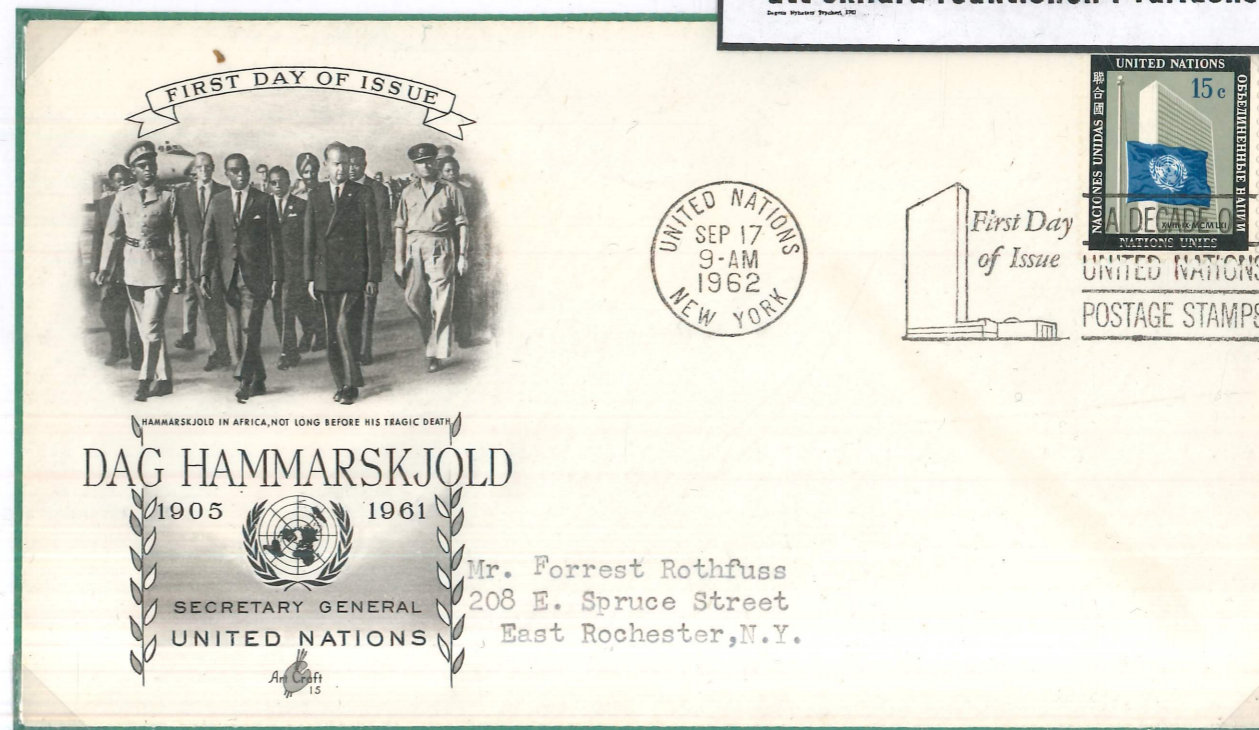
Minnessten på den plats där flygplanet "Albertina" SE-BDY störtade den 18/9 1961 utanför Ndola i nuvarande Zambia.

DAGENS NYHETER

Hammarskjöld DÖD

Dag Hammarskjöld omkom vid en flygolycka i Rhodesia natten till måndagen. Det störtade planet fördes av en svensk besättning. Hammarskjöld var på väg till Ndola för att konferera med Katangas president Tshombe. **DN:s utsände** i Rhodesia och Kongo lämnar rapport om olyckan i tisdagens tidning. Dessutom kommer tidningens korrespondenter att skildra reaktionen i världens huvudstäder.

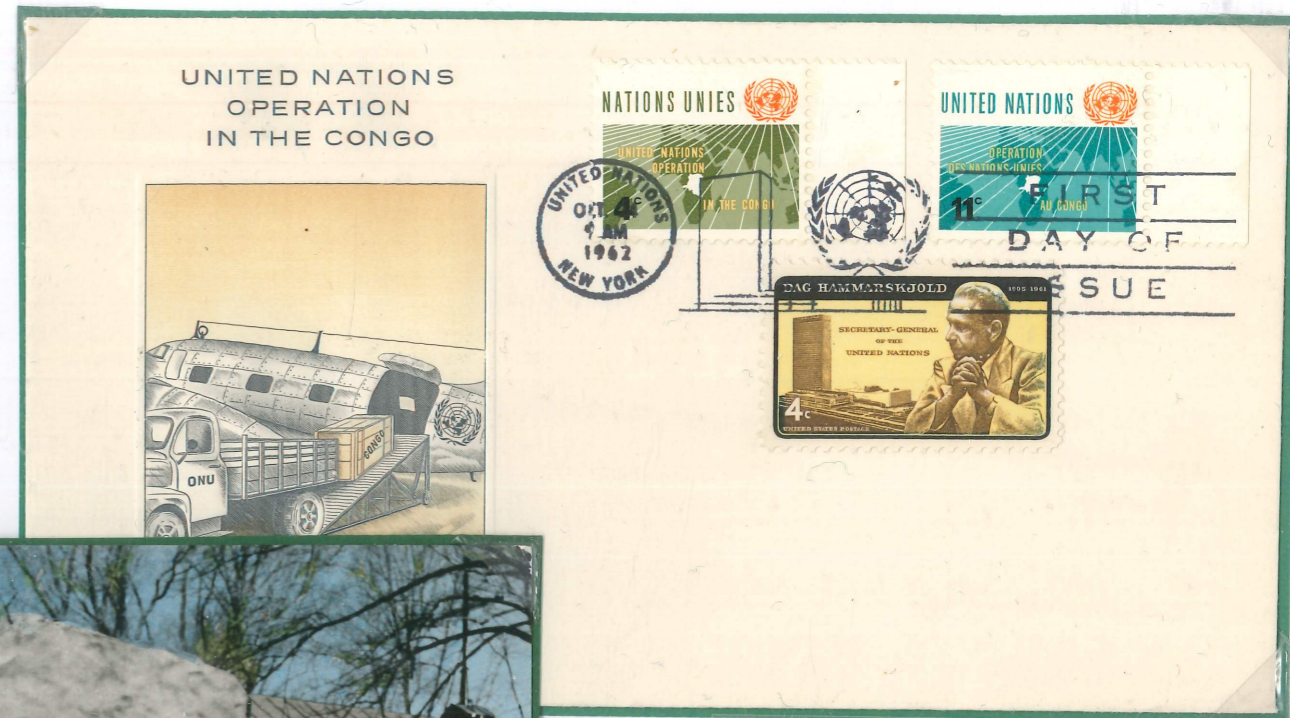

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

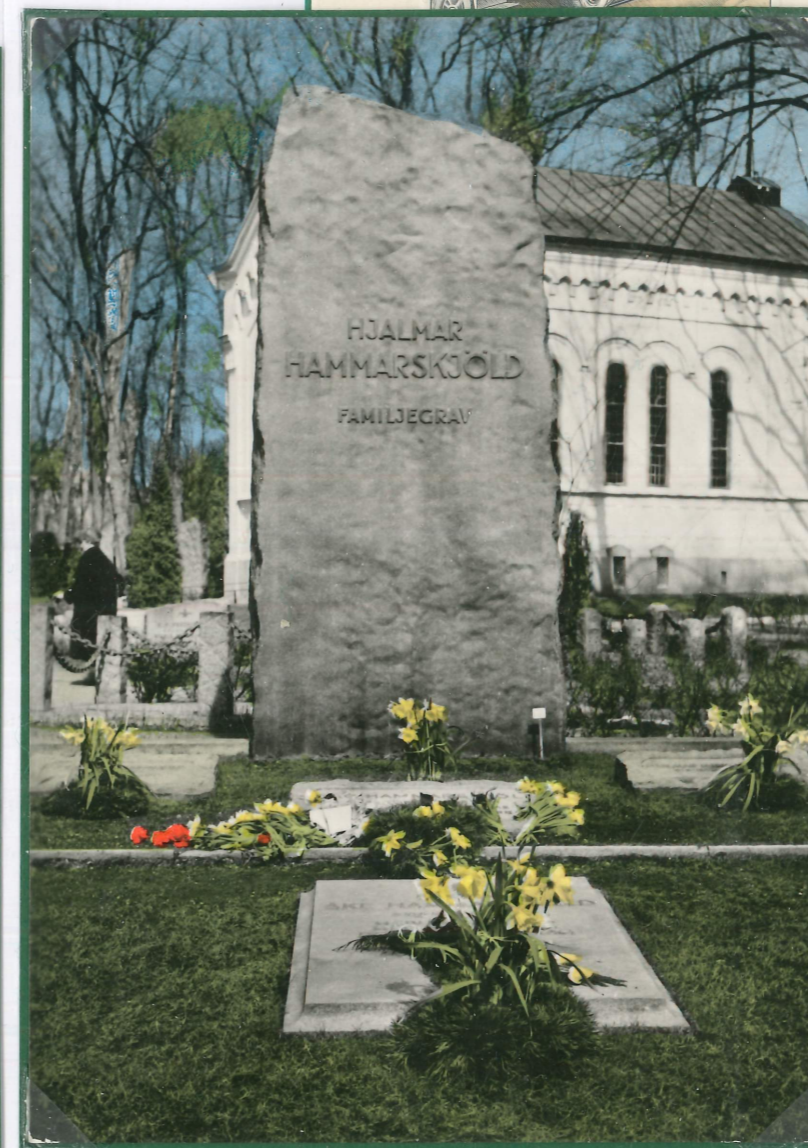
Dag Hammarskjölds död

Klockan 00.15 den 18 september 1961 kraschade ett FN-plan med Dag Hammarskjöld ombord 15 kilometer från flygplatsen i Ndola i Nordrhodesia. Omständigheterna vid flygkraschen är ännu efter över 50 år oklara. I flera böcker och många tidningsartiklar har det spekulerats över vad som egentligen hände. Det finns tre olycksteorier: 1) Piloten missbedömer höjden vid landningen och flyger in i ett höjdparti. 2) Något dramatiskt inträffar ombord på planet som stör besättningen. 3) Planet attackeras utifrån. (Ett stridsflygplan försöker tvinga planet att ändra kurs eller skjuter ner det. Planet beskjuts från marken.)

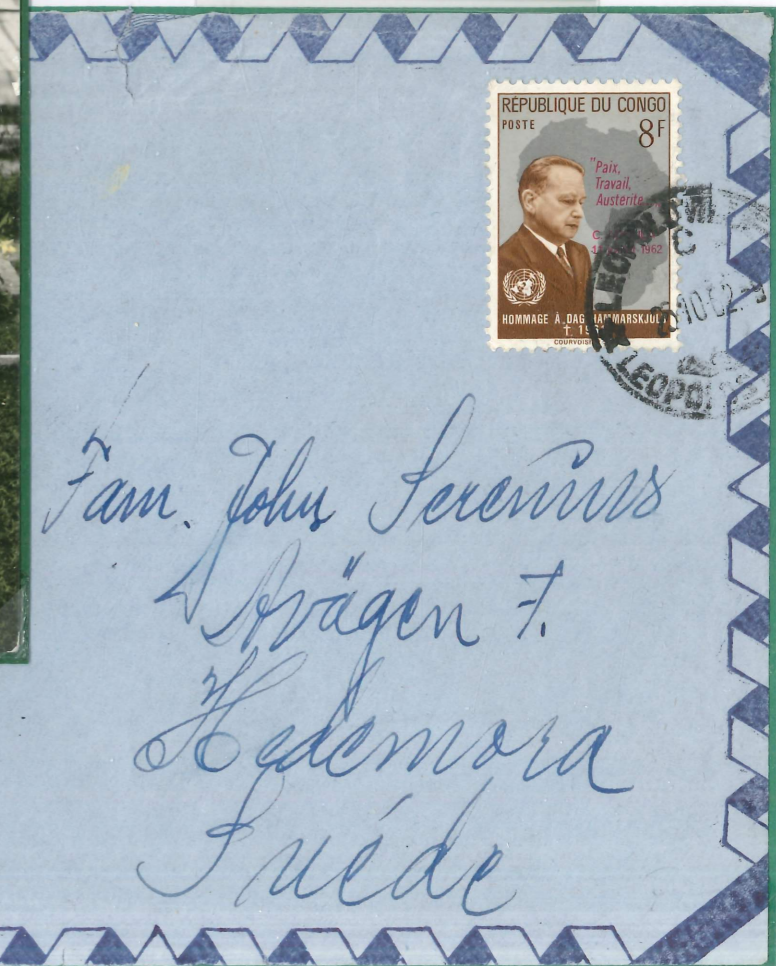
Ombord på planer fanns 16 personer som alla omkom. Nio kom från Sverige: Lars Litton, flygstyrman; Harald Noork, steward; Per Edvald Persson, FN-soldat; Karl Erik Rosén, radiooperatör; Nils-Eric Åhréus, flygkapten, Per Hallonquist, flygkapten; Stig Olof Hjelte, FN-soldat. De övriga ombord var amerikanerna William Ranallo, livvakt; Heinrich Wieschoff, FN-tjänsteman och Vladimir Fabry, FN-tjänsteman. Från Haiti kom Serge Barrau, säkerhetsman och Harold Julie, säkerhetsman. Från Irland kom Francis Eivers, säkerhetsman och från Canade planets enda kvinnliga passagerare Alice Lalande, sekreterare.

Mörkklagda fakta efter dödskrasch

Dag Hammarskjöld jordfästes i Uppsala domkyrka och den sista vilan blev i familjegraven i Uppsala.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Hammar skjölds död på frimärken och vykort

Den 20 januari 1962 gav Kongos postverk ut en serie frimärken till minnet av Dag Hammarskjöld.

President Kasavubu fanns med när man samtidigt ville fira två sedan Kongos självständighet.

TILL MINNE AV DAG HAMMARSKJÖLD

Motivet på detta vykort är en textilkomposition utförd av konstnären Gerhard Wihlborg. Det finns på väggen hos Sparbanken Syd och vykortet framställdes med anledning av 100-årsjubileumet av Dag Hammarskjölds födelse. Motiven visar bilder från Hammar skjölds liv och verksamhet.

<u>Längst till vänster</u>	<u>Vänstra bilden</u>	<u>Mitten</u>
Backåkra i Skåne	Uppsala slott med studenter	FNs emblem

<u>Högra bilden</u>	<u>Längst till höger</u>
Flygolyckan i Ndola 1961	Meditationsrummet i FN-huset, New York

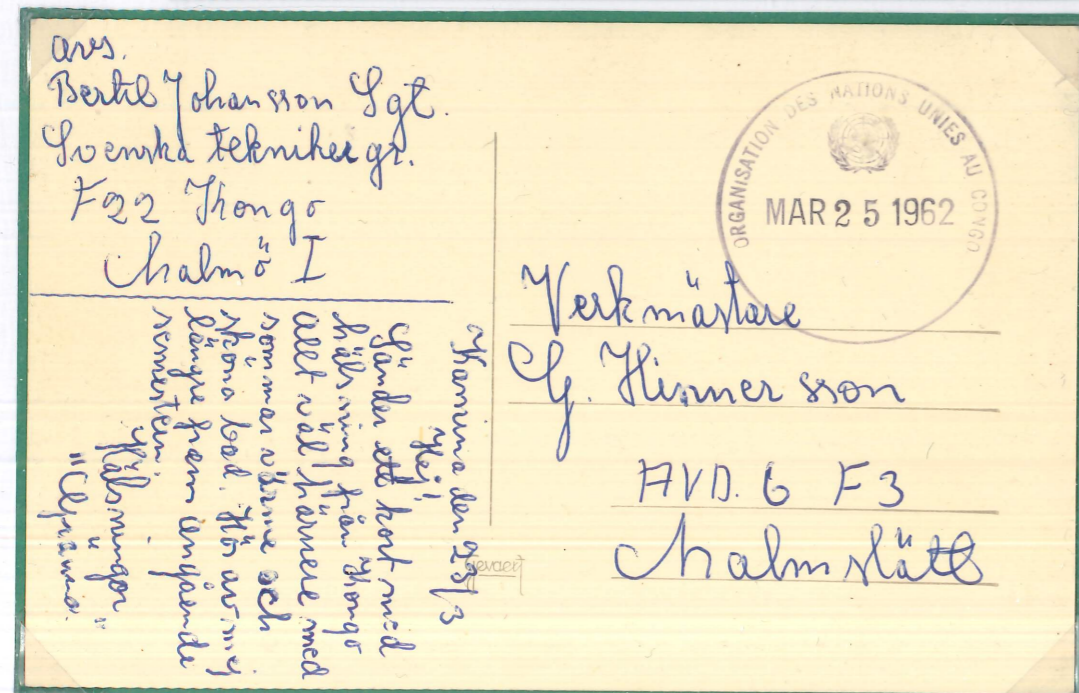
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

F22, september 1961 - augusti 1963

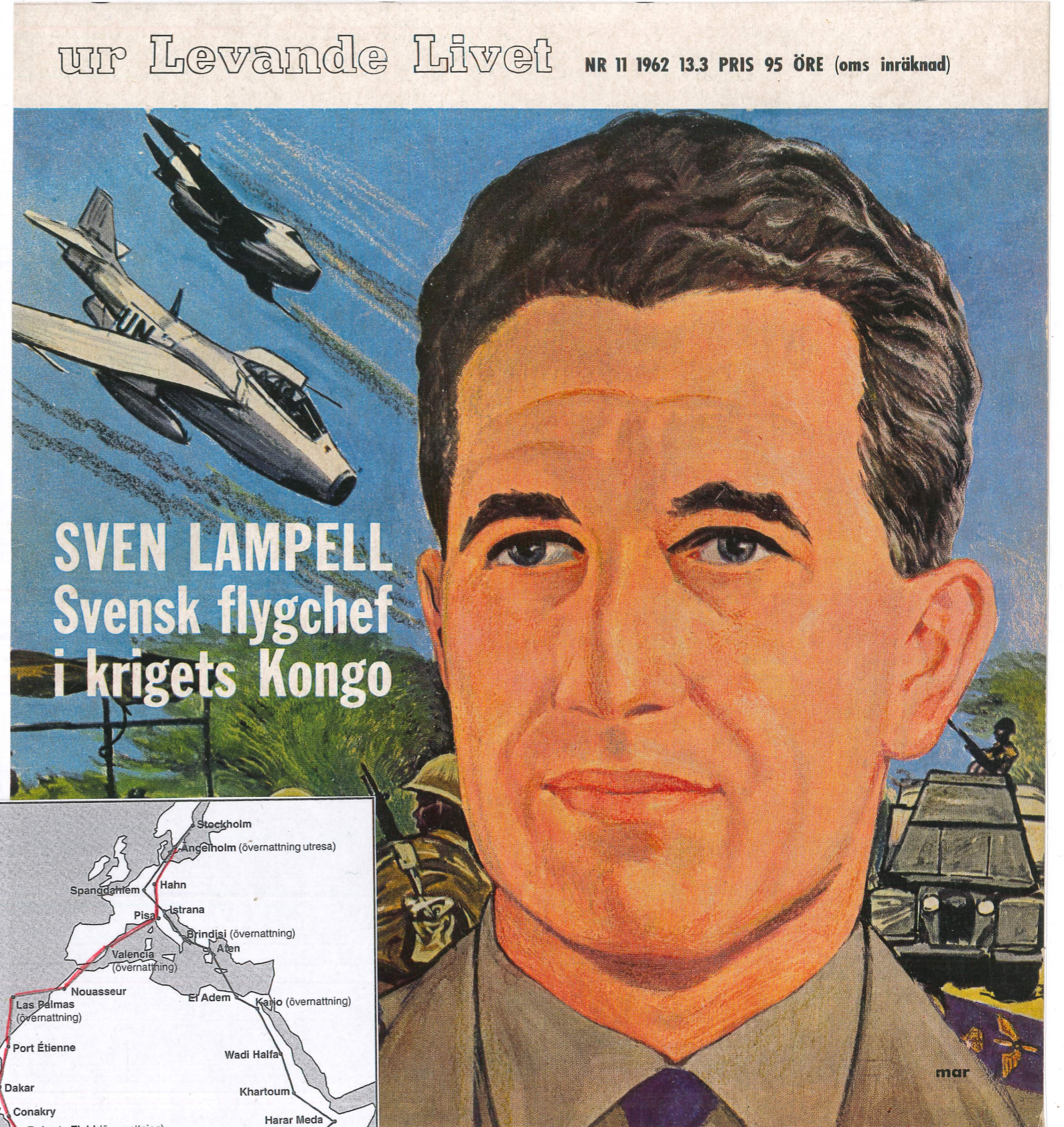
Redan innan Dag Hammarskjöld gav sig iväg på sin sista resa hade man på FN håll börjat planera för att använda jaktflygplan mot Katangas flygstyrkor. När en begäran om svenska jaktplan kom till den svenska regeringen två dagar efter Hammarskjölds död blev svaret positivt. Omedelbart efter regeringsbeslutet den 22 september söktes svenska frivilliga piloter via radio och tidningar. Förbandet kom att omfatta 39 man och kallades *UN Fighter Squadron F22*.

De svenska jaktplanen av typ Saab J29 F Tunnan som sändes iväg landade i Léopoldville den 4 oktober. Efter några dagar i Léopoldville omplacerades förbandet till Luluabourg. Skälet var att denna bas låg närmare Katanga men utanför Katanga-flygets räckvidd. Den första månaden blev lugn med övning och uppvisning.

Den 6 december sattes de första "flygande tunnorna" in i strid. Efter detta anfall skedde en ny omplacering, den gången till Kamina ännu närmare Katanga. I början av mars 1962 skedde avlösning av personalen. Nio man hade ansökt om förlängd anställning. F22 bestod efter avlösningen av drygt 50 man, av vilka 7 var piloter, 8 tekniker och 11 mekaniker. Ytterligare en del utbyten av personal skedde fram till augusti 1963, då verksamheten avvecklades.

Bertil Johansson arbetade som flygtekniker vid F22 Kamina. Han var i Kongo mellan 6/2 - 7/9 1962.

Karta som visar F22s nedflygning till Kongo hösten 1961 (svart linje) och sedan hemflygningen till Sverige våren 1963 (röd linje).

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

F22, september 1961 - augusti 1963

Chefen, överste Sven Lampell, på Akropolis vid mellanlandning i Atén.

TUNNAN HÖLL MÅTTET

För första gången har svenskt flyg gått till attack. Det skedde i Kongo, där man snabbt krossade Katangas flyg. De gamla Tunnorna visade sig hålla måttet — liksom piloterna.

Av LEIF PERSSON Foto: Sven Lampell

Männen i Tunnorna — ja, det är framför allt de svenska piloter som flyger J 29 B i det oroliga Kongo.

Än flyger gamla fåglar — och flyger mycket bra! För första gången har ett svenskt stridsflygplan provats i nånting som liknat ett riktigt krig.

Överste Sven Lampell, chef för den svenska flygstyrkan i Kongo: — Ja, man kan tala om krig, åtminstone så som förhållandena var i december. En mängd olyckliga omständigheter gjorde att situationen tillspetsades.

Sju piloter hade tagit anställning hos FN med överste Lampell

som chef. Resten av fyrtiofem-mannagruppen var tekniker och radarpersonal — utom överstelöjtnant Sven-Erik Everstål, som förde befälet över hela det svenska förbandet.

Själv gjorde överste Lampell bara en del rekognoseringsflygningar. Mest sysslade han med stabstjänst. J 29 B klarade alltså sitt elddop exakt enligt beräkningarna.

Tunnan är tekniskt lättkött, driftsäker, fältmässig, stryktålig och robust. Allt det gör den mer än väl skickad just för sådana uppdrag den fick i Kongo under december månad. Att den sedan börjar bli föråldrad här hemma har ingen betydelse.

Inga allvarliga haveritillbud har hittills inträffat nere i Kongo. Det katangesiska flygvapnet blev så

gott som helt utslaget vid en svensk attack mot den bas fienden hade upprättat. En enda gång blev ett svenskt flygplan skadat under striderna — av en kula från marken! Den träffade en av Tunnorna i fälltanken men slog bara upp ett ofarligt hål.

Om ett haveri inträffat skulle en stor räddningsapparat genast satts i gång. Och så här skulle det i så fall ha gått till:

● Föraren anmäler per radio att han skall hoppa, ger sin ungefärliga position och styr så långt bort från fiendens linjer som möjligt;

● en C 46 (en av Transairs Curtiss Wright) befinner sig alltid i luften över en viss punkt under operationerna, snappar genast upp nödmeddelandet och styr mot den position piloten i Tunnan angett;

● samtidigt startar två helikoptrar från den svenska basen;

● när Tunnans förare nått marken sätter han i gång en Sara nödsändare, piloterna i Curtiss Wright uppfattar signalerna och cirklar över nedslagsområdet för att vägleda helikoptrarna.

Dessutom har svenskarna upprättat en radarstation i Kamina-basen. När en J 29 lämnar radarns räckviddsområde måste piloten per radio anmäla sig till basen. Och det gör han över en punkt som bestämts på förhand.

Vårt uppdrag i Kongo har bevisat att de svensktillverkade flygplanen är av bästa klass och att de svenska piloterna har en utbildning och en kunnighet som svarar mot högt ställda krav, säger överste Lampell.

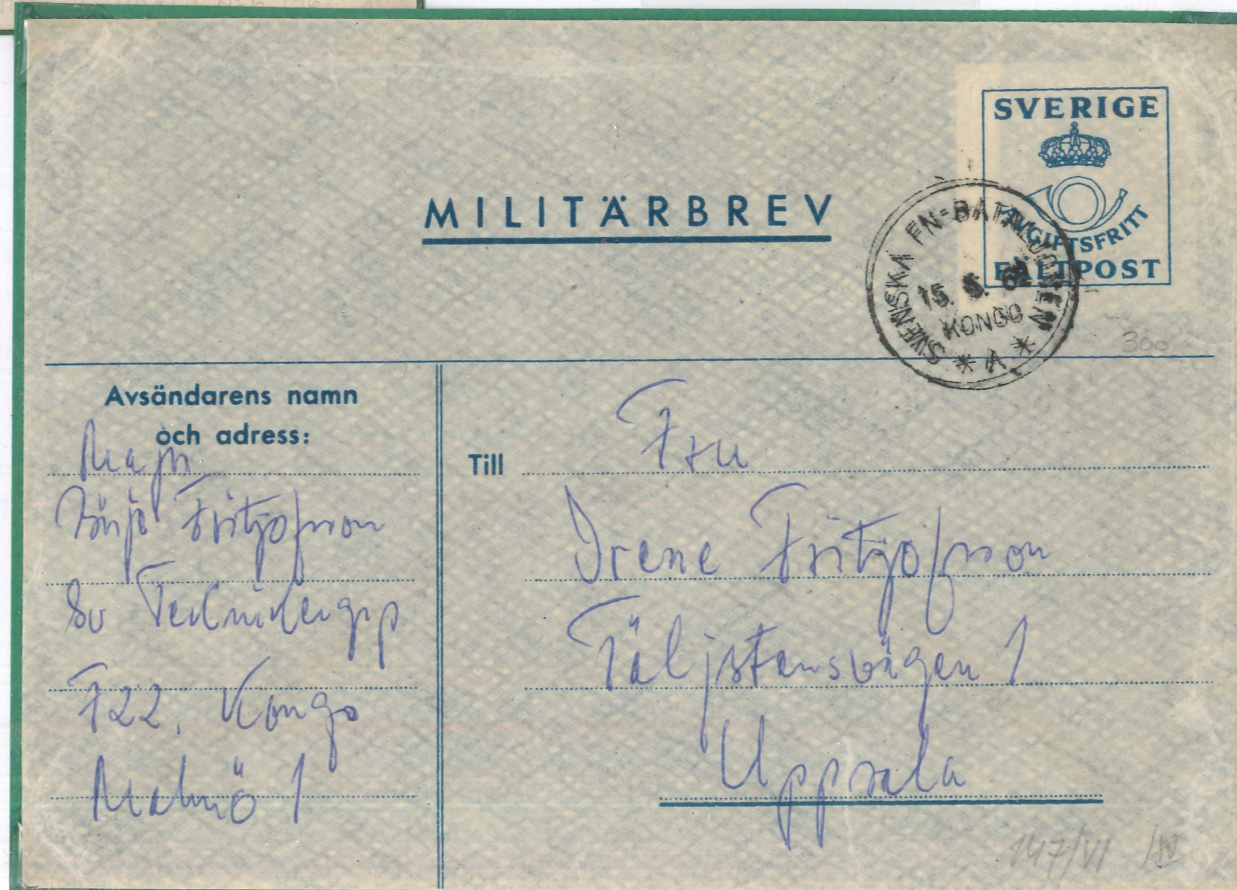
Från tidningen "Teknikens Värld nr 26 1962".

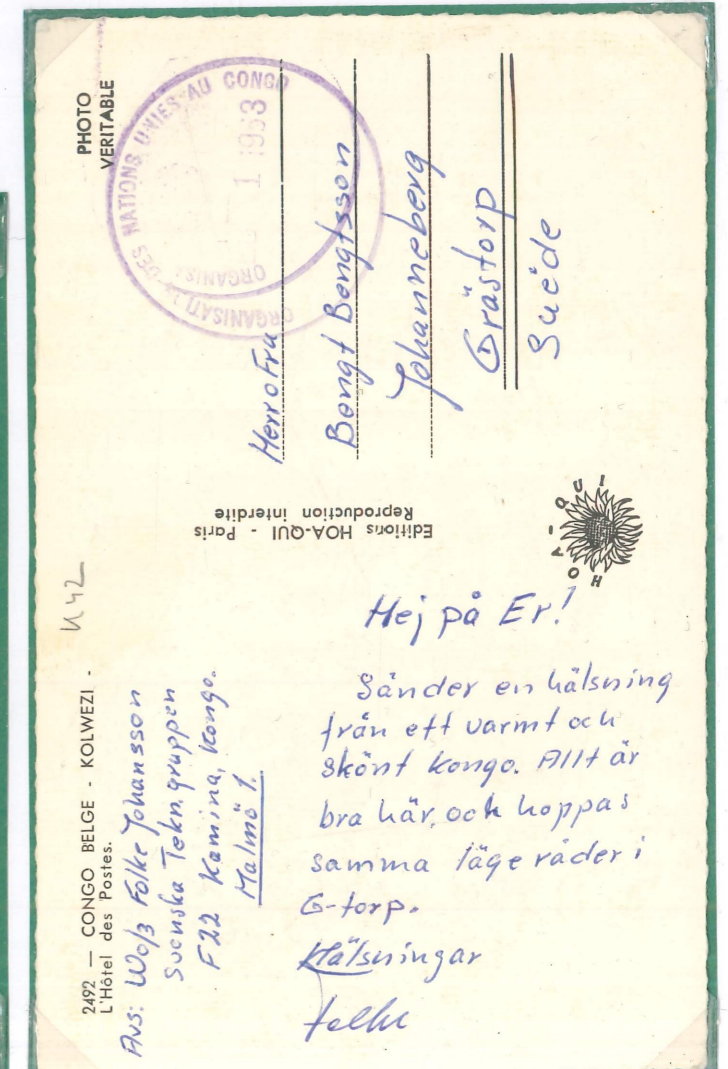
En del av förbandet "UN Fighter Squadron F22" efter ankomsten till Ndjiliflygplatsen i Léopoldville oktober 1962.

Sergeant Staffan Håkanson arbetade som fototolk vid F22 i Kamina. Han var i Kongo mellan 24/10 1962 - 22/4 1963.

Major Börje Fritofsson var chef för F22 mellan 22/2 till 31/8 1962 och ersatte Överste Sven Lampell.

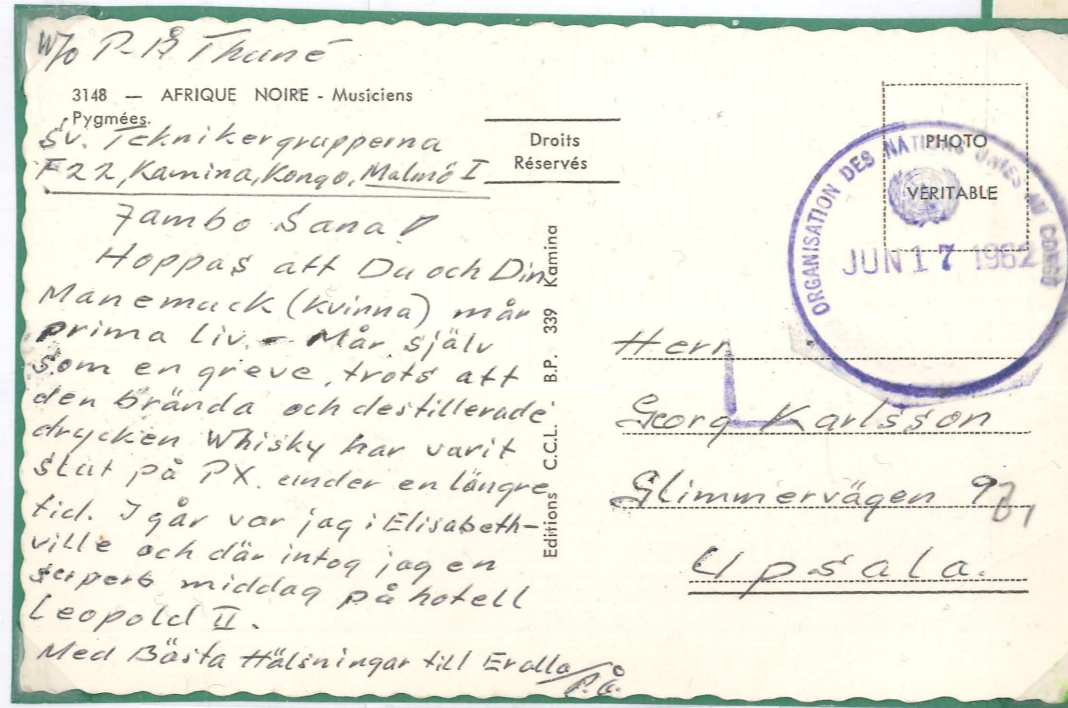

Folke Johansson arbetade som flygtekniker vid F22 i Kamina. Han var i Kongo mellan 3/1 - 14/9 1963.

Sverige och Kongo Krisen 1960-1964

F22, september 1961 - augusti 1963

Per-Åke Thuné arbetade som vapentekniker vid F22 i Kamina. Han var i Kongo mellan 26/2 - 1/9 1962.

Stig Strandqvist arbetade som flygtekniker vid F22/ATB Kamina. Han var i Kongo mellan 4/2 - 14/9 1963.

Hans Adersson arbetade som flygtekniker vid F22 Kamina. Han var i Kongo mellan 21/8 1962 - 21/2 1963.

Flygteknikern Hasse Andersson skickade ett aérogramme till Rustmästare Bob Johansson som var inlagd på Sanatoriet i Mälilla kyrkby. Det gäller ju att skriva lite spännande saker när man skrev från Kongo. Han avslutar sitt brev med att berätta om vädret och ormar. Det gäller ju att imponera lite:

..... Vädret har varit lite växlande denna veckan. Mycket åska och riktig åska too. Det smäller utav bara den och så är det borta. Ormarna har börjat dyka upp runt husen. Ganska otrevligt. Alla är ju giftiga. I regel har man bara 3 minuter kvar i Afrika om man har otur. Bu! Här finns en orm som heter "spottande kobra". Den spottar prick i ögonen på 5 meters håll. Sedan är man blind. Ja det låter hemskt men nu är jag försiktig. Första tiden tänkte man inte på det men nu ser man sig om varje dag. Hälsningar Hasse

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

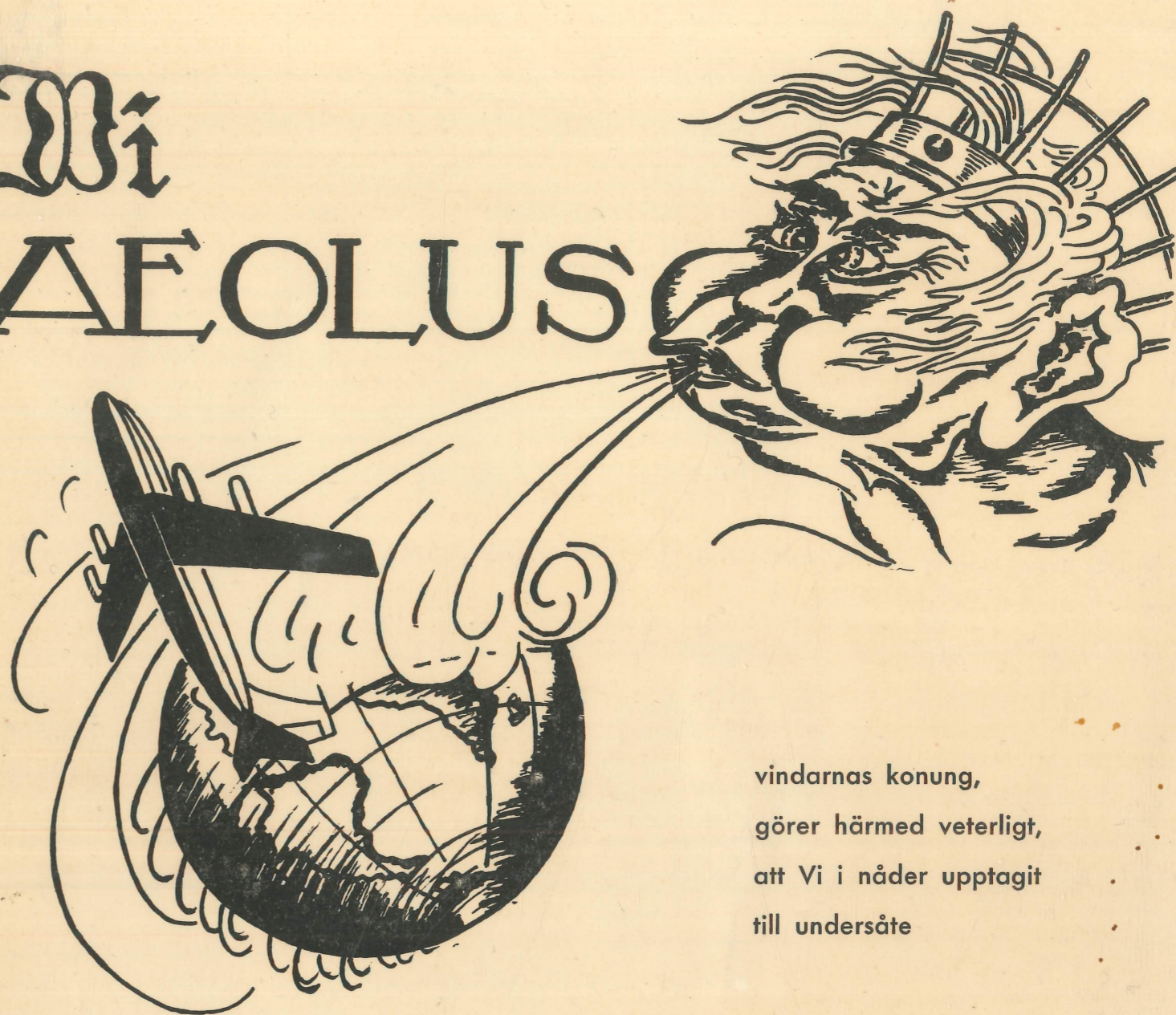
Bataljon XIV, 15/12 - 1/5 1962

Under våren 1962 började det komma klagomål från den svenska Bataljon XIV i Elisabethville. Man ansåg att arbetsförhållandena blivit alltför påfrestande, både psykiskt och fysiskt och hävdade att det var orimligt att svenskarna ensamma skulle ansvara för det stora flyktinglägret vid flygplatsen. FN:s ledning i Léopoldville beslutade därför den 29 mars 1962 om en omflyttning. Den svenska bataljonen förflyttades och fick ersätta en hemvändande indisk bataljon som varit stationerad vid Kamina-basen. I april var svenskarna installerade i Kamina där en av deras första arbetsuppgifter blev att hjälpa till att evakuera en del av flyktingarna från lägret i Elisabethville som tillhörde balubastammen. De transporterades hem till Kasaprovinzen med järnväg genom att två fulla tåg avgick per vecka.

Den 215 1962 reste den Svenska FN-bataljonen XVI från Arlanda till Kongo för att ersätta Bataljon XIV. De fick flyga med en amerikansk DC-6 tillhörande Military Air Transport Service (MATS). Den första delen av resan startade på Arlanda och fortsatte sedan till Wheelus Airbase i Libyen. Därifrån vidare tvärs över Sahara till Kano i Nigeria och därifrån till Léopoldville i det nyligen självständiga République du Congo. Från landets huvudstad gjorde man sedan den sista flygresan till Kaminabasen i provinsen Katanga. På sträckan mellan Kano - Léopoldville passerade flygplanet Ekvatorn och planetns passagerare erhöll därefter beviset AEOLUS som utvecklades den 4 maj 1962 av major Nils-Gunnar Olivenbaum. AEOLUS var namnet på en grekisk Gud som vaktade vindarna och kungen på ön Aeolia som var en av Liparaöarna nära Sicilien.

Vi AEOLUS

vindarnas konung,
görer härmed veterligt,
att Vi i nåder upptagit
till undersäte

Herr Yngve Andersson
sedan han den 4/5 1962 passerat Ekvatorn. Rätt åtnjutes för
honom att befara allt luftrum och därunder liggande hav och land.

Givet Ekvatorn den 4/5 1962

AEOLUS

Ex officio: NSO

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon XVI, 2/5 - 10/10 1962

I Kamina fick Bataljon XVI samarbeta med FN-folk från Norge, Kanada, Indien och Ghana. I augusti anlände även en bataljon från ANC (Armée Nationale Congolaise). Det spända läget i landet innebar att FN-svenskarna inte kunde beviljas några permissioner utan fick tillbringa all sin tid inom Kamina-basen. Bataljonens arbetsuppgifter var att bevaka flygplatsen och arbete med dess försörjning. Alla förnödenheter och all flygbensin måste flygas in. En del matvaror hämtades från en farm som FN drev i närheten. I augusti 1962 blev bristen på öl kännbar för den svenska bataljonen. Då återstod tolvhundra burkar att under sex veckor fördelas på sjuhundra man. Fritiden användes till att bada i poolen, bevista de filmvisningar som ordnades av kanadensarna och lyssna på musik från den egna radiostationen, "Radio Kamina".

Den allvarligaste situationen under 1962 med svenskar inblandade inträffade i september. Då blev en DC-3:a med svensk besättning av misstag nedskjuten av ANC-styrkor i nordöstra Katanga. Planet kom från F22 på Kamina och totalförstördes. Två man ur den svenska besättningen dödades.

L'AFRIQUE EN COULEURS
3213 - Village sous les Palmes
AFRICA IN PICTURES
Village under the palm-trees

Editions HOA:QUI - Reprint, interdite

MEXICHROME

LEOPOLDVILLE
LEOPOLDSTADT
6F
CONGO BELGE

Handwritten text in French:
Ma page est un hommage à
ce pays si merveilleux, et
surtout à ses gens, si
sages et si accueillants.
Ici, l'air est si bon, et
le soleil si doux. Les
palmiers sont si beaux.
C'est un paradis.
Je suis si heureux d'être
ici. Merci à tous.
Hälsningar från
Bataljon XVI

Handwritten address:
Knut Schulze
Kat. Baugata 40 44.
Stockholms 50

Sjukhuset och det närliggande klostret byggdes tillsammans med de andra byggnaderna på Kamina-basen i början av 1950-talet. Under oroligheterna i samband med självständigheten tvingades den belgiska personalen att lämna sjukhuset och driften övertogs efter en tid av norsk FN-personal. En fjärdedel av sjukhusets platser reserverades då för sjuka eller skadade FN-anställda medan resten erbjöds sjuka kongoleser. Utöver nunnorna arbetade över 100 kongoleser och nio belgiska nunnor på sjukhuset. Nunnorna kom från det katolska klostret som var byggt intill sjukhuset.

Kamina 22/5-62
2541 - CONGO BELGE - Région de
LEOPOLDVILLE - Chutes Guillaume.

NOBELPRIS 1901
RÖNTGEN
PRUDHOMME
VON KREHNING
VANT HOFF

SVERIGE 20
KONGO
SVEA

Handwritten text:
Fleg!
Efter en underbar flyg-
resa, så har man nu
kommit ner till Afrika.
Jag kom hit till Kamina
3 maj, så man har varit
här ett tag.
Här är det allt lugnt
och fridfullt. Hälsan
och humöret är på
toppen. Hälsan Reinhold

Handwritten address:
Personalen
Sjukhuset
Pockhusplatsen
Fock
Göteborg!
Sweden

Editions HOA:QUI - Paris
Reproduction interdite

Pahlisson Cpl
NAME - NOM RANK - GRADE
577 3004 Svcd Bn
SERIAL NO. - NO. MATRICULE UNIT - UNITE
Congo Malmö
BPO - BPB DATE

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
MAY 11 1962
Herr Sven Ingemar Helquist
Knutstorpsgatan 87
Malmö
Sweden

AEROGRAM
FLYPOST
PAR AVION

Sverige 5
SVERIGE

SVENSKA FN-BATALJONEN
KONGO
7. 9. 62
A

Herr Per Carlsson
Box 60
Lysekil
Sverige.

För de svenska FN-bataljonerna XVI, XVIII, XX tog alla vykort från Kongo slut. Istället tryckte man nu i Sverige nya vykort för FN-personalen bl.a. med motiv från kongobyn Songo Mongo som låg nära Kaminabasen. På adressidan står det - Hälsning från FN-Bataljonen, Congo.

Sverige och Kongo Krisen 1960-1964

Bataljon XVI, 2/5 - 10/10 1962

Djungel-Telegrafan

var namnet på den stencilerade tidning som gavs ut av den svenska FN-bataljon som var stationerade i Kamina mellan 2/5 - 10/10 1962. Denna Bataljon XVI bestod av 671 man av vilka drygt en fjärdedel var så kallade rekapitulanter, dvs. de hade tidigare tillhört någon bataljon. På Kamina-basen fanns även ett femtiotal andra svenska FN-anställda ur teknikerkontingenten. Djungel-Telegrafan utkom varje fredag under 21 veckor. Upplagan var 350 ex. Varje kompani tilldelades 50 ex. och de svenska ingenjörssoldaterna och flygarna som tillhörde F22 fick 20 exemplar.

Under maj 1962 startade några entusiaster bland svenskarna en radiostation som fick namnet Radio Kamina. Man använde en gammal belgisk radiosändare som man lyckades få igång. Sveriges Radio bidrog med en del studioutrustning och en fjäderdriven, bärbar bandspelare för intervjuer. Piratradiostationen Radio Nord bistod med en del bandad musik med inlagd reklam och radiotillverkaren Luxor donerade ett 100-tal små radioapparater som fördelades bland personalen.

DJUNGEL-TELEGRAFEN   NUMMER 10 / SWED BN XVI K   Sid. 9

"This is Radio Kamina..."

EFTER ÅTSKILLIGA FÖDSLOVÅNDOR börjar nu Radio Kamina bli ett begrepp; dess toner strömmar nu ut från radioapparater och högtalare i bostäder, mässar och på posteringar, ja praktiskt taget överallt. Lätt har det sannerligen inte varit för pionjärerna att komma därefter. Nu skall man ju ingalunda slå sig till ro med vad som är, då så mycket finns att rätta till och förbättra.

SWED BN XVI K   NUMMER 2   UTG.: Red. Lars Borgström

RADIO KAMINA

YTTERLIGARE NÅGRA DAGARS avlyssningsprov, installationsarbeten och finjusteringar återstår innan Radio Kamina - basens egen rundradiostation - kan sända i full skala. Kapten Bertil Jernberg och tekniske chefen för det i FN-bataljonernas "historia" enastående projektet, fanjunkare Tore Andersson, håller på att trimma in stationen på 566 m mellanväg (530 kilocykler) som väntas bli den slutliga våglängden.

Som kommer procent ad "skv hållnir - Vi lokala Jernber "Radio

Avs: Gun Ohlsson 9/8 Ström Kapellgatan 31C Arboga.

3 19/7   Sva 23/7

SVERIGE SVARSMARKE FÄLTPOST

F.N. Soldat 16199 Lagerman

Stabskomp

Svenska F.N. Bataljonen

Kongo

Malmö!

Brevet till FN-soldaten 16199 Lagerman i bataljon XVI skickades ifrån Arboga 16/7 1962. Avsändaren var Gun Ohlsson som använde fältpostens svarsmärke i stället för frimärke. Denna möjlighet att skicka brev till Kongo var gratis och vanlig. Det var troligtvis brevets innehåll som gjorde att kuvertet kom att sparas.

era pr bilradio.   forts. på sid. 2 52

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon XVI, 2/5 - 10/10 1962

Missionärer som FN-tolkarna

I den svenska FN-styrkan i Kongo kom det totalt att finnas 84 tolkar. Antalet svenskar som både talade flytande franska och det afrikanska språket kiswahili, som talades i Katanga och de östra delarna av Kongo, var inte många. Den inskränkte till de svenska pingstmissionärer och deras barn som bodde eller hade bott i område. Till bataljon XVI knöts fyra missionärsättlingar som var tolkar. En av dessa var Lars-Martin Pettersson från Göteborg. Hans föräldrar hade arbetat på missionsstationen Lemera i Kivu-provinsen. Petterssons arbetsuppgift var att hjälpa till och tolka vid transporten av flyktingar från Elisabethville som skulle återvända till sina hembyar. En annan var den sjuttonårige Roland Tängström. Han var den yngste inom hela den svenska FN-styrkan i Kongo och hade ännu inte gjort sin militära grundutbildning. Han hade vuxit upp på missionsstationen Pinga där hans föräldrar hade arbetat och han hade under tre år varit elev på den fransktalande internatskolans för belgiska barn i Bukavu.

Missionär Paul Jacobssons tre äldsta söner blev alla tolkar åt de svenska FN-trupperna. Stig och Karl-Erik Jacobsson knöts båda till bataljon XVI. Stig var placerad på den farm som producerade grönsaker till FN-soldaterna. Farmen låg några kilometer söder om Kaminabasen. Vid förhandlingar mellan FN:s militärledning och borgmästaren i Kaminaville kallades Stig att tolka.

Kongo-Missionär Paul Jacobsson med familj.

Majken Bergman och Berta Samuel
Vårterminen 1965 i Bukavu, Kongo.

Permissionsresor

Flera artiklar i Djungel-Telegrafens handlar om de s.k. "leave-resorna". Efter en tjänstgöringsperiod hade FN-personalen rätt till en kortare permission. Man kunde då få följa med FN-flyg till Leopoldville eller Elisabethville, där det fanns speciella FN-lägenheter. Eller man kunde besöka nationalparkerna och missionsstationerna i Kivuprovinen. Ett reportage i Djungel-Telegrafens beskriver ett besök på missionsstationen Lemera där Lars-Martin Pettersson hade vuxit upp. Skolan där Majken Bergman arbetade besöktes även vid permissionsresorna.

SWED BN XVI K

NUMMER 11

27 JULI 1962

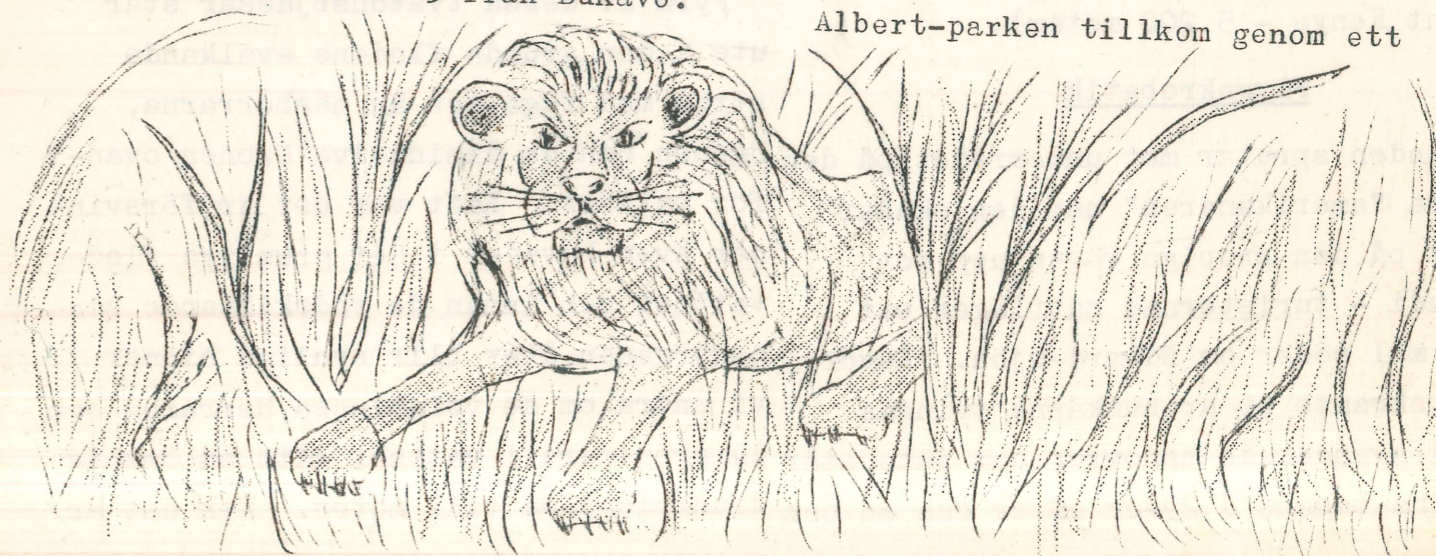
LÄNIGS LEJONSPÅR OCH ELEFANTSTIG...

- Djungel-Telegrafens utsände -

DEN SKUTTADE fram ur elefantgräset på höger sida om grusvägen, blev stående blickstill i högrest profil mitt i vår kurs. Den var kraftig över bogen, kroppsbyggnaden påminde om en älgs, hornen stod rakt upp. Den stirrade på oss med stora bruna ögon. Denna hästantilop eller Topi var det första i den långa rad stora djur som vi skulle möta i Albert-parken.

Vi? Ja, det var göteborgarna fänrik Lars-Martin Pettersson och löjtnant Lars Borgström och Radio Kaminas chefsreporter löjtnant Lennart Poignant. Och knappt en timme efter landningen hitom Goma-vulkanens sneda silhuett satt vi i en Ford 59 på väg till Parc National Albert - en av Kongos tre stora djur- och nationalparker, där hos wanyaruanda-, wafulero- och watwa-Afrikas säregna djur kan beskådas i fiken hade vi kommit sniffande över naturlig miljö på fria vidder. Kivus kullar i en DC 3 från Bukavo.

Albert-parken tillkom genom ett

aktuellt

för män NR 49 1962 4/12 95 ÖRE (oms. inräknad) DANMARK och NORGE 1:90

Flyghjälten
i Kongo
talar ut!

KAPTEN
ANDERS
LUNDQUIST

Resultatet av nedskjutningen av Dakotaplanet den 20/9 1962 var att de två sergeanterna P-O Solvestad och R G Colmgren omkom. Kapten Anders Lundqvist, löjtnant Billy Nilsson, sergeant Thorbjörn Bergh och sergeant Sven Kempe överlevde och erhöll i februari 1963 Vasamedaljen för sina insatser vid nedskjutningen.

VI JAGADES SOM DJUR I AFRIKAS DJUNGELNATT

Av BERNDT
von CORSWANT

Kapten Anders Lundquist skulle göra sin sista spaningstur över Kongo. Ombord på Dakotaplanet fanns tio man — och döden. Det var ett underverk att någon överlevde beskjutningen från de kongolesiska marktrupperna och nödlandningen som krossade planet. Men de som överlevt var inte räddade när de lyckades ta sig bort från det brinnande vraket. Då började jakten på dem som på vilda djur.

Gryning i Kongo. Morgonsolen glödgar skyn över djungeln. Dagen kommer snabbt. Afrika har föga mitt emellan. Antingen är det dag eller natt. Antingen vitt eller svart. Därför är det strid i Afrika.

Ingen skall säga annat än att den svenske flygaren Anders Lundquist kände lättnad när han anträdde Dakotaplanet den här morgonen. I sju månader hade han praktiskt taget varje dag flugit över det förvirrade krigets Kongo. Nu var FN-kontraktet slut. Bara en sista spaningstur. En solskenstur.

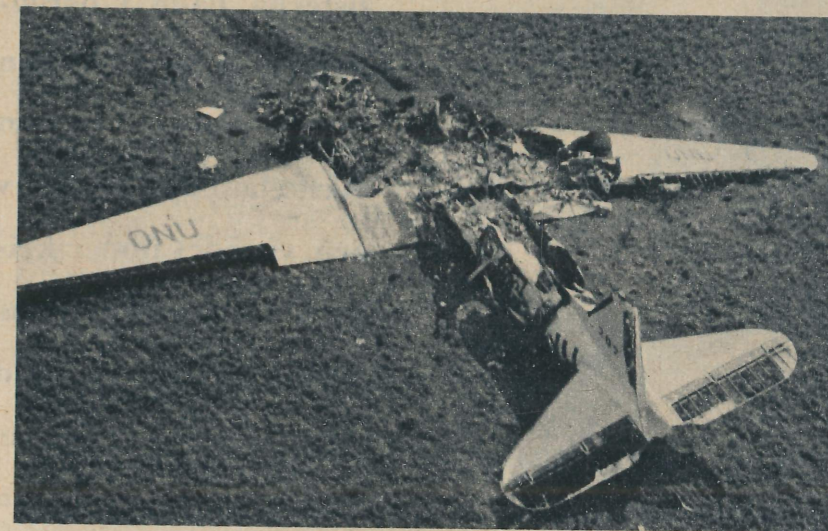
● Den sista resan — men döden smög ombord bland de tio i planet.

● Vid spakarna satt löjtnant Billy Nilsson och kapten Jan Toll. Den skägge Billy Nilsson var världsmästare i segelflyg en gång i tiden. Nu hade han återvänt till Kongo efter semester. Jan Toll var den som var ansvarig för spaningsturen. Den främste flygaren ombord, kapten Anders Lundquist, höll sig i bakgrunden. Hans sista Kongotur skulle bli behaglig...

De tio svenskarna flög fram över djungel, gräsletter, byar. Stora områden hade inte förändrats ett dugg sedan upptäcktsresanden Stanleys sträpsfyllda dagar. Men nu hade infödingarna inte bara spjut i sina händer.

Klockan var något över elva när det smällde till i vänstra motorn som vid en explosion. Ingen i planet förstod vad det var för ett underligt skarpt ljud. De hade aldrig hört något liknande. Men de skulle snart förstå, ty skott efter skott trängde in i planet. En av de tio segnade ned, genomborrad av en kula. Mer än hundra kulor träffade planet, som på några ögonblick blev i det närmaste manöverodugligt.

DET VAR CENTRALREGERINGENS TRUPPER SOM SKÖT NER PLANET

● Nedskjutningen av det svenska planet nära byn Kamunza tillskrevs först Katanga. Några trupper från den kongolesiska centralregeringen fanns inte på platsen, försäkrade general Mobutu. Men generalen hade tydligen dålig kontroll på sina soldater. Utred-

ningen visade nämligen att det var hans män som skjutit ned planet. När de skjutlystna soldaterna observerat ett plan som de inte kände igen, hade de tagit snabbkontakt med högkvarteret och fått beskedet att de själva fick besluta vad som skulle göras...

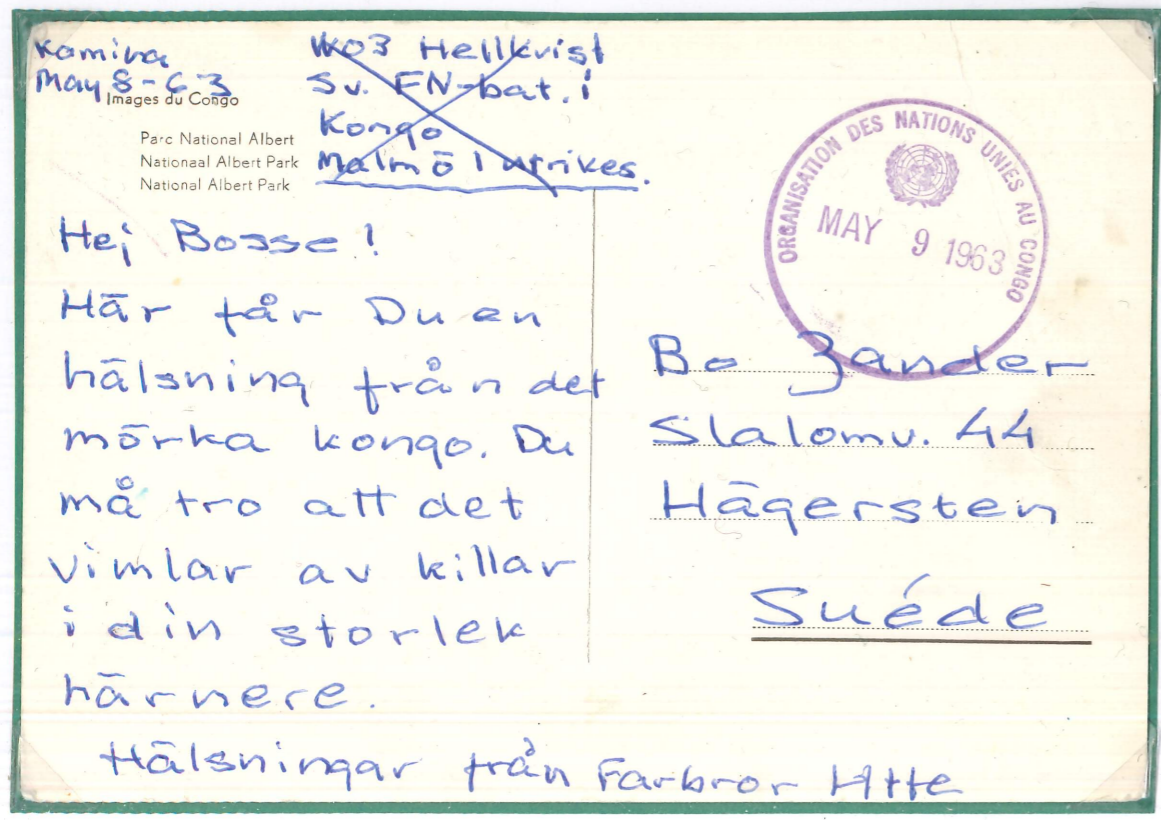
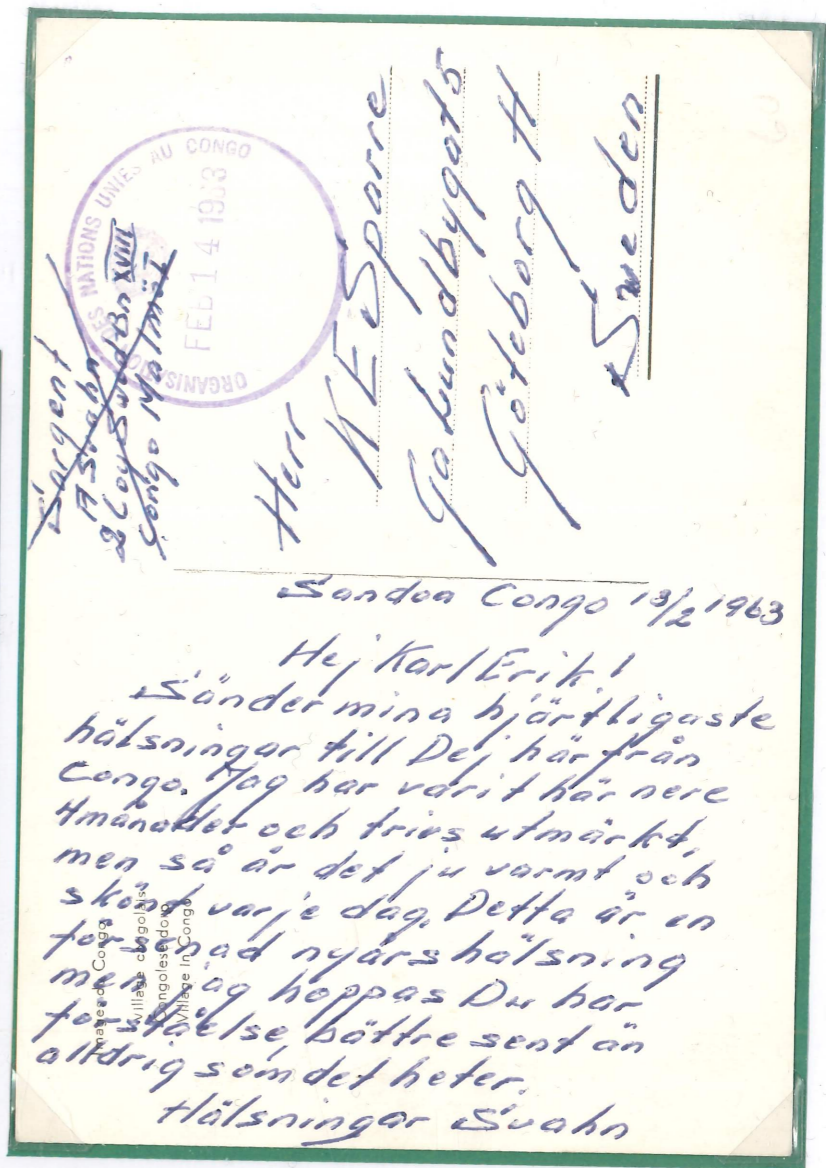
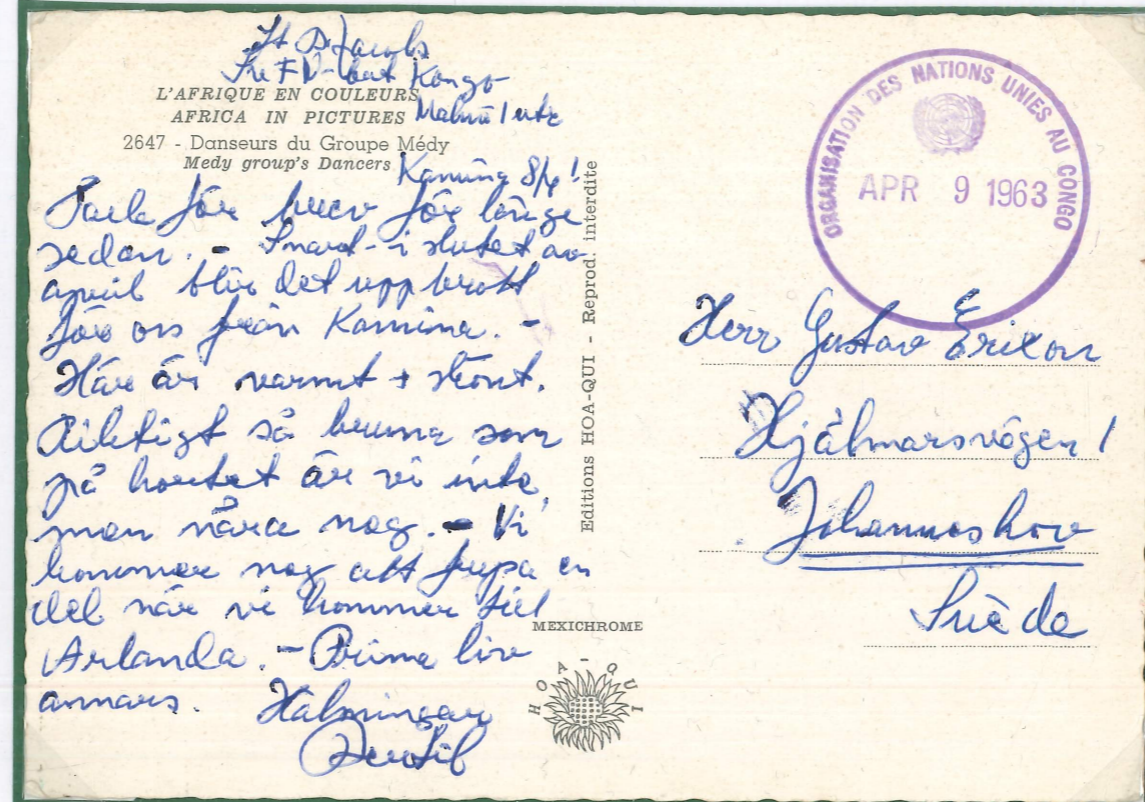
Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon XVIII, 11/10 - 20/5 1963

I början av oktober 1962 var det dags att sända iväg ännu en svenska trupp. Denna Bataljon XVIII kom att bestå av 606 man. Under juldagarna var det lugnt med uppträdande av fältartister, men redan kring nyåret drogs man in i skärmytslingar med gendarmer i den närliggande staden Kaminaville. Under januari fortsatte oroligheterna i området, men under våren förbättrades läget vilket ledde till att FN-personalen kunde få fler permissioner och ledighetsresor. I februari 1963 opererade bataljon XVIII tillsammans med ett kompani i Sandoa och patruller i Bukama och Kilubi.

Detta vykort som skrevs 25/2 1963 har tre typer av frimärken. Två äldre frimärken med blommor från Belgiska Kongo, samma frimärke med övertrycket CONGO samt fyra frimärken från République du Congo med president Kasavubu.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljonspastorn Josef Lagergren

Bataljon XII, Bataljon XIV

I början av juni 1961 återvände Josef Lagergren till det Kongo som han hade lämnat fem år tidigare. Denna gång for han i ett amerikanskt transportplan tillsammans med Bataljon XII. Lagergren var 43 år och hans familj, hustru och tre döttrar, var denna gång kvar i Borås. Han hade tidigare i två perioder arbetat som missionär för Svenska Missionsförbundet i Belgiska Kongo, men den här gången reste han som bataljonspastor och tolk. Under sin första period som missionärspastor, 1947 – 1950, arbetade han på missionsstationen Kibunzi, den andra perioden, 1951 – 1955, på missionsstationen Sundi-Lutete. Med sina kunskaper i franska och kikongo var han väl kvalificerad för sitt nya arbete. Kontraktstiden som bataljonspastor och tolk gällde sex månader

Efter två månader i Elisabethville fick Lagergren order att följa med ett förstärkt kompani om 245 man till en tidigare belgisk militärbas Kitona vid Kongofloden mynning, tio mil nedanför hamnstaden Matadi, Svenska Missionsförbundets centrum i Kongo. Denna kommandering innebar att Lagergren hamnade i ett område där alla talade kikongo. Den 24 oktober var uppdraget i Kitona slut och de svenska FN-soldaterna fick återvända till Elisabethville, där de stannade drygt en månad innan det var dags för hemresan till Sverige den 15 december. Alla soldaterna ur Bataljon XII reste inte hem. Några valde att förlänga sina kontrakt med ytterligare sex månader och överfördes till Bataljon XIV som kom ner för att avlösa. En av dessa var Josef Lagergren. Först i maj 1962 återvände han till Sverige.

Bataljon XVIII, Bataljon XX

Ett halvår senare vände Josef Lagergren ännu en gång tillbaka till Kongo denna gång med Bataljon XVIII. Nu hade den svenska bataljonen flyttats från Elisabethville och förlagts i den forna belgiska militärbasen Kamina. I det första numret av XVII bataljonens lokalproducerade tidning Djungel-Telegraf finns en artikel om bataljonspastorn Lagergren och den kyrkliga verksamheten vid bataljonen.

--- Bataljonspastorn Josef Lagergren (Borås) har gjort upp ett preliminärt förslag för den kyrkliga verksamheten vid bataljonen från och med 18 okt och tills vidare. Han räknar med att varje söndag kl 11.00 hålla högmässa i bataljonskyrkan (belägen vid sidan av officers- och underofficersmässen) och likaså varje söndag kl 18.00 hålla en radiogudstjänst i Radio Kamina.

Korum planeras vid de olika kompanierna mellan måndag-fredag kl 08.00. Radio Kamina kommer att bli utnyttjad av bataljonspastorn. Han räknar med en aftonandakt varje tisdag och torsdag mellan kl 22.20-22.30 och lördagar blir det efter svenskt mönster helgmålsringning kl 18.00. Den kongolesiska specialbataljonen kommer också att få höra den svenska bataljonspastorn på sitt eget språk kikongo, sedan tidigare gammalt och vant för pastorn. ----

Borås Tidning, 1955-12-30

Boråsmissionär hem efter fyra år i Kongo

Margareta, Gustav och Inga-Lill heter missionärerna Josef och Lisa Lagergren och döttrarna. Tillsammans i Borås och alla har de tillbringat större delen av sina fyra år.

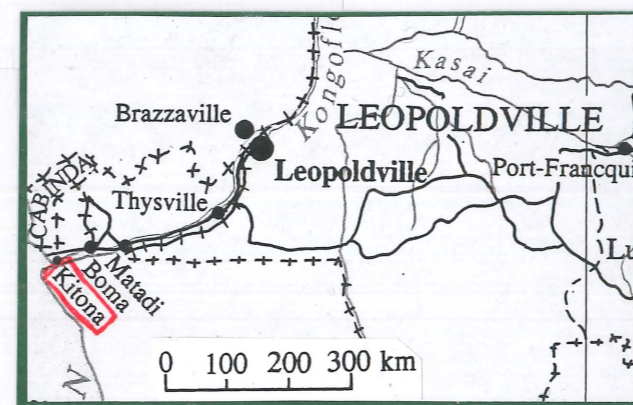
Bataljonspastorn Josef Lagergren håller korum på gräsvallen framför EPA på Kaminabasen. (O Hederén, Afrikanskt mellanspel, 1965)

Som bataljonskyrkan på Kaminabasen fungerade belgarnas romersk-katolska kyrka. Klockan tio höll den katolske patern mässa och en timme senare var det dags för den protestantiska gudstjänsten. Josef Lagergren konstaterar i boken *Det goda kriget* att gudstjänsterna i Kamina var ekumeniska och att den religiösa mångfalden berikade gemenskapen.

--- Vi följde Svenska kyrkans ritual. "Klockaren" hörde hemma i EFS, vid andra tillfällen skötte klockartjänsten av en FN-soldat från Frälsningsarmén. Jag som predikade var missionsförbundare, två musikanter som spelade var missionärer i pingstkyrkan, bataljonskören som sjöng i kyrkan bestod av unga män med andlig hemvist i olika samfund och kyrkor. --- I de fyra Kongobataljoner där jag tjänstgjorde fick cirka 200 man tillfälle att besöka svenska och utländska missionsstationer inom ett område på 200 mil från kusten, från Matadi till Usumbura i Burundi. Studiebesök vid missionsstationer företogs i f.d. Franska Kongo, Nord-Rhodesia och Tanzania. ----

Bataljonspastorn Lagergren förlängde ännu en gång sitt kontrakt och blev kvar på Kamina även under Bataljon XX:s tid. Först i oktober 1963 lämnade han Kongo.

Vykorten till systersonerna Margareta och Inga-Lill Lagergren skickades från deras pappa bataljonspastorn Josef Lagergren. Han var under två månader bland annat stationerad tillsammans med ett kompani FN-svenskar på Kitonabasen nära hamnstaden Matadi.

Sverige och Kongokrigen 1960-1964

Bataljon XX, 20/5 - 1/12 1963

En brådskande uppgift för den följande svenska bataljonen i Kamina, Bataljon XX, blev att reparera broarna vid Bukama och därmed öppna förbindelsen med Elisabethville. Huvudinsatsen bestod i att bygga om en drygt hundra meter lång bro över Lualaba-floden. Den 16 juli 1963 kunde denna bro öppnas för lättare trafik. Den slutliga invigningen skedde den 3 september i närvaro av premiärminister Adoula.

Under hösten började man undan för undan att avveckla Kamina-basen. I september upphörde flygdivisionen F22 och även den övriga flygtrafiken skars ner kraftigt. Allt underhåll skulle nu skötas med några få DC-3:or. Underhållet fungerade dåligt och permissionsresorna upphörde åter.

~~Avs: FN-soldat 20074 Stenberg
Pi-Plat, Stabs Komp.
Svenska FN-bataljonen, Kongo.
Malmö 1 Utrikes~~
Bukama den 3-7-63 Hej på Er!
Tänkte skicka en hälsning från
det soliga och varma Kongo. Jag
mår bara fint och hoppas även
Ni gör det också. Vi på Pi-Plat
ligger nu i Bukama, en stad 17 mil
från basen och reparerar en bro
som gendarmerna sprängde söm-
der 1962. Hoppas Ni har fint
hövader. Hälsningar Gillis

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
JUL 5 1963

Syskonen Olsson
Maråker, Marsjö.
Vingåker
Sweden.

Pos. 40237 DROTE Staff Coy Swedish BN
Congo
Malmö 1 Utrikes

Frk
Gunn Persson
Fristadsvägen 102 A
BORÅS

JUL 2 1963

Sweden

Nationaal Albert Park
National Albert Park

Hälsningar
från Doris

Sticlae en liten hälsning
från Tropikerna till en hoppas
att ni mår bra och nu hoppas
erom nya bil går bra som
jag väl ha ett tag i den när jag
kommer hem. Jag vill skicka en
extra hälsning till Hovaren,
Gunnilla och min lilla Maj.

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
JUL 3 1963

Fru Z. Nilsson
VÄSTERLIDEN I
Huskuarna
Sweden

1 av 1 Jul 1963
Sv. FN-bat XX
KONGO
Malmö Utrikes

SVENSKA
FN-BATALJONEN

Eftersändes

Fru Peters
Lindås
Lillängen
Skattkär.

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
JUL 4 1963

SUEDE

10F
20c
40c
CONGO
BELGISCH CONGO BELGE

Detta brev till fru Peters vid Officers-
mässen i Karlstad fick lite extra
frankering med tre frimärken från
belgiska kongotiden. Frimärkena
blev aldrig stämplade då brevet inte
hamnade hos Kongos postverk utan
skickades med FN-post till Sverige.
Extra intressant är att brevet efter-
sändes till Skattkär och stämplades
på baksidan med Karlstad 10/7 1963.
Postgången Kongo - Sverige tog 6
dagar.

NOV 16 1963

Fonj. Haknert
Tygavdelningen
A6
Jönköping 12

SVENSKA FN-BATALJONEN
KONGO
BATALJONSTABEN

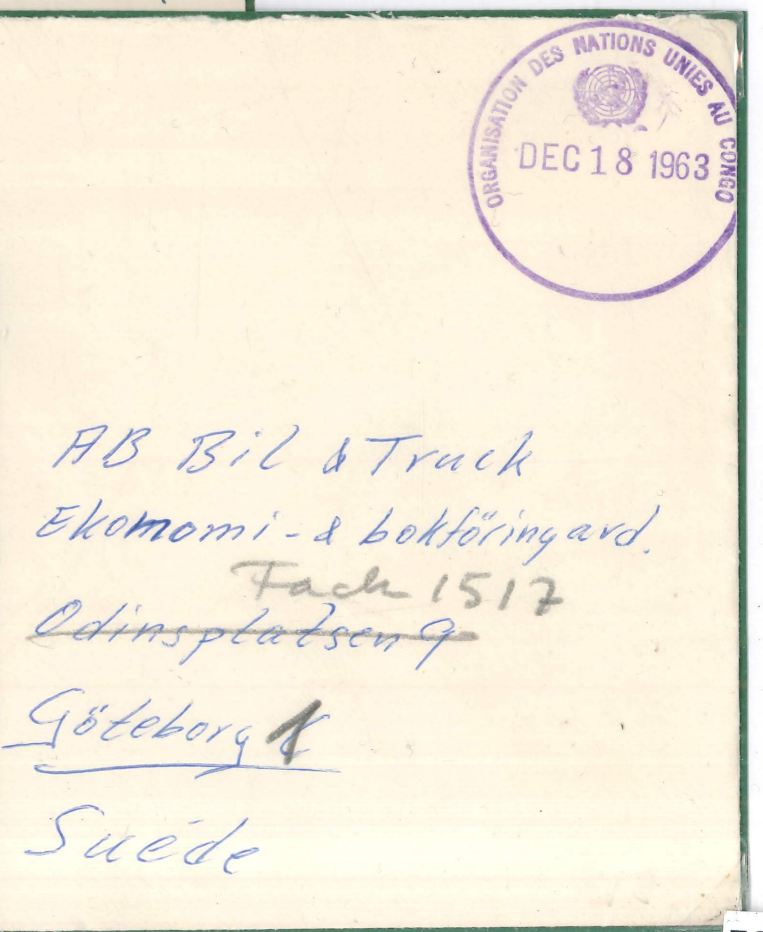
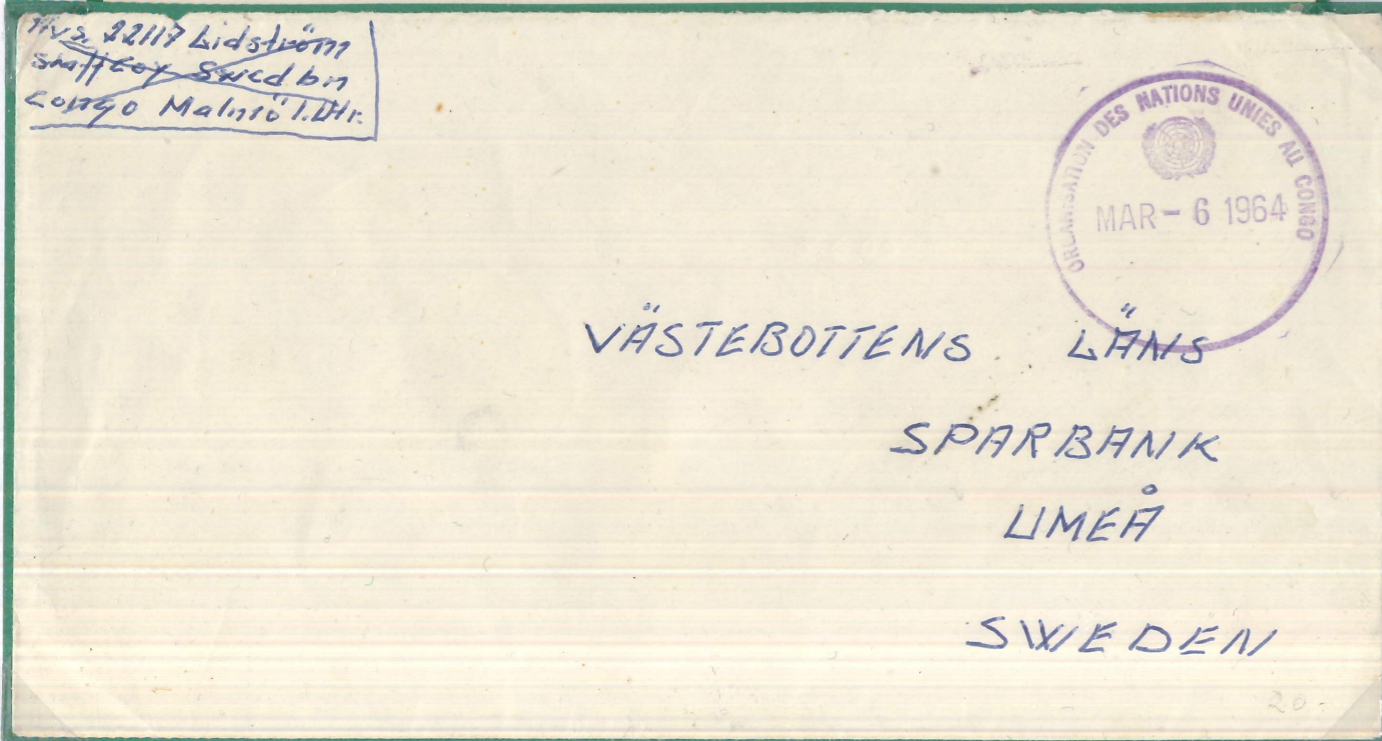

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Bataljon XXII, 1/12 - 20/5 1964

Under hösten 1963 inkom FN:s generalförsamling med en förfrågan om Sverige även kunde ställa upp med en reducerad bataljon under den tid då FN skulle att avveckla sin verksamhet i Kongo. Denna gång handlade det om en reducerad bataljon som endast skulle tjänstgöra fram till juni 1964. Med extra kort varsel organiserades Bataljon XXII. Den bestod av 302 man som utbildades vid I 4 i Linköping.

Kamina-basen skulle nu stegvis överlämnas till den kongolesiska militären. Efter överlämnandet skulle den svenska bataljonen flyttas till Luluabourg, där den skulle efterträda en etiopisk FN-styrka. Planen var att trupp och materiel skulle transporteras med tåg från Kamina till Luluabourg, men järnvägsbolaget led brist på både lok och vagnar, och endast tre tågsätt kunde sändas iväg. Resten av bataljonen, 115 man, fick förflyttas med flyg. Förläggningen i Luluabourg låg i ett f.d. belgiskt villaområde. Bataljonens uppgift blev att bevaka stadens flygfält och en verkstad för FN:s civila hjälporganisation. Efter två månader var uppgiften slutförd. 88 man ur bataljonen hade anmält sig till fortsatt FN-uppdrag på Cypern. Den resterande gruppen återvände med kommersiellt flyg till Sverige i mitten av maj månad 1964.

Sverige och Kongo Krisen 1960-1964

Bataljon XXII, 1/12-20/5 1964

Avs. Fu. 22120 K. Rep. Kongo
Militärpolitisk
Svenska FN-bat. Kongo
MALMÖ i utrikes

ORGANISATION DES NATIONS UNIES AU CONGO
FEB 27 1964

Tous droits réservés
D'origine officielle BELPHOTO-LULUABOURG

Hej Alltidsmannans!
Vi har nu förflyttats till huvudstaden i Kasai provinserna. En rolig och trivsam men MYCKET varmt plats.
Vore tacksam om Ni ville sända mig prospect över summerkursen för fältpoliserna.
Hälsningarna från
LULUABOURG - Danseville

Till
Lidköpings F.B.U.-Fören.
M
LIDKÖPING 2
Suede.

När tiden för uppbrott från Kongo-uppdraget började närma sig gällde det att ta kontakt med bank och myndigheter hemma i Sverige. En del försökte som Arne Sahlberg att fixa lite frimärken som han lovat. Att blanda gamla frimärken från Belgiska Kongo med självständiga Kongos egna frimärken gick fortfarande bra.

Luluabourg i april 1964

Bäste Herr Ruot.

Jag har genom Lars Östberg fått kännedom om att du skulle vara intresserad av frimärken härifrån Congo. Över-sänder härmed några märken och hoppas att de upfaller till belåtnhet.

22261 Arne Sahlberg
1 Komp. Svenska FN-bat Kongo
Malmö 1.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Kapten Stig von Bayer

Bakgrund

Stig von Bayers insats under Kongokrisen varade hela perioden 1960-64 vilket var ovanligt. Hans språkkunskaper gjorde att han kom att tjänstgöra för olika svenska bataljoner, den svenska teknikerkontingenten men också andra länders bataljoner. Stig kom till Belgiska Kongo första gången redan 1949 som 12-åring med missionärsflygplanet Ansgar. Hans mamma var omgift med jägmästaren Hans Hansson och de hade kommit till Kongo året innan för att arbeta för den belgiska kolonialmyndighetens olika vägbyggen. Familjen bodde i de östra delarna av kolonien vilket innebar att Stig lärde sig både swahili och franska. Efter några år hamnade han på den belgiska internatskolan Athenée Royal i Bukavu. Här fick han även några svenska missionärsöner som klasskamrater som senare också blev FN-tolkar. Stigs föräldrar var kvar i Kongo ända till självständigheten medan Stig återvände tidigare för att göra sin värnplikt på 110 i Strängnäs. När man efter självständigheten 1960 beslutade att sända en svensk FN-styrka till Kongo så anmälde sig Stig frivilligt till tjänst som tolk.

1960-61

Stig von Bayer kom till Léopoldville i slutet av juli 1960 ungefär samtidigt med den 10:e svenska bataljonen från Gaza. När dessa FN-soldater sändes vidare till Elisabethville fick von Bayer istället order att följa med den irländska bataljonen till södra Kivuprovinnsen som var hans gamla hemmatrakter. Ett halvår senare kom Stig till den svenska bataljonen i Elisabethville. Han befodrades nu till löjtnant och fick även uppgifter som underrättelseofficer där han skulle leda en grupp till Dilolo vid Angolagränsen där man misstänkte att Tshombes soldater försökte föra in vapen till Katanga. Efter genomfört uppdrag och sammanlagt cirka ett år i Kongo var det dags för en månads semester i Sverige. Sedan återvände han till Kongo och den svenska bataljonen i Elisabethville. Den 17:e september inträffade flygolyckan och Dag Hammarskjölds död. Nya arbetsuppgifter väntade vid det stora flyktinglägret i Elisabethville samt uppgifter omkring F22 och deras "Flygande tunnor".

Den 9:e december 1961 inträffade en beskjutning i Elisabethville mot en bepansrad KP-bil på väg till ett möte vid ONU:s högkvarter. I bilen fanns överste Waern samt cheferna för FN-trupperna från Irland, Indien och Etiopien. Vidare tolken Stig von Bayer, en chaufför och en svensk kulspruteskytt. Plötsligt blev bilen beskjuten av katangesisk eld som träffade skytten som senare avled. Stig von Bayer fick splitter på sig och skadade ena handen.

1962-64

Den 14:e svenska FN-bataljonen flyttades från Elisabethville till Kaminabasen i april 1962 vilket innebar nya arbetsuppgifter som att flytta Balubas från flyktinglägret i Elisabethville med tåg och flyg tillbaka till Kasaiprovinsen varifrån denna grupp härstammade.

Stig von Bayer och en svensk helikopterpilot skickades på spaning tillsammans efter ett försvunnet flygplan. Det hade kommit bort under en rekognosering mellan Kolwesi och Kaminabasen men till slut hittade man planet men då greps de av fiende och skulle avrättas. Detta lyckades man stoppa i sista stund.

I slutet av 1963 spred sig det sk Mulele-upproret i Kwiluområdet. Här fanns ett antal missionärer från USA och Europa som var isolerade och hölls fånga på sina missionsstationer. FN:s högkvarter satte samman ett räddningsuppdrag med FN-personal från flera länder och där ibland Stig von Bayer. Man disponerade sex helikoptrar och två Otterflygplan och lyckades tillslut rädda 106 missionärer och barn. En av helikopterpiloterna var svensken Torwald Glantz och han tillsammans med Stig von Bayer fick senare mottaga Vasamedaljen för sina insatser under operationen.

Braunstein (red) Svensk FN-officer bland kannibaler i Kongo 1949-64

Svenskt par befaras ha mördats i Kongo

— Från SvD:s utsände Tom Selander —

LÉOPOLDVILLE. Ett svenskt par befaras ha bragts om livet under oroligheterna i Kongo. Jägmästare Hans Hansson och hans maka som befann sig i Kasongo i sydvästra delen av Kivuprovinnsen har inte hörts av sedan våldshandlingarna började för över tre veckor sedan.

En son till fru Hansson i ett tidigare äktenskap, Stig Erik Otto von Bayer, som är bland de svenska tolkar som kommit till Kongo befinner sig nu i området där hans mor och styvfar vistas. Han hör till de åtta svenska tolkar som tilldelats den 700 man starka irländska bataljon som flugits till Kivu sedan provinsmyndigheterna där vädjat om hjälp hos FN-högkvarteret för att hindra nya oroligheter att sprida sig.

Svenske konsulin i Léopoldville Bengt Åkerén har skickat resultatlösa telegram till myndigheterna i Kasongo och konsulatet i Usumbura för att få klarhet i makarna Hanssons öde.

Ait de inte redan tidigare efterspannats beror på att man först trodde att de befann sig i Bryssel när oroligheterna började vilket dock visade sig felaktigt. Man finner det osannolikt att de inte skulle ha låtit höra av sig på hela tiden om inte något hänt. En möjlighet är dock att de räddats av belgiska fallskärmstrupper som ingripit på flera orter i Kivuprovinnsen för att bistå hotade europeer.

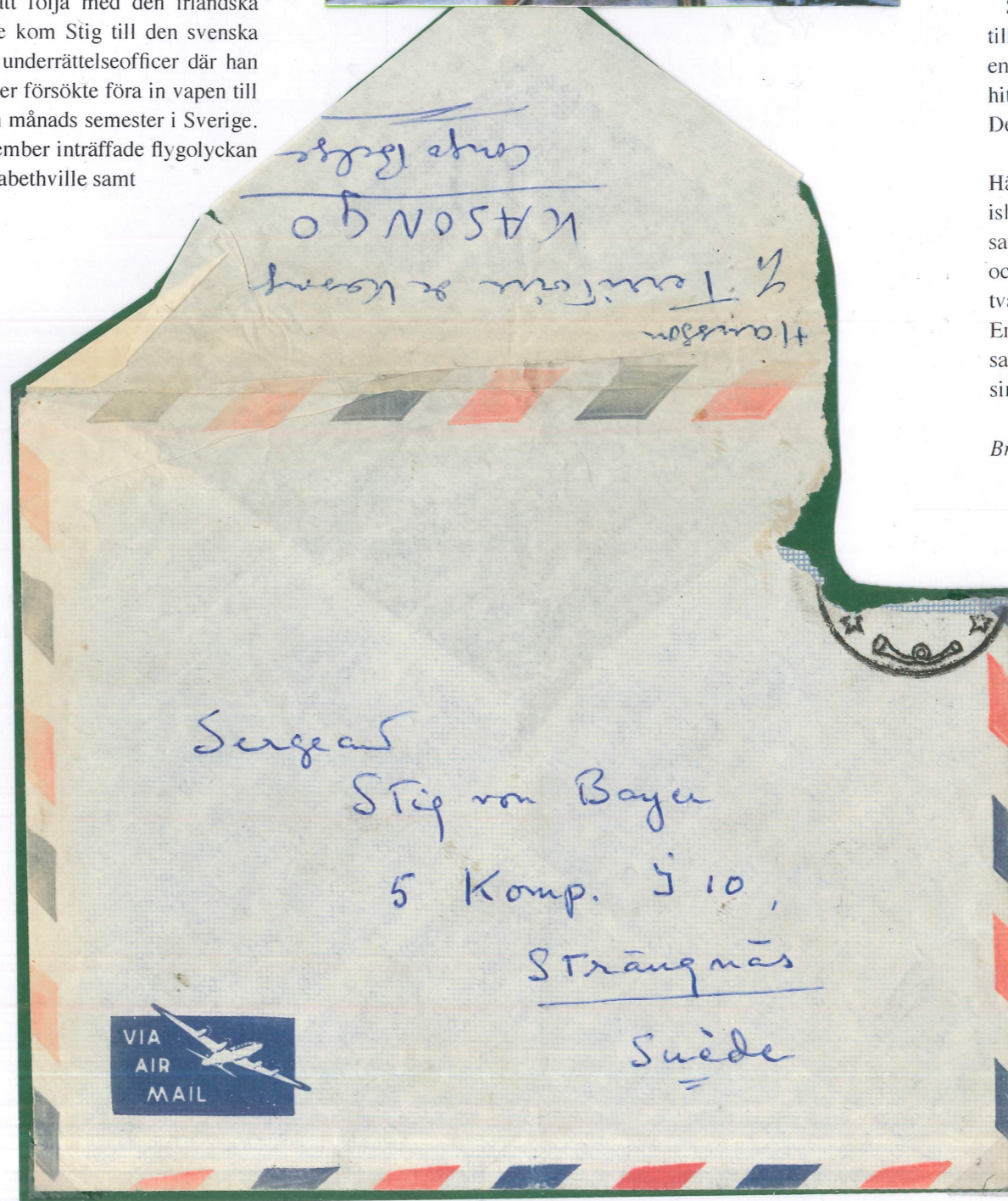

Den svenske FN-tolken Stig von Bayer, vars mor och styvfar befaras ha mördats.

SVENSKA DAGBLADET

Lördagen den 30 juli 1960

Ett brev ifrån Kasongo i Belgiska Kongo var en av de sista livstecknen ifrån Stigs mamma innan han reste till Léopoldville. Paret Hansson bodde under våren 1960 i östra Kongo. Exakt när brevet skickades framgår inte av det bortrivna frimärket men i brevtexen kan man läsa datum 12-6-60. Trots stora svårigheter lyckades föräldrarna fly till Goma där de träffade Stig av en tillfällighet då han var i tjänst hos den irländska bataljonen. Man lyckades sedan återvända till Europa med flyg tillsammans med andra belgiska kolonialtjänstemän och deras familjer.

Den 23/4 1964 tilldelades kapten Stig von Bayer och löjtnant Thorwald Glantz Vasamedaljen i guld för deras tjänst vid svenska Teknikerkontingenten i Kongo under striderna i jan-febr 1964.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

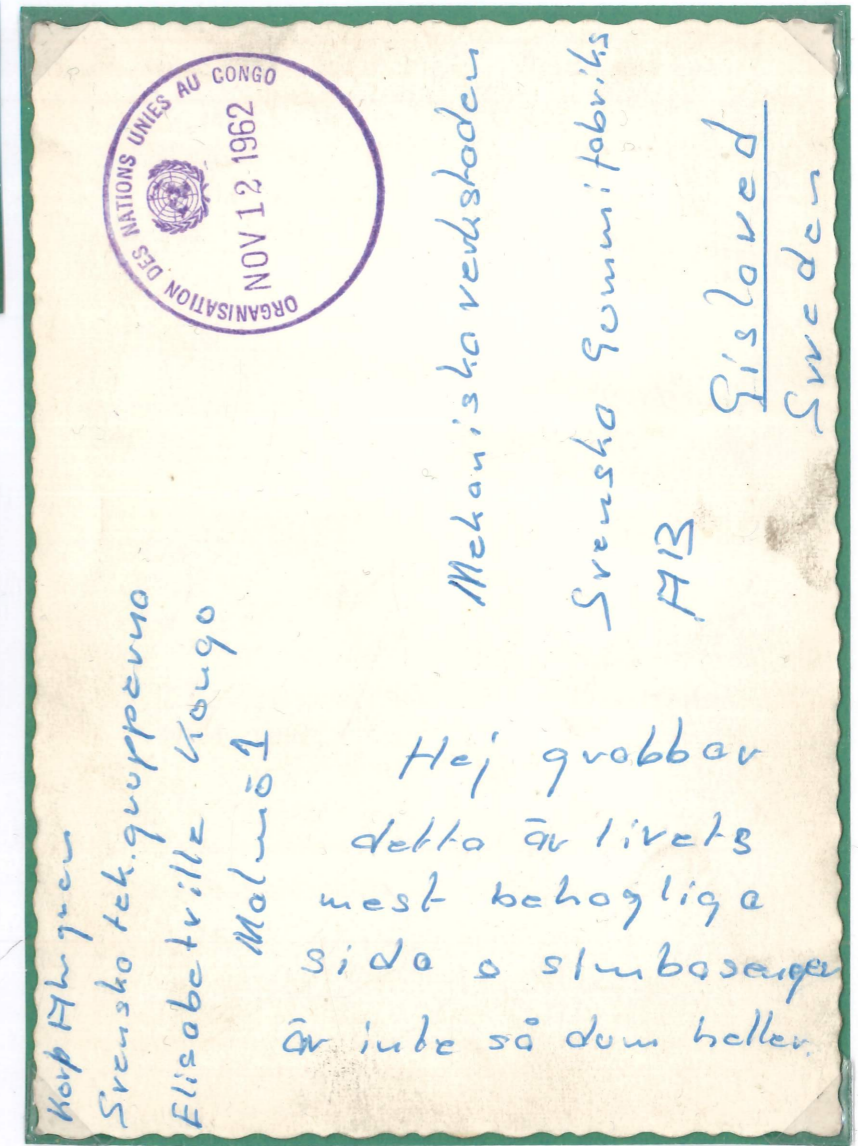
Fritid och permissionsresor

De FN-anställda hade en del fritid. Hur användes den? En aktivitet var besök i en "äkta negerby" där det gick att köpa souvenirer. Det förekom också artistbesöket. En besökare var jazzlegenden Louis Armstrong med orkester som gav konsert både i Léopoldville och Kamina. Svenska artister som besökte Kamina var Staffan Broms, Britt Damberg och Git Sköld.

Efter att varit i tjänst en längre tid fick FN-soldaterna en välförtjänt permission under några dagar. Ibland erbjöds möjlighet att resa till grannlandet Rhodesia under permissionen och bland annat besöka det pampiga Viktoriefallet. En annan möjlighet var att flyga till Mombasa i Kenya där man kunde bada i Indiska Oceanen. Vanligare var att kunna resa några dagar till Léopoldville eller Bukavu i Kivuprovinserna.

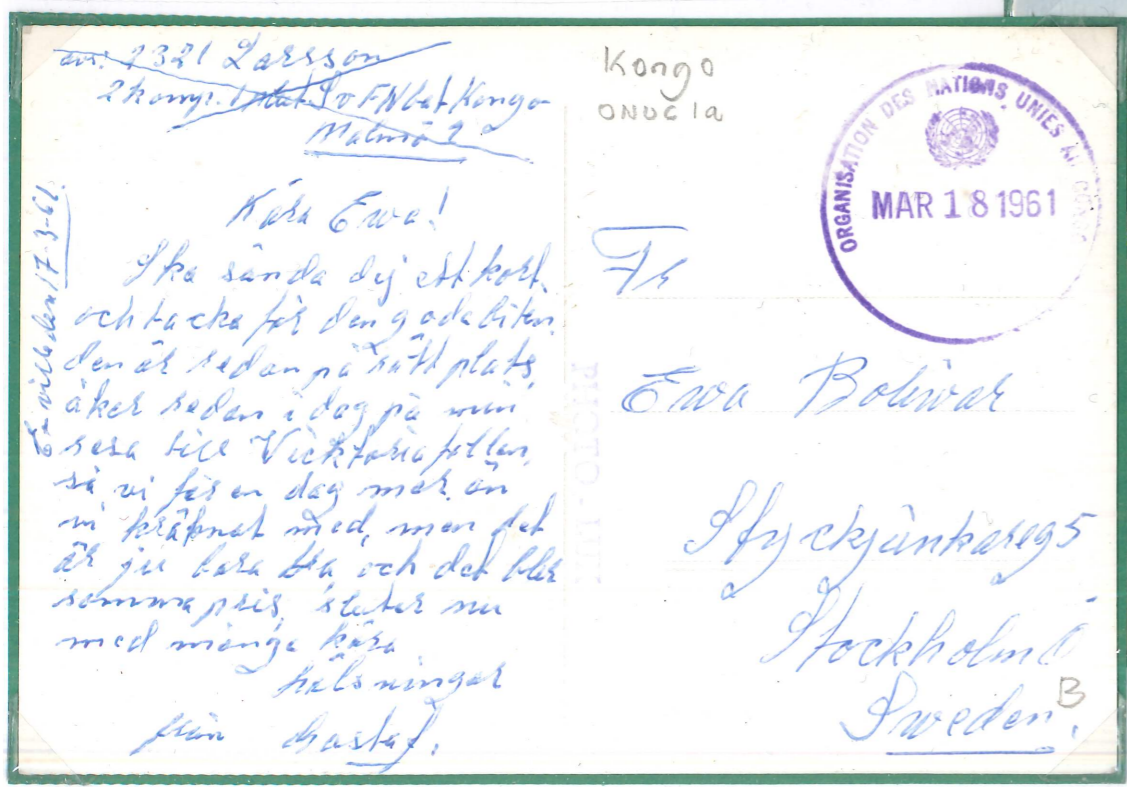

D. 112 Louis Armstrong

Under de cirka två år som Katanga försökte fungera som en egen stat gav man ut egna frimärken och även sedlar med bild på presidenten Tshombe. Denna 10 franc-sedel kompletterades även med autografer av den svenska fältartisten Britt Damberg som tillsammans med Staffan Broms orkester underhöll de svenska FN-soldaterna.

Vykort från Viktoriefallet på gränsen mellan nuvarande Zambia och Zimbabwe.

Belgarnas simbassäng Lido i Elisabethville besöktes ofta av de svenska FN-soldaterna när det var dags för permission.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Missionsarbetets förändringar

Viktiga förändringar av det svenska missionsarbetet i Kongo inträffade under och efter Kongokrisen 1960-64. Den 23 juli 1961 överlämnades i Matadi verksamhet som bedrivits av Svenska Missionsförbundet till en självständig inhemsk kyrka Eglise Evangelique du Matadi - Manianga (EEMM). Liknande förändringar kom senare att ske beträffande verksamheten hos Svenska Baptistsamfundet och Svenska Pingstmissionen i Kongo.

Sjukvården och sjukhuset på Kibunzi var en del som överlämnades och svårigheterna var till en början att hitta doktorer som kunde arbeta på sjukhuset i Kibunzi. En första lösning fram till sommaren 1961 var den svensk-amerikanske doktorn Titus Johnson. Han hade emigrerat till USA 1915 där han utbildat sig till läkare och drev nu en klinik i Chicago. Han hade varit med om att starta det amerikanska missionsförbundets sjukhus i Wasolo i norra Kongo. När han lämnade Kibunzi efter ett år lyckades man tillfälligt anställa Dr Daniel Perers som nu arbetade i Eskildtuna. I början av 1950-talet hade han arbetat på Kinbunzi och här kunde han arbeta fram till sommaren 1993 och då man försökte att igen kunna låna en doktor från USA. Plötsligt inträffade istället gripandet av den amerikanske doktorn Paul Carlson som arbetade för de det amerikanska missionsförbundet mitt under arbetet vid missionssjukhuset Wasolo. Han var kidnappad under en månad för att sedan arkebuserads i Stanleyville. Kongokrisen var inte över än i norra delen av landet och det kom att dröja många år tills man fick en ny doktor på Kibunzi sjukhus.

Doktorerna Titus Johnson och Elon Mattsson på Kibunzi.

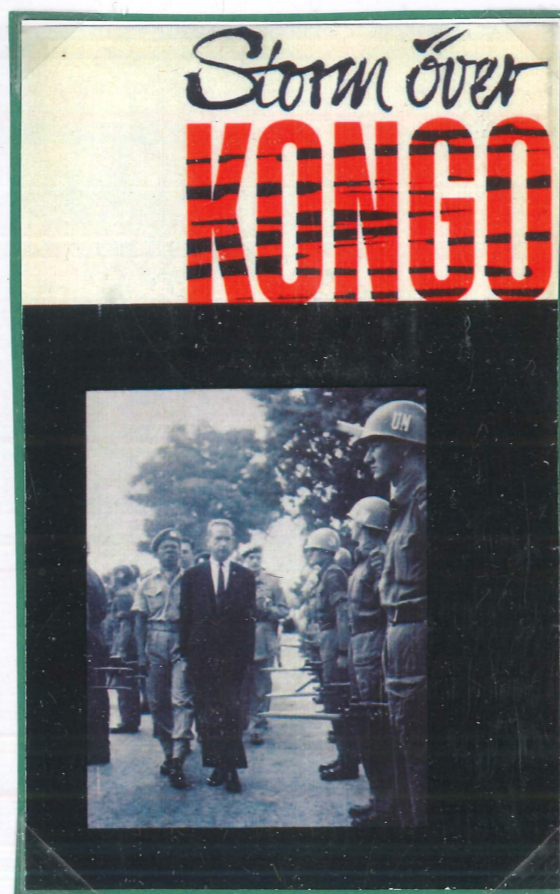
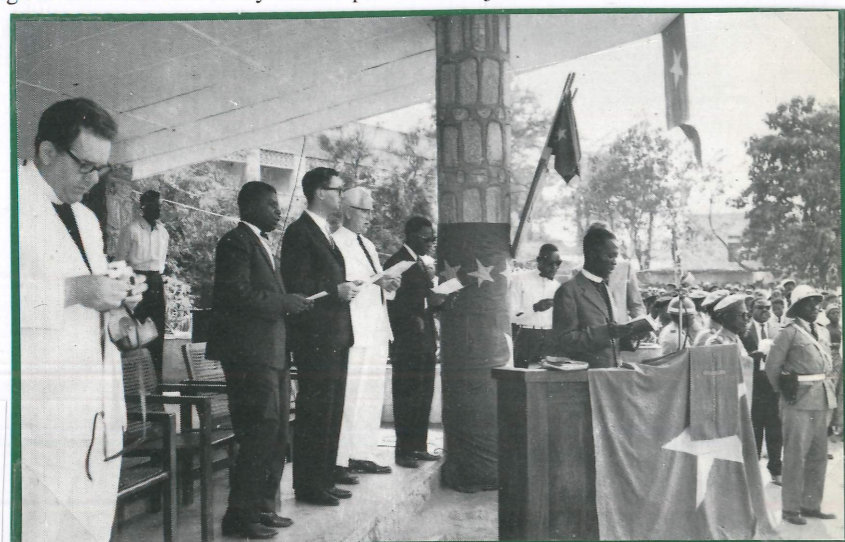

Dr Paul Carlson tillsammans med staben av läkare och sköterskor i Wasolo

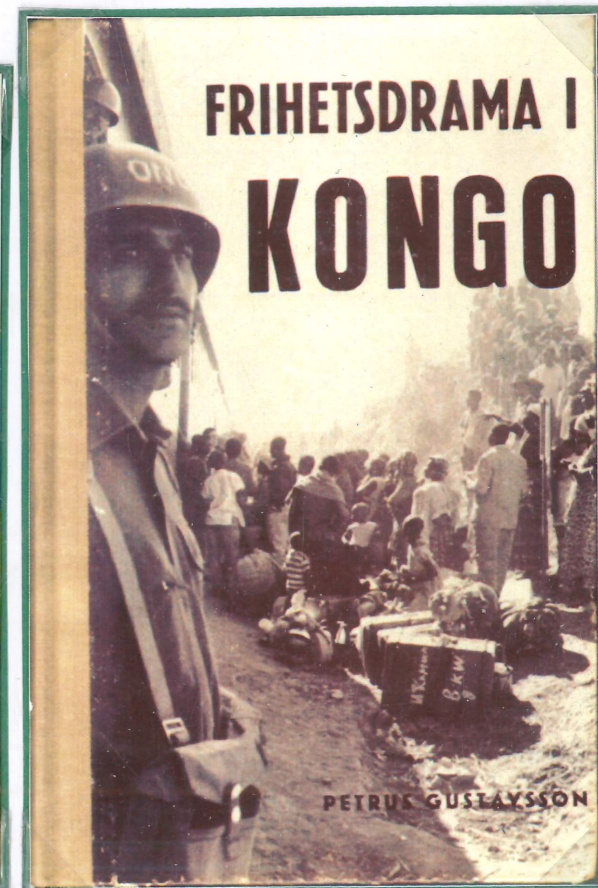
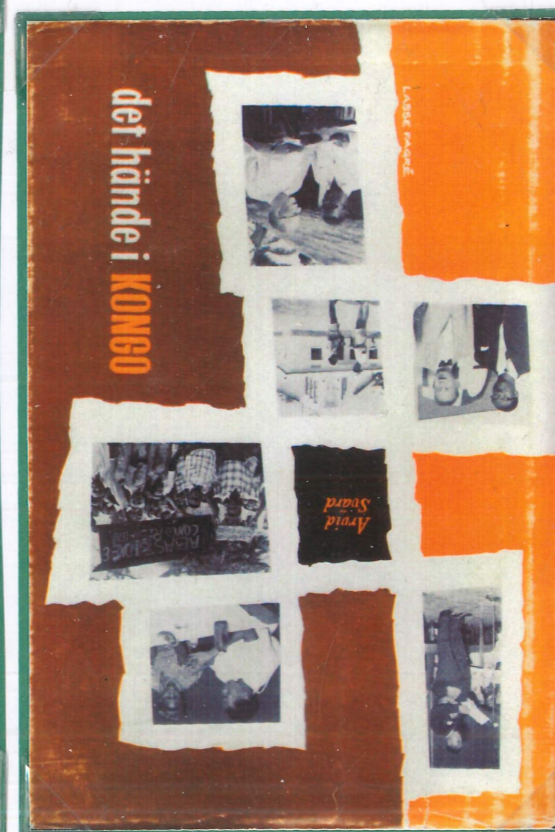
Autonomihögtiden i Matadi 23 juli 1961 när Svenska Missionskyrkan mission övergår till kongokyrkan EEMM. (Stenström, Mission blir kyrka, 1977)

PERERS, Daniel Andreas, leg. läkare, f. 1921.09.20 i Falun. Studentex. 1940, med.kand. 1945, med.lic. 1951, kolonialläkare i Antwerpen 1953. Missionsläkare i Kongo 1953-56, 1962-63.

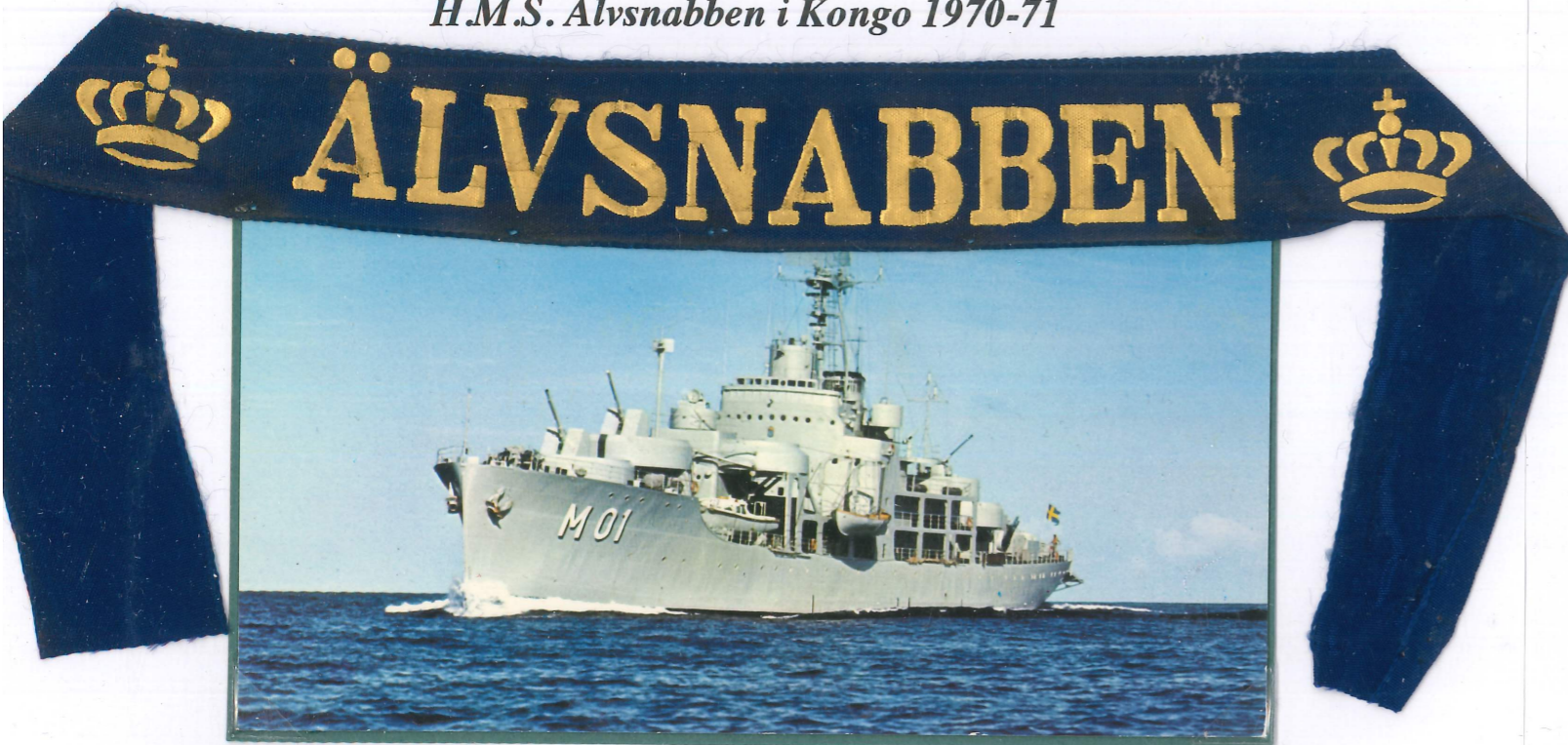
Kongos självständighet och den svenska FN-insatsen i landet följdes med stort intresse i Sverige, inte bara av anhängarna till alla FN-anställda utan även av medlemmarna i de tre svenska samfundet som hade missionsverksamhet i landet. Svenska Missionsförbundet, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Pingstmissionen gav på sina respektive bokförlag ut var sin bok om Kongo: Storm över Kongo, Det hände i Kongo och Frihetsdrama i Kongo. I dessa skildras inte bara de kritiska dagarna då missionärerna tvingades fly och lämna sina missionsstationer, utan här diskuteras även de lokala kyrkornas framtida verksamhet.

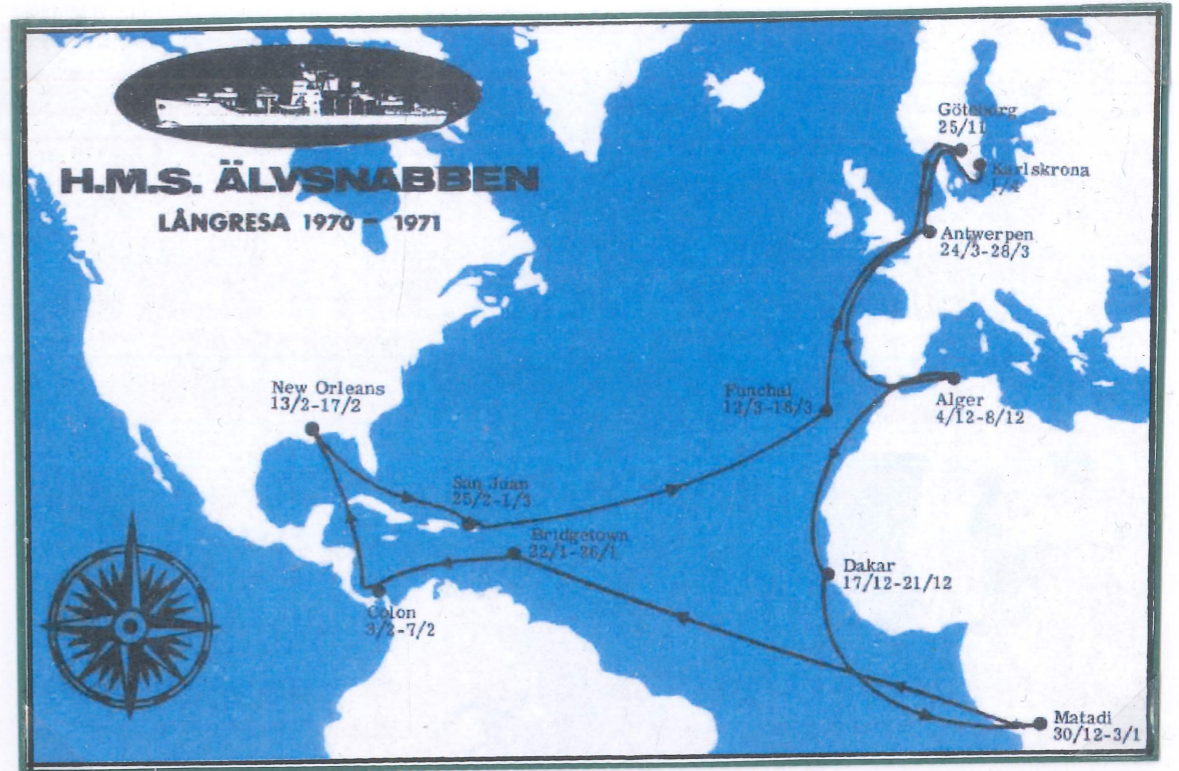

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

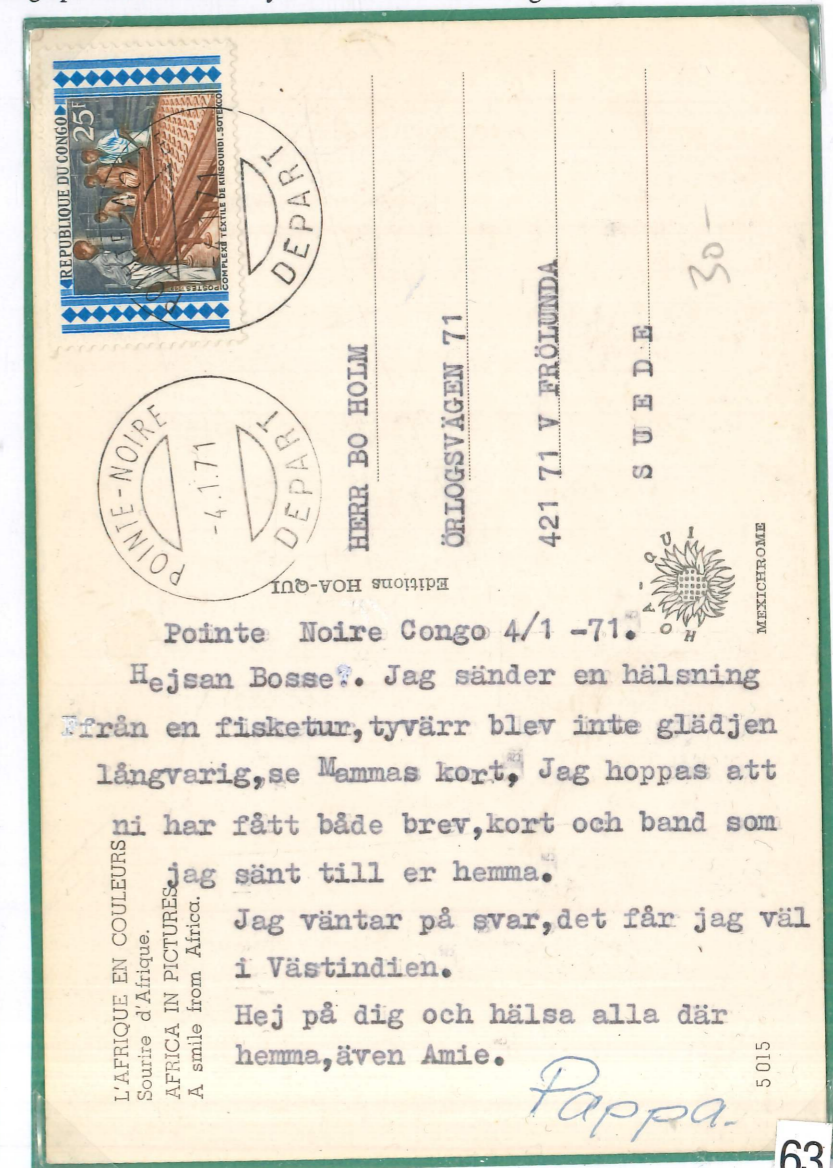
H.M.S. Älvsnabben i Kongo 1970-71

Vid nyåret 1971 besökte minfartyget H.M.S. Älvsnabben hamnstaden Matadi i Kongo under årets långresa. Besättningen uppgick till 250 man varav 110 var värnpliktiga. Ändamålet med långresan vara att skapa möjligheter för praktisk sjö tjänst under en längre sammanhängande period men dessutom ville man sprida kännedom om Sverige genom att besöka några andra länder ute i världen. Det hade nu gått sex år sedan de sista svenska FN-soldaterna hade lämnat Kongo, som är det land i Afrika där flest svensk militär har arbetat som en följd av FN-insatsen under Kongokrisen 1960-1964. En del av Älvsnabbens besättning fick resa vidare till huvudstaden Kinshasa. De andra som blev kvar i Matadi på fartyget fick möjligheten att besöka den svenska missionsstationen som blivit plundrad och förstörd under oroligheterna i samband med landet självständighet.

Älvsnabben skulle besöka nio utländska hamnar under långresan men det blev ett extra besök i Pointe Noire eftersom det inte fanns möjlighet att bunkra diesel till fartyget i Matadi som var planerat. Vid besöket i de båda Kongoländerna passade många på att skicka hem vykort eller brev till Sverige.

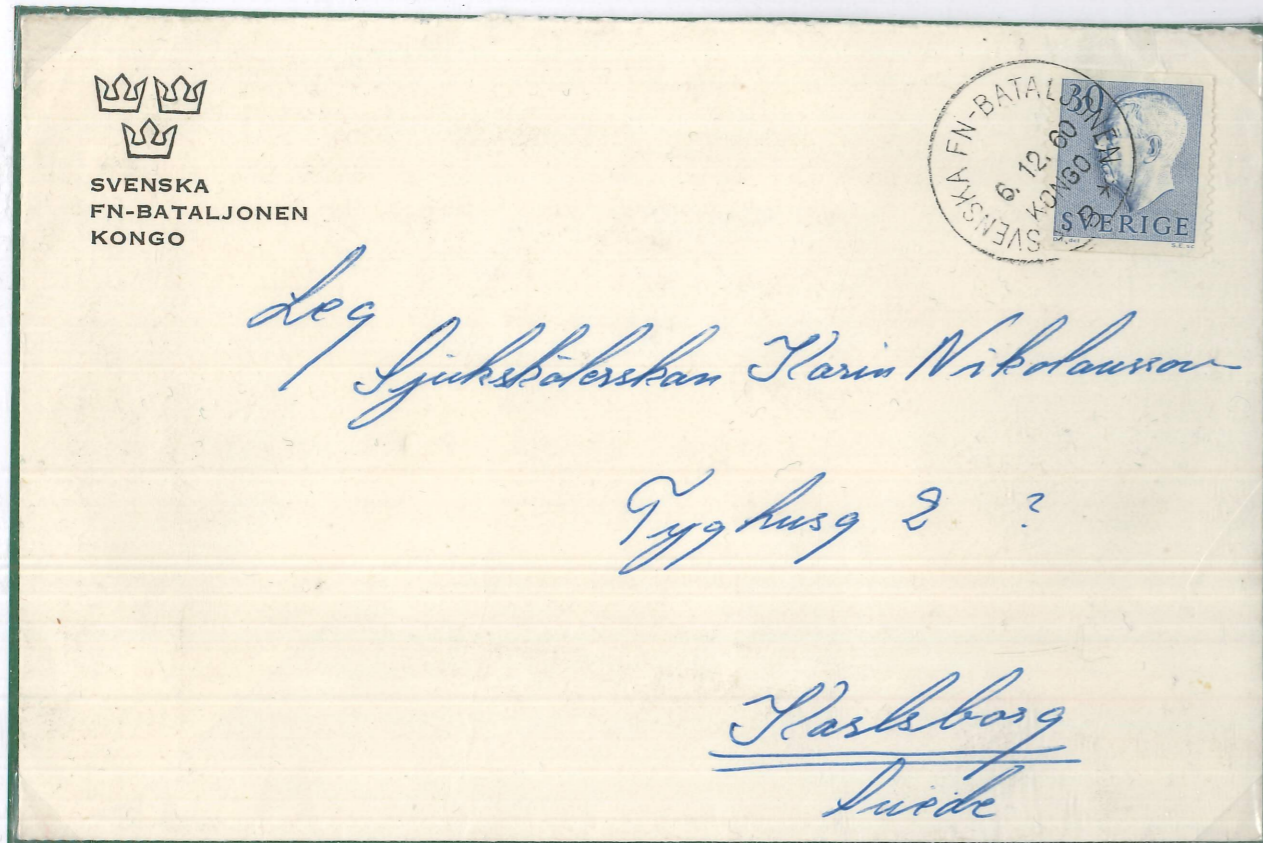

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Summering

FN:s insats i Kongo är den största militära insats i ett enskilt lands som världsorganisationen gjort. I Kongo tjänstgjorde totalt 70 356 soldater, 4 200 civila experter och 2 724 administratörer från sammanlagt 34 länder. Hela insatsen kom att kosta 2,2 miljarder kronor i 1964 års penningvärde, vilket nära nog knäckte FN ekonomiskt. Flera länder gav ut egna frimärken för att minnas sin insats t.ex. Sverige, Indien, Etiopien och Irland.

234 FN-soldater fick sätta livet till under operationen, 195 i direkt strid. Fem svenska soldater stupade, två avrättades av ANC-trupper i Port Franqui och fyra dog i två flygolyckor – nedskjutningen av den svenska DC3:an hösten 1962 och planet med Dag Hammarskjöld ett år tidigare. Vidare omkom tre svenska FN-soldater i trafikolyckor och en skadades till döds då en mina exploderade. Inräknat de sex civilanställda från Transair på Dag Hammarskjölds flygplan och generalsekretären själv blir det totala antalet svenska dödsoffer 22 personer.

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

FN-veteranerna i Kongo

"FN-veteranerna Kongo" är en kamratförening för personer som tjänstgjort i de svenska FN-bataljonerna i Kongo 1960-64. Föreningen bildades 1980 och har idag cirka fyrahundra medlemmar. Föreningen samarbetar med "Fredsbaskarna Sverige", som är en kamratförening för alla svenskar som arbetat i olika FN-aktioner runt om i världen. Föreningen ger sedan tjugofem år tillbaka ut tidningen *Fredsbaskern*. "FN-veteranerna Kongo" arrangerar olika typer av samlingar och anordnade under 2008 till exempel en utställning på Armémuseet i Stockholm med titeln "Svensk FN-trupp i Kongo 1960-64".

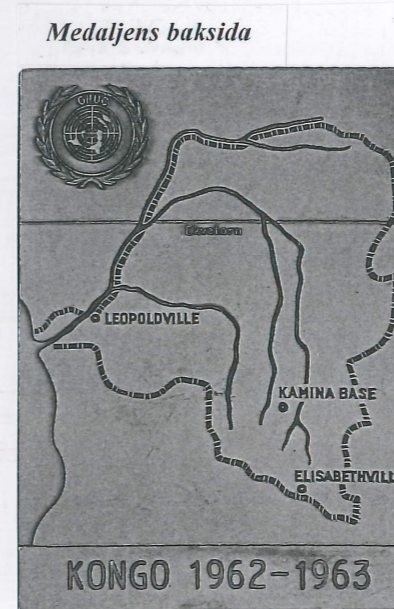

FN-Veteranerna Kongo...

Fredsbaskern

FREDSBASKRARNAS SVERIGES MEDLEMSTIDNING - årgång 25
www.fredsbaskarna.se

Alla som tillhörde en FN-bataljon erhöj en minnesmedalj efter avslutad tjänst. Ovanstående medalj gäller för FN-bataljonen XVIII vilket var de som tjänstgjorde på Kaminabasen 11/10 1962 - 20/5 1963.

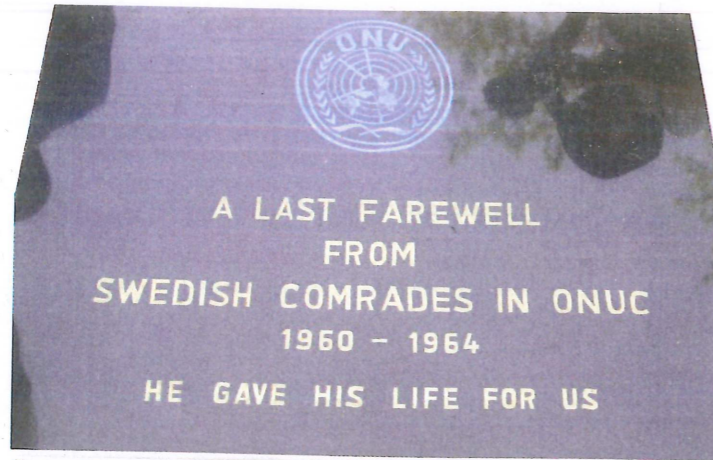

Miljö från utställningen "Svensk FN-trupp i Kongo 1960-64".

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

FN-veteranernas återbesök efter 50 år

Kongoveteranernas plakett invid Dag Hammarskjölds minnesmonument i Ndola. Foto: Gullmar Svensson.

FN-veteranerna Kongo

Ordförande: Karl-Olof Fransson, 036-649 68, 070-633 49 63
Sekreterare: Stig Högberg, 08-618 34 09
Kassör: Rune Brink, 036-703 66, 070-590 25 18
Hemsida: www.kongoveteranerna.se

Tillbaka i Kongo efter 50 år

Under tiden 19 november – 3 december 2012 anordnade Pelle Mohlins resebyrå en resa till Kongo för veteraner och historiskt intresserade. Med på resan var elva veteraner. Stig Högberg har skrivit en grundlig reserapport, som textmässigt är för lång för att publiceras i Fredsbaskern. Här följer de väsentligaste avsnitten i hans berättelse:

NDOLA

Efter bussresa till Ndola besökte vi först guvernören för området som hälsade oss välkomna till landet. Därefter åkte vi vidare med bussen till The Dag Hammarskjöld Living

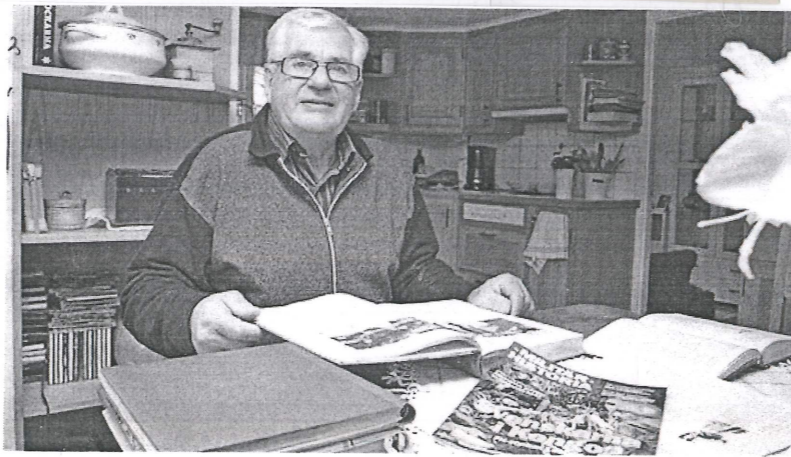
Memorial School. Skolan startades i februari 2003 och ligger i anslutning till platsen där Hammarskjölds plan störtade. Den har c:a 500 elever från 1:a till 9:e klass. De välkomnade oss med en sång (We welcome you) och vi svarade med vår nationalsång. Vid en ceremoni vid minnesplatsen avtäcktes en minnesplatta som var täckt med en svensk flagga och en FN-flagga. Plattan är en gåva från oss Kongoveteraner. Dessutom skänktes till skolmyndigheten en kamera och medel till en dator som dr Peder Wallberg donerat. Vi överlämnade också privata gåvor till skolbarnen, tre fotbollar blev de mest uppskattade. På kvällen åt vi middag med guvernören.

En av souvenirerna som Glenn Altsten fick med sig från Kongo är Katangakorset, ett kopparkors som använts som betalningsmedel. FOTO BENGT LAGERSTEDT

» Mest minnesvärda upplevelserna på resan

- Att se misären och kaoset i huvudstaden Lubumbashi.
- Minnesstunden i N'dola och avtäckningen av stenen vid Dag Hammarskjölds plats.

Alf Gustafsson bläddrar i historieböcker och fotoalbum från Kongokrisen. Foto: Jan-Ake Thorell

KRIS I KONGO

Krigsveteran från Sjuhärad tillbaka i Kongo

Uppdaterat kl 14:29 (publicerades kl 08:54) . Nyheter P4 Sjuhärad Kommentera

Tusentals människor är på flykt i östra Kongo efter att ny strider i staden Goma brutit ut. Alf Gustafsson från Härna utanför Ulricehamn gjorde FN-tjänst i Kongo för drygt 50 år sedan. Nu är han tillbaka i området skulle igår gå över gränsen till Kongo – men det blev problematiskt.

Posttorget i E-ville, på vars tak striderna mellan FN och Katanga började den 13 september 1961. Foto: Gullmar Svensson.

”En dröm att få återvända”

FN-veteranen Glenn Altsten reste tillbaka till Kongo

BORÅS. 50 år efter tjänstgöringen som FN-soldat i Kongo åkte Glenn Altsten från Borås tillbaka. –Det var länge en dröm att få komma till de platser där jag var under mitt halvår i Kongo, säger han.

Redan i mars i år var det meningen att han skulle åka iväg tillsammans med några andra. Men stridigheter och oro i Kongo gjorde att resan blev uppskjuten. I mitten av november blev den dock av, och tillsammans med cirka 15 andra före detta soldater och folk från bland annat Röda Korset reste han iväg.

Gruppen kom till Zambia först, där man besökte N'dola, där Dag Hammarskjöld förolyckades. Här avtäckte man en sten på minnesplatsen.

–Vi besökte också Dag Hammarskjölds skola, där barnen var klädda i blågult och sjöng svenska sånger för oss.

Deras resa uppmärksammades av befolkningen, och guvernören bjöd in dem till visit. Glenn Altsten

”Barnen var klädda i blågult och sjöng svenska sånger.

Glenn Altsten, FN-veteran

berättar att FN också visste att det var där, och de blev intervjuade av kongolesisk tv.

Den sydöstra delen av Kongo, Katanga, har stora naturtillgångar. Glenn Altsten tycker att det är synd att man inte utnyttjar dem på ett bättre sätt, så att staten får inkomster, vilket i sin tur skulle komma befolkningen till godo.

FN-soldaterna bodde i huvudstaden i Katanga, Lubumbashi (tidigare Elisabethville), en stad som Glenn Altsten nu kunde se hade vuxit enormt sedan han var där.

–Det var sorgligt att se hur nedslitet och fördärvat det var, säger han. Campen som vi bodde på för 50 år sedan var ett villakvarter, och är numera poliscamp. Då fanns

det välklippta häckar, nu var allt sådant borta.

Till sjukhuset som hans grupp stödjer, kunde man däremot inte ta sig, vilket han beklagar. Ett besök i staden Goma fick också ställas in eftersom rebellerna var på väg. Gruppen flög istället till Kigali, Rwanda.

–Det var helt annorlunda där, mycket städat och fint, och folket tycktes må bra, trots att det är en diktatur. Man sade oss att man hellre levde i en välkött diktatur än i en dålig demokrati.

Kigali besöktes folkmordsmuseet. –Det var en konstig känsla att gå igenom det, man frågade sig hur folkmordet kunde inträffa då för 18 år sedan.

Glenn Altsten ser tillbaka på en mycket intressant resa, då man färdades genom Kongo i buss, eskorterad av polis, som också vakade över gruppen utanför bussen.

–Resan kostade en hel del, men det är väl investerade pengar, konstaterar han.

YVONNE GUNNERIUSSON
yvonne.gunneriusson@bt.se 033-700 0

KONGOVETERANERNA

Över 6000 svenska FN-soldater tjänstgjorde mellan 1960 och 1964 i Kongo - Sveriges mest dramatiska och omstridda FN-insats. 19 stupade och ett 40-tal sårades allvarligt. Många av soldaterna har burit erfarenheterna från insatsen som ett livslångt, väl dolt trauma. Efter femtio år gör några veteraner ett återbesök i Kongo. Resan får flera av dem att öppna sig och berätta om det som inte ens deras allra närmaste fått veta. En dokumentärfilm av Marika Griehsel.

Subtitled in English

Sverige och Kongokrisen 1960-1964

Katangas frimärken 1960-1963

Under de två år som Katanga existerade som självständig statsbildning med president Tshombe hann man ge ut en del egna frimärken. Katanga fick finansiellt stöd från det belgiska gruvbolaget Union Minière du Haut-Katanga och hjälp med att ta fram de nya frimärkena som först var några frimärkserier från Belgiska Kongo och den självständiga nationen Kongo som försetts med övertrycket Katanga. Den första svenska FN-kontingenter anlände till Katanga den 12/8 1960 och bland dessa FN-soldaterna fanns en del frimärkssamlare som skaffa de nya frimärkena från Katanga som kunde bli ett fint tillskott till deras frimärkssamlingar när de kom hem till Sverige.

Glenn Alfsten från Borås skickade några brev med Katangafrimärken till sin hemadress i Sverige. Brevet innehöll inga meddelande utan bara hopvikta sidor från någon dagstidning.

Herr
Glenn Alfsten
Blombackagat. 3
Borås

Herr
Glenn Alfsten
Blombackagat. 3
Borås

Herr
Glenn Alfsten
Blombackagat. 3
Borås
SUEDE

Herr
Glenn Alfsten
Blombackagat. 3
Borås
SUEDE

Herr
Glenn Alfsten
Blombackagat. 3
Borås